

ГОЛОДОМОР 1932–1933 років в Україні

Матеріали кримінальної справи № 475

ГОЛОДОМОР 1932–1933 РОКІВ В УКРАЇНІ

Матеріали кримінальної справи № 475

Київ 2014

ББК 63.3 (4Укр)615–4
Г61

Голодомор 1932–1933 років в Україні. Матеріали кримінальної справи № 475 // Упор. М. Герасименко. – Київ, 2014. – 180 с.

У книзі видруковано репрезентативні матеріали кримінальної справи № 475, порушеної СБУ 22 травня 2009 р. за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 рр. за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України “Геноцид” з метою розслідування обставин масового вбивства голодом українських селян.

Для юристів, науковців, викладачів і студентів, усіх тих, хто цікавиться історією України.

Рецензенти

д. і. н. професор *Віктор Брехуненко*

д. і. н. професор *Василь Марочко*

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Інституту української археографії та джерелознавства
НАН України як науково-популярне видання

Усі права застережено. Передрук будь-якої частини цього
видання у будь-якій формі та будь-яким способом,
зокрема й електронним, без письмової згоди
авторів проекту заборонено

© Інститут української археографії
та джерелознавства
імені М. С. Грушевського НАН України

ISBN 978-966-02-6769-5

ПЕРЕДМОВА

В 1932–1933 роках в Україні сталінським тоталітарним режимом вчинено найстрашніший злочин проти людяності – Голодомор – геноцид українського народу, що призвело до загибелі мільйонів громадян.

Після повалення в листопаді 1920 року Української Народної Республіки більшовицький режим розпочав на її території активні дії щодо **недопущення відновлення незалежної української держави** шляхом проведення жорстокої репресивної політики, спрямованої на встановлення комуністичного ладу і придушення будь-яких партій і рухів, які відстоювали ідею української самостійності.

З цією метою керівники комуністичної більшовицької партії – **Сталін** (Джугашвілі) Йосип Віссаріонович – генеральний секретар Центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії більшовиків (ЦК ВКП(б)); **Молотов** (Скрябін) В'ячеслав Михайлович – член ЦК ВКП(б), Голова Ради Народних Комісарів Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР); **Каганович** Лазар Мойсейович – секретар ЦК ВКП(б); **Постишев** Павло Петрович – секретар ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б)У, перший секретар Харківського обкому КП(б)У; **Косіор** Станіслав Вікентійович – член ЦК ВКП(б), генеральний секретар ЦК Комуністичної партії більшовиків України (КП(б)У); **Чубар** Влас Якович – член ЦК ВКП(б), член Політбюро ЦК КП(б)У, Голова Ради Народних Комісарів Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР); **Хатаєвич** Мендель Маркович – член ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б)У розпочали **насильницьку колективізацію сільського господарства** і депортацію українських селянських родин, незаконну конфіскацію їхнього майна, репресії та фізичне знищення українців.

Вказані дії призвели до руйнації традиційних форм сільськогосподарського виробництва і позбавило українських селян необхідних для нормальної життєдіяльності запасів зерна, що спричинило **голод серед українського населення** в 1928–1929 роках. Після цього на території УСРР розпочалися **масові антирадянські повстання, найбільш відоме з них Павлоградське**, яке нарівні з іншими було придушено з особливою жорстокістю військами та спецзагонами.

Слідчими встановлено, що саме Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. **штучно створили життєві умови для фізичного знищення українських селян**, використавши такі репресивні механізми та способи:

– **встановлення для України плану хлібозаготівель, що не міг бути виконаний;**

– занесення за рішеннями Центрального комітету Комуністичної партії більшовиків України, обкомів та райкомів партії цілих районів, населених пунктів, колгоспів, сільських рад на так звані **“чорні дошки”**, що означало блокування їх спецзагонами та військами, недопущення виїзду населення за межі цих територій, вилучення всіх продуктів харчування, заборону торгівлі;

– **ізоляція території України** спеціальними озброєними загонами, військовими частинами та міліцією з метою недопущення виїзду голодуючих за межі республіки;

– **заборона листування;**

– запровадження **“натуральних штрафів”**, тобто вилучення картоплі, м’яса та інших продуктів харчування;

– проведення постійних **обшуків** з вилученням зерна, насінневих запасів, майна, одягу, всіх продуктів харчування та готової їжі;

– посилення репресій, включаючи **розстріли осіб**, які вчиняли спротив діям влади тощо;

– прийняття рішень щодо депортації селянських родин з України.

Вказані дії періоду 1932–1933 років охоплювали усі регіони й населені пункти України.

У цей період до українського селянства представниками більшовицької влади масово застосовувалось насилля: побиття, вилучення реманенту, посуду тощо.

Протягом 1932 – 1933 років на так звані “чорні дошки” на теренах України було занесено **735 районів, сіл, хуторів, колгоспів, радгоспів, артілей.**

Згідно з **висновком судової науково-демографічної експертизи** Інституту демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України **внаслідок вчиненого геноциду в Україні загинуло 3 млн. 941 тис. осіб**, а з урахуванням 6 млн. 122 тис. потенційно ненароджених дітей Україна втратила **10 млн. 63 тис. осіб.**

Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції від 11 грудня 1946 року оголосила, що **геноцид є злочином**, який порушує норми міжнародного права, суперечить духу та цілям ООН і цивілізований світ **засуджує його.**

Конвенцією ООН “Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього” 1948 року **геноцид юридично було визнано злочином проти людства та встановлено кримінальну відповідальність за його вчинення.**

Європейською конвенцією “Про захист прав людини і основоположних свобод” 1950 року **передбачено, що принцип заборони зворотної дії кримінального закону не є перешкодою для судового розгляду, а також для покарання будь-якої особи за будь-яку дію чи бездіяльність, що на час її вчинення становила кримінальне правопорушення відповідно до загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями.**

Конвенцією ООН “Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства” 1968 року також передбачено, що геноцид є караним злочином, навіть якщо ці дії не є порушеннями внутрішнього законодавства країни, де їх було вчинено.

Таким чином згідно із міжнародним правом строки давності до основних міжнародних злочинів (**геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини**) не застосовуються. Україною ратифіковано вищевказані Конвенції, тобто вони є частиною національного законодавства.

Кримінальну відповідальність за злочин проти безпеки людства було передбачено статтею 442 (**геноцид**) Кримінального кодексу України в 2001 році.

Верховна Рада України 28 листопада 2006 року ухвалила Закон України “Про Голодомор 1932–1933 років в Україні” та визнала Голодомор – відповідно до Конвенції ООН 1948 року “Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього” – цілеспрямованим актом масового знищення людей. У статті 1 Закону Голодомор визнано геноцидом Українського народу.

Згідно з нормами міжнародного права та чинного законодавства України **геноцид** – це умисно вчинене діяння з метою повного або часткового знищення будь-якої національної, етнічної, расової чи релігійної групи шляхом позбавлення життя членів такої групи чи заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень, створення для групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення, скорочення дітонародження чи запобігання йому.

Службою безпеки України протягом тривалого часу проводився пошук свідків, здійснювалися розсекречення та систематизація архівних документів, що стосуються подій Голодомору 1932–1933 років.

СБУ 22 травня 2009 року порушила кримінальну справу за фактом вчинення геноциду в Україні 1932–1933 років за

ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України “геноцид”, з метою розслідування обставин масового вбивства голодом українських селян.

Розслідуванню кримінальної справи всіляко сприяли Український інститут національної пам’яті, центральні та регіональні державні архівні установи, органи місцевого самоврядування, науковці, громадські діячі, неурядові організації, представники української діаспори та ін.

Слідством зібрано **330 томів** кримінальної справи, допитано **1890 свідків**, проведено **24 судових експертизи**, у тому числі медичні, психологічна, науково-демографічна і комплексна історико-правова. До справи долучено **5 000 архівних документів**, встановлено **857 масових поховань жертв геноциду**.

Документальні підтвердження злочинних дій більшовицької влади під час Голодомору також засвідчено в доповідях іноземних дипломатичних установ за 1932–1935 роки. Зокрема, в повідомленні італійського консула у м. Харкові Сержіо Граденіго Посольству Італії у Москві “Про голод і українське питання” від 31 травня 1933 року № 474/106 вказувалось: “Голод і далі шаленіє і нищить людей, і просто неможливо збагнути, як може світ залишатися байдужим до такого лиха і як міжнародна преса може спокійно спостерігати масове вбивство, яке організував радянський уряд. Немає жодного сумніву в тому, що це голод штучний і спеціально створений для того, щоб “провчити селян”.

У листі консула від 10 липня 1933 року “Голод і санітарне становище” зазначалося: “Картина того, що діється нині в Україні надзвичайно сумна. Цей голод знищив половину сільського населення України. Нещасних виловлюють по дві тисячі в день, а вночі вивозять далеко за місто. Цілі родини, які прийшли в місто з останньою надією уникнути смерті від недоїдання, безжально тримають у бараках день чи два, а тоді вивозять їх, таких же голодних, за 50 і більше кілометрів від Харкова і ки-

дають у ярах, утворених потоками. Чимало з них залишаються лежати без руху і помирають”. Крім цього, італійський консул у своїх листах повідомляв про масові випадки канібалізму.

У політичному звіті консульства Німеччини в м. Києві від 15 січня 1934 року, адресованому Посольству Німеччини в Москві, повідомлялось: “стан українського питання цього року можна оцінити також лише в контексті масового голоду. Через цю катастрофу, відповідальною за яку народ вважає московську політику, давня прірва між українцями – поборниками самостійності та московським централізмом, природно, поглибилася. Прикметною для настроїв населення є досить поширена думка, що радянський уряд навмисне посилював голод, щоб примусити українців впасти навколішки. Від окремих комуністів часто можна почути: “ми не боїмося голодних, для нас небезпечні ситі!”.

У грудні 2009 року Службою безпеки завершено розслідування кримінальної справи та направлено її до Апеляційного суду м. Києва.

У січні 2010 року суд розглянув цю кримінальну справу, констатував факт геноциду в Україні в 1932–1933 роках та визнав організаторами вчинення тяжкого злочину Сталіна Й.В., Молотова В.В., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М.

У зв’язку з тим, що вказані особи померли, суд заккрив кримінальну справу відповідно до пункту 8 частини 1 статті 6 Кримінально-процесуального кодексу України, тобто за **нереабілітуючими підставами**.

Таким чином досудове слідство і суд визнали, що згадані особи умисно організували **геноцид українського народу, тобто масові вбивства голодом**.

Постанова суду вступила в законну силу 21 січня 2010 року. Відповідно до Конвенції ООН 1948 року “Про запобігання

злочину геноциду та покарання за нього” Україна цим рішенням виконала свої міжнародні зобов’язання вживати заходів щодо попередження геноциду та карати за його вчинення.

З цього приводу була зроблена заява Президента Політичного комітету Парламентської Асамблеї Ради Європи Горана Ліндблада, який, вітаючи рішення українського суду, зазначив: “Будь-які рішення судів важливі. Ця справа є дуже важливою, коли суд України засудив Голодомор... штучно створений комуністичним режимом... Був голод і в інших частинах Радянського Союзу, теж місцями штучний, проте це не йде в жодне порівняння з Голодомором, коли таку велику кількість людей було вбито, коли людям постійно відмовляли в користуванні продовольством, вкраденим у селян...”.

Проведена робота щодо відновлення історичної справедливості є свідченням вшанування пам’яті невинно убієнних внаслідок геноциду українського народу та історичним застереженням, що усіх винних у скоєнні злочинів проти миру та безпеки людства буде покарано незалежно від строку давності.

* * *

Публікація документів з кримінальної справи № 475 здійснена на підставі оригіналу справи, який охоплює 330 томів і зберігається в архіві Апеляційного суду м. Києва. До збірника увійшли постанови про порушення цієї кримінальної справи, висновок судової науково-демографічної експертизи, постанова Апеляційного суду м. Києва та додатки. Текст документів передано без будь-яких втручань зі збереженням усіх особливостей орфографії та пунктуації оригіналу. Переклад англійською мовою постанови Апеляційного суду м. Києва суттєво розширить науковий обіг збірника.

Валентин Наливайченко

Деякі питання методики й тактики розслідування геноциду 1932–1933 років в Україні

З метою придушення національно-визвольних змагань за незалежність України, які відбувалися у 20–30 роках ХХ століття, Й. Сталін та його оточення, використовуючи можливості тоталітарної репресивної системи, прийняли рішення щодо штучного створення умов для винищення голодом української національної групи – українського селянства, тобто вчинення геноциду.

Наслідком цього стало вбивство голодом мільйонів українських селян та певного числа представників інших етносів.

За зверненнями Українського інституту національної пам'яті, народних депутатів України, громадських організацій і ряду громадян України Службою безпеки України проведено перевірку та 22 травня 2009 року порушено кримінальну справу за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках за ознаками злочину, передбаченого ч.1 ст. 442 “геноцид” Кримінального кодексу України.

Розслідування справи здійснювалось згідно з нормами національного законодавства та відповідно до міжнародного права:

- Конвенції ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього від 9 грудня 1948 року;
- Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року;
- Конвенції ООН про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства від 26 листопада 1968 року.

Окремо слід зазначити, що статтею 1 Закону України “Про Голодомор 1932–1933 років в Україні” від 28 листопада 2006 року визначено: Голодомор 1932–1933 років в Україні є геноцидом українського народу.

Це в свою чергу зобов'язувало правоохоронні органи України провести розслідування масових вбивств голодом

частини українського народу, які відбулися у 1932–1933 роках та прийняти відповідні рішення, згідно з чинним законодавством України.

Крім того, українське суспільство та міжнародна спільнота чекала відповіді на актуальне питання: “Чи дійсно у 1932–1933 роках радянська влада вбивала (винищувала) українських селян голодом?”

Соціально-політична обстановка в державі вимагала провести слідчі дії у стислі терміни. Керівництвом Служби безпеки прийнято рішення про завершення розслідування справи протягом шести місяців. У зв’язку з викладеним і була розроблена методика й тактика розкриття цього злочину, тобто встановлення обставин, які підлягали доказуванню, а саме: подія злочину (час, місце, спосіб тощо), ступень тяжкості вчиненого злочину та спрямованість умислу.

Крім того, слідством з’ясовувалися наступні питання:

- способи здійснення вбивств членів національної групи – українського селянства та інших національностей;
- яка кількість жертв геноциду та до якої національної, етнічної, расової чи релігійної групи вони відносяться;
- місця масових поховань жертв Голодомору-геноциду;
- причини вчинення геноциду в 1932–1933 роках;
- встановлення конкретних населених пунктів районів та областей на території в Україні, де вчинено геноцид;
- використання репресивного апарату, судової системи, армії, партійних та урядових органів влади і управління сталінським комуністичним режимом під час вчинення масових вбивств голодом на території України;
- заходи тоталітарного режиму щодо приховування від громадськості та міжнародної спільноти інформації про Голодомор-геноцид в Україні;
- встановлення організаторів Голодомору-геноциду в Україні в 1932–1933 роках та їх конкретна роль у масових вбивствах.

Вперше в міжнародному праві поняття геноциду визначено у статті II Конвенції ООН про попередження злочину геноциду та покарання за нього від 9 грудня 1948 року.

Пунктом 2 статті 7 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року чітко зазначено, що не є перешкодою для судового розгляду, а також для покарання будь-якої особи за будь-яку дію чи бездіяльність, яка на час її вчинення становила кримінальне правопорушення відповідно до загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями.

Відповідь на питання щодо строку давності при притягненні до кримінальної відповідальності за вчинення геноциду надано статтею I Конвенції ООН про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства від 26 листопада 1968 року: "...ніякі строки давності не застосовуються до злочинів, незалежно від часу їх вчинення: ... злочину геноциду, визначеного в Конвенції 1948 року про попередження злочину геноциду і покарання за нього (995–155), у разі, якщо ці дії не є порушенням внутрішнього законодавства тієї держави, в якій вони були вчинені”.

Тому, під час досудового слідства надано відповідь на одне з головних питань щодо кваліфікації злочинних дій керівництва тоталітарного режиму за статтею 442 Кримінального кодексу України (в редакції 2001 року).

Розслідуванню також сприяло розсекречення та систематизація документів, що стосувалися подій 1932–1933 років.

Важлива роль у встановленні обставин геноциду у цій справі були свідчення очевидців тих подій, а також свідків, яким це відомо із розповідей та спогадів батьків та родичів. Слідчі детально розробляли плани допитів цієї категорії свідків, враховуючи їхній вік та стан здоров'я. Як правило, ці допити здійснювалися з виїздом за місцями проживання свідків, а в необхідних випадках із залученням близьких родичів та медичних працівників. Всього у справі допитано 1890 осіб.

Важливу роль у кваліфікації злочину мали речові докази: фотознімки, кіно-відео-аудіо-матеріали із записами спогадів очевидців, публікації в засобах масової інформації тих часів, звернення української діаспори до провідних країн світу з проханнями про допомогу Україні, листування дипломатичних представництв в Україні тощо. У речових доказах зафіксовані конкретні факти та події штучно організованого Голодомору-геноциду в період 1932–1933 роках.

Використовуючи наявну інформацію, слідчі встановили 837 місць масових поховань на території України, провели огляди їх.

Окремим напрямком під час з'ясування обставин вчинення геноциду було дослідження документів Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України, державних обласних архівів та Центрального державного архіву громадських організацій.

Саме в цих архівах були знайдені оригінали та копії документів вищого керівництва комуністичної більшовицької партії та радянського уряду (Політбюро ЦК ВКП (б) і Політбюро ЦК КП(б)У, обкомів партії, РНК СРСР, УСРР, обласних виконкомів, органів ДПУ СРСР, УСРР). Детальний огляд та аналіз вказаних 4600 документів надав можливість слідству встановити наміри та умисел керівництва більшовицької влади як організаторів геноциду вчинити масові вбивства голодом.

Використовуючи напрацьовану методику, слідчі виявили 400 архівних документів в галузевому державному архіві СБУ. Аналіз цих документів засвідчив факти використання репресивних органів під час вилучення зерна, інших продуктів харчування, реманенту тощо. Крім того, віднайдені документи проливають світло на роль цих органів у проведенні арештів, судових розглядах, розстрілах, блокуванні населених пунктів та кордонів України (спільно з Червоною армією), виселенні українських селян за активний спротив радянській владі.

У галузевому архіві МВС України виявлено 1022 кримінальних справ про факти канібалізму в Україні у 1932–1933 роках.

Також зібрано документальні матеріали, які підтверджують, що радянський тоталітарний режим приховував від громадськості та міжнародної спільноти правдиву інформацію про штучно організований Голодомор-геноцид в Україні.

Крім того, під час вивчення матеріалів обліку та реєстрації кількості фактів смерті від голоду в 1932–1933 роках встановлено масові факти фальсифікацій записів про причини смертності, заборону здійснювати облік померлих та знищення книг реєстрації смертей за вказаний період.

Таким чином у справі зібрано понад 5 000 невідомих раніше документів, які підтверджують вчинення геноциду Й. Сталіним та його найближчим оточенням.

До кримінальної справи долучено матеріали спеціальної комісії Конгресу США, на чолі з виконавчим директором Джейсом Мейсом (цю роботу завершено у 1988 році), в яких зібрані свідчення українських емігрантів – прямих свідків геноциду в Україні в 1932–1933 роках.

Детально досліджувалися документи та інформація про кількість жертв та їхню належність до української національної групи й інших національностей.

Встановлено та відпрацьовано архіви медичних закладів щодо наявності документальних даних про смертність від голоду в 1932–1933 років.

Отримано з обласних Управлінь держкомстатистики, архівів РАГС та обласних державних архівів необхідні документи, а також узагальнені дані щодо обліку та реєстрації кількості фактів смерті від голоду в 1932–1933 роках, загальної кількості померлих громадян у той період по населених пунктах районів і областей, відповідно до даних книг реєстрації смерті.

Досудовим слідством було призначено та проведено 25 різних експертиз (22 судово-медичних, 1 судово-психологічна, 1 су-

дова науково-демографічна, 1 судова комплексна історично-правова).

За висновком судово-медичних експертиз масова загибель людей у 1932–1933 роках зумовлена єдиним епідеміологічним процесом – голодом.

За висновком судової науково-демографічної експертизи, проведеної в Інституті демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птахи Національної академії наук України від 30 листопада 2009 року, внаслідок Голодомору Україна зазнала величезних втрат населення. Це сталося як в результаті катастрофічного зростання смертності, так і внаслідок обвального падіння народжуваності в українських селах. Протягом лютого – грудня 1932 року в Україні загинуло 205 тис. осіб (144 тис. на селі і 61 тис. в місті), у 1933 році – 3 598 тис. осіб. Тобто прямі втрати населення України внаслідок Голодомору становлять 3 941 тис. осіб.

Аналіз етнічного складу прямих демографічних втрат свідчить, що Голодомор найбільше вдарив по етнічних українцях – втрати українців в тогочасних межах УСРР становлять 3 597 тис. осіб (91,2%), а на всі інші національності, які населяли УСРР, припадає 345 тис. осіб (8,8%).

Непрямі втрати (дефіцит народжень) внаслідок Голодомору в Україні в 1932–1934 рр. дорівнюють 1 122 тис. осіб.

Сукупні демографічні втрати України внаслідок Голодомору в 1932–1934 рр. становлять 5 063 тис. осіб.

З врахуванням кумулятивних втрат внаслідок Голодомору в Україні втрачено **10 063 000** осіб (3 941 тис. смертей і 6 122 тис. ненароджених).

Довідково: слід зазначити, що судова науково-демографічна експертиза про втрати населення України, внаслідок геноциду, ґрунтувалася лише на матеріалах кримінальної справи та не відображає повної картини сукупних та кумулятивних демографічних втрат. Ця проблема потребує подальшого дослідження.

У грудні 2009 року Службою безпеки завершено розслідування кримінальної справи та направлено її до Апеляційного суду м. Києва. За результатами розгляду справи 13 січня 2010 року суд констатував факт геноциду в Україні в 1932–1933 роках та визнав організаторами вчинення тяжкого злочину Й.В. Сталіна, В.В. Молотова, Л.М. Кагановича, П.П. Постишева, С.В. Косіора, В.Я. Чубаря і М.М. Хатаєвича.

У зв'язку з тим, що вказані особи померли, суд закрит кримінальну справу відповідно до пункту 8 частини 1 статті 6 Кримінально-процесуального кодексу України (в редакції 1960 року), тобто за nereабілітуючими підставами.

Таким чином суд встановив, що згадані особи умисно організували геноцид українського народу. Постанова суду вступила в законну силу 21 січня 2010 року.

Дане рішення суду схвально підтримала громадськість, українське суспільство та міжнародна спільнота.

З приводу заяв окремих російських політиків та вчених про те, що в 1932–1933 роках Голодомор також був на території Російської Федерації слід зазначити наступне.

Вилучена під час розслідування етнографічна карта слов'янства, складена в 1906 році і виготовлена в м. Києві на підставі досліджень професора Т.Д. Флоринського по проекції професора Д.І. Менделєєва техніком В.Л. Войцехівським свідчить, що місцями компактного проживання етнічних українців на території РФ були Білгородська, Воронізька, Курська, Саратовська області, територія біля річок Дону, Середньої та Нижньої Волги, Кубань та Північний Кавказ.

Таким чином, етнографічна карта слов'янства 1906 року та зібрані у кримінальній справі докази дають однозначну відповідь про те, що Голодомор-геноцид на території Російської Федерації був штучно вчинений сталінським тоталітарним режимом виключно в місцях компактного проживання етнічних українців (див. вклейку етнографічної карти слов'янства 1906 року).

Микола Герасименко

ДОКУМЕНТИ

№ 1

ПОСТАНОВА

**про порушення кримінальної справи
і прийняття її до свого провадження**

м. Київ

22 травня 2009 року

Начальник 1 відділу 1 Управління Головного слідчого управління Служби безпеки України підполковник юстиції Удовиченко В.М., розглянувши заяви та повідомлення про злочин – геноцид, а також матеріали перевірки обставин масової загибелі людей в Україні в 1932–1933 роках, –

ВСТАНОВИВ:

Службою безпеки України здійснено перевірку звернень народних депутатів України Омельченка Г.О., Чорноволенка О.В., голови Асоціації дослідників голодоморів в Україні Лук'яненка Л.Г., голови товариства “Меморіал” ім. В.Стуса Круцика Р.М., голови Українського інституту національної пам'яті Юхновського І.Р., а також заяв громадян України Глуховської А.Н., Носенка А.П., Васильєвої Г.М., Соломки В.Т., Манька М.С., Метли П.А., Красовської Г.К. про порушення кримінальної справи за фактом вбивства голодом у 1932–1933 роках більше 3,4 мільйона громадян України.

Встановлено, що після повалення Української Народної Республіки в 1920 році на цій території більшовицький режим розпочав активні протиправні дії щодо недопущення створення незалежної української держави, спрямовані на денационалізацію України, її уніфікацію на звичайну адміністративно-територіальну одиницю Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР).

З цією метою проводилися суцільно насильницька колективізація сільського господарства, розкуркулення та депортація українських селянських родин, незаконна конфіскація їх майна, здійснювалися репресії та фізичне знищення громадян тощо.

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
Головне слідче управління

КРИМІНАЛЬНА СПРАВА № 475

за фактом вчинення геноциду
в Україні в 1932-1933 роках—
за ознаками злочину, передбаченого
ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України

Том № 1

Розпочато 22 травня 2009 року

Закінчено « » 20 р.

На аркушах

Київ

Реалізуючі свої злочинні наміри, в період 1927–1933 років на території компактного проживання етнічних українців у колишній Українській Соціалістичній Радянській Республіці (УСРР) проти них вищим більшовицьким керівництвом, у мирний час була застосована партійно-радянська система управління за участю репресивного апарату СРСР, яка штучно створила умови для винищення голодом української нації.

Сталінським тоталітарним режимом у той час були прийняті рішення, якими зруйновано традиційні форми сільсько-господарського виробництва, позбавлено українських селян необхідних для життєдіяльності запасів зерна та продовольства, запроваджено “натуральні штрафи”, застосовано репресивні заходи примусу щодо боржників із хлібозаготівель, заборонено торгівлю і завезення товарів у населені пункти, занесені на “чорні дошки”, вільне пересування селян по території СРСР з метою пошуку продовольства, а також використано спеціальні озброєні загони та армійські частини для ізоляції території УСРР, що створило у 1932–1933 роках для національної групи – українців, життєві умови, розраховані на їх повне фізичне знищення.

Протиправні дії були направлені на вбивство голодом українців як національної групи.

Від цих злочинів влади були винищені представники й інших національностей.

У ході перевірки відібрано пояснення від очевидців та свідків подій, що відбувалися в Україні під час Голодомору 1932–1933 років, отримано розсекречені архівні радянські таємні документи, наукові дослідження вітчизняних та закордонних вчених, істориків, громадських діячів, опубліковані в засобах масової інформації повідомлення, висновки Інституту держави і права ім. В. Корецького НАН України, Києво-Могилянської академії, Львівського національного університету ім. І. Франка щодо юридичної кваліфікації дій керівництва

більшовицької влади як масових вбивств голодом, тобто злочину проти безпеки людства.

За висновком фахівців Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України внаслідок Голодомору 1932–1933 років загинуло понад 3,4 млн. громадян.

Законом України “Про Голодомор 1932–1933 років в Україні” відповідно до Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, Голодомор визнано цілеспрямованим актом масового знищення людей, тобто геноцидом Українського народу.

Статтею 7 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року передбачено, що принцип заборони зворотної дії кримінального закону не є перешкодою для судового розгляду, а також для покарання будь-якої особи за будь-яку дію чи бездіяльність, яка на час її вчинення становила кримінальне правопорушення відповідно до загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями.

Конвенцією ООН “Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства” від 26 листопада 1968 року передбачено, що геноцид є караним злочином, навіть якщо ці дії не є порушеннями внутрішнього законодавства країни, де були вчинені (ст. 1 Конвенції).

Враховуючи вищевикладене, наявність приводів та підстав до порушення кримінальної справи – заяв і повідомлень про злочин, а також достатніх даних, що містяться у матеріалах перевірки, які вказують на те, що в діях вищого керівництва партійних і радянських органів влади СРСР та УСРР й інших осіб є ознаки злочину, передбаченого ч.1 ст. 442 КК України, керуючись вимогами ст.ст. 2, 4, 94, 95, 97, 98, 112, 113, 114, 114-1, 130 КПК України, ч. 5 ст. 49 КК України, п. 2 ст. 7 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., ст. 1 Конвенції ООН “Про незастосування

строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства”
1968 р.,

ПОСТАНОВИВ:

1. Порушити кримінальну справу за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках, тобто за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України.

2. Кримінальну справу прийняти до свого провадження, зареєструвати за № 475 та негайно приступити до її розслідування.

3. Копію постанови направити Генеральному прокурору України.

**Начальник 1 відділу 1 Управління
Головного слідчого управління СБ України
підполковник юстиції**

В. Удовиченко

**З висновку
судової науково-демографічної експертизи Інституту
демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи
Національної академії наук України
від 30 листопада 2009 року**

“... внаслідок голодомору Україна зазнала величезних втрат населення, як в результаті катастрофічного підвищення смертності, так і в наслідок обвального падіння народжуваності.

Так, протягом лютого – грудня 1932 року в Україні загинуло 205 тис. осіб (144 тис. на селі і 61 тис. в місті), у 1933 році – 3 598 тис. осіб.

Тобто прямі втрати населення України внаслідок голодомору становлять 3 941 тис. осіб.

Аналіз етнічного складу прямих демографічних втрат свідчить, що голодомор найбільше вдарив по етнічних українцях – втрати українців в тогочасних межах УСРР становлять 3 597 тис. осіб (91,2%), а на всі інші національності, які населяли УСРР, припадає 345 тис. осіб (8,8%).

Непрямі втрати (дефіцит народжень) внаслідок голодомору в Україні в 1932–1934 рр. дорівнюють 1 122 тис. осіб.

Сукупні демографічні втрати України внаслідок голодомору в 1932–1934 рр. становлять 5 063 тис. осіб.

З врахуванням кумулятивних втрат внаслідок голодомору в Україні втрачено 10 063 тис. осіб (3 941 тис. смертей і 6 122 тис. ненароджених)”.

ПОСТАНОВА

про порушення кримінальної справи, об'єднання
та прийняття її до свого провадження

м. Київ

25 грудня 2009 року

Старший слідчий слідчого відділу Головного управління Служби безпеки України у м. Києві та Київській області майор юстиції Дудченко А.М., розглянувши матеріали кримінальної справи № 475, –

ВСТАНОВИВ:

22.05.2009 р. Головним слідчим управлінням СБ України на підставі заяв і повідомлень народних депутатів України, неурядових організацій, громадян України та результатів проведеної перевірки, порушено кримінальну справу № 475 за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках, тобто злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України.

Досудовим слідством встановлено, що керівництво більшовицького тоталітарного режиму – **Сталін** (Джугашвілі) Йосип Віссаріонович – генеральний секретар Центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії більшовиків /ЦК ВКП(б)/, **Молотов** (Скрябін) В'ячеслав Михайлович – член ЦК ВКП(б), Голова Ради Народних Комісарів Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), **Каганович** Лазар Мойсейович – секретар ЦК ВКП(б), **Постишев** Павло Петрович – секретар ЦК ВКП(б), **Косіор** Станіслав Вікентійович – член ЦК ВКП(б), генеральний секретар ЦК Комуністичної партії більшовиків України /КП(б)У/, **Чубар** Влас Якович – член ЦК ВКП(б), Голова Ради народних комісарів Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР), **Хатаєвич** Мендель Маркович – член ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б)У, в 1932–1933 роках на території УСРР вчинили геноцид української національної групи.

Цей злочин було вчинено за таких обставин.

Після повалення Української Народної Республіки в листопаді 1920 року на її території більшовицький режим розпочав активні дії щодо недопущення відновлення незалежної української держави.

З цією метою Сталін Й.В. разом з вищевказаними особами розпочали суцільну насильницьку колективізацію сільського господарства, розкуркулення та депортацію українських селянських родин, незаконну конфіскацію їх майна, репресії та фізичне знищення українців.

Все це зруйнувало традиційні форми сільськогосподарського виробництва і позбавило українських селян необхідних для нормальної життєдіяльності запасів зерна, що викликало в 1928–1929 роках голод серед українського населення та розпочалися масові антирадянські повстання й виступи на території УСРР, які з особливою жорстокістю подавлялися каральними заходами та репресіями.

Здійснюючи свої злочинні наміри, Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М. та інші у мирний час, на території України застосовували репресивний апарат комуністичного тоталітарного режиму, прийняли рішення та штучно створили умови для винищення голодом частини української нації.

Під час вчинення геноциду також постраждали представники інших національностей.

Замаскований під надмірні плани хлібозаготівель в 1932–1933 роках намір вбивства членів української національної групи, створення умов, розрахованих на часткове фізичне знищення українського селянства, як питомої частини української нації, був реалізований шляхом усвідомленого широкого застосування надзвичайно жорстоких репресивних методів виконання надмірних планів хлібозаготівель, що супроводжувалися позбавленням селян всіх запасів продовольства та доступу до нього.

Сталін Й.В., Каганович Л.М. та інші, на виконання своїх злочинних намірів організували прийняття 7 серпня 1932 року

Центральним виконавчим комітетом (ЦВК) і РНК СРСР постанови “Про охорону майна державних підприємств, колгоспів та кооперації та зміцнення громадської (соціалістичної) власності”, якою запровадили розстріли, конфіскацію майна та заборонили застосування амністії.

В подальшому, 16 вересня 1932 року, Сталіним Й.В. затверджено та направлено для виконання Верховному суду СРСР, Прокуратурі, Державному політичному управлінню (ДПУ) УСРР, іншим репресивним органам таємну інструкцію, якою визначався порядок покарання “куркулів” та інших “соціально ворожих елементів” із застосуванням вищої міри покарання – розстрілу, а в окремих випадках – 10-річного ув’язнення на п’ятнадцятиденний строк з дня їх виявлення.

Постанову від 7 серпня 1932 року та таємну інструкцію щодо її застосування Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. й Хатаєвич М.М. використали для системного створення умов вчинення геноциду українців.

25.07.1932 року Кагановичем Л.М. і Молотовим В.М. направлено для виконання до ЦК КП(б)У та РНК УСРР телеграму з вимогою негайно посилити роботу щодо вилучення зерна в українського селянства.

18.09.1932 року Постишев П.П., усвідомлюючи трагічні наслідки вивезення зерна та інших продуктів харчування під час масового голоду в Україні, направив до ЦК КП(б)У телеграму з вимогою повною виконання експортного плану четвертого кварталу 1932 року.

23.10.1932 року Хатаєвич М.М. за своїм підписом надіслав директивний лист всім обкомам, міськпарткомам та райпарткомам КП(б)У з вказівками щодо прийняття особливо рішучих заходів до посилення надходжень хліба від одноосібників, шляхом застосування до них безспірного стягнення, а також суворого покарання винних за невиконання директив партії про хлібозаготівлі.

6.11.1932 року генеральний секретар ЦК КП(б)У Косіор С.В. підписав та надіслав до обкомів компартії в УСРР телеграму “Про скорочення завозу товарів в райони, які найбільше відстають у виконанні планів хлібозаготівель”, якою встановив товарну блокаду населених пунктів, тобто створив для українців життєві умови, розраховані на їх фізичне знищення голодом.

11.11.1932 року РНК УСРР прийнято постанову “Про посилення репресій до злісних нездавачів хліба одноосібників”, якою заборонили продаж селянам промислових товарів та посилили репресії щодо так званих одноосібників.

18.11.1932 року Молотовим В.М. було організовано прийняття Політбюро ЦК КП(б)У постанови “Про заходи з посилення хлібозаготівель”, на підставі якої колгоспи, що саботують здачу хліба, заносились на “чорну дошку” та стосовно них вживались заходи із припинення підвезення товарів, було заборонено торгівлю на місцях. Крім того, цією постановою посилено репресії проти українського селянства та введено застосування натуральних штрафів у вигляді 15-місячної норми здавання м’яса і річної норми здавання картоплі додатково.

В той же день, за вказівкою Косіора С.В. прийнято постанову ЦК КП(б)У “Про заходи по посиленню хлібозаготівель”, якою доручалось органам ДПУ УСРР провести ліквідацію “куркульських та петлюрівських контрреволюційних гнізд” для запобігання повстань. На виконання вказаної постанови в сільській місцевості проводилися репресивні операції, де були задіяні війська, спеціальні загони для знищення українців, які чинили опір більшовицькій владі.

Також 20.11.1932 року голова РНК УСРР Чубар В.Я. видав постанову “Про заходи щодо посилення хлібозаготівель”, відповідно до якої на колгоспи за зрив планів хлібозаготівель накладалися натуральні штрафи розміром 15-місячної норми здавання даним колгоспом м’яса як суспільної худоби, так і худоби колгоспників. Райвиконкомам було надано право перера-

ховувати до фонду хлібозаготівель всі натуральні фонди колгоспів, а також передбачалось вжиття заходів щодо повернення розданого хліба та вилучення хліба в окремих колгоспників.

Крім цього, 1 та 3 грудня 1932 року, відповідно, Чубар В.Я. організував прийняття постанов РНК УСРР “Про заборону торгівлі картоплею в районах, що злісно не виконують зобов’язання по контрактації, та перевірку наявних фондів картоплі в колгоспах” та “Про заборону торгівлі м’ясом та худобою”, що фактично призвело до вилучення картоплі, як одного з основних продуктів харчування, та встановлено заборону торгівлі м’ясом в Чернігівській, Київській, Вінницькій областях, що створило життєві умови, розраховані на знищення українського селянства.

Поряд з цим, 14.12.1932 року, Сталін Й.В. та Молотов В.М., продовжуючи свої злочинні дії, підписали постанову ЦК ВКП(б) та РНК СРСР “Про хлібозаготівлі на Україні, Північному Кавказі та в Західній області”, згідно з якою були вжиті заходи щодо подолання опору селян, припинення українізації, проведення репресій, у тому числі арештів та із ув’язненням до концтаборів на строк від 5 до 10 років.

23.12.1932 року Косіор С.В. і Постишев П.П. прибули на бюро Дніпропетровського обласного комітету та організували прийняття рішення “Про перегляд строків плану хлібозаготівлі по районах”, згідно з яким було організовано спеціальні репресії та вбивства селян голодом у цьому регіоні.

24.12.1932 року Косіор С.В. підписав та направив на адресу секретарів райкомів партії, голів райвиконкомів, уповноважених обкомів КП(б)У розпорядчий лист, на виконання якого в 5-денний строк були вивезені всі наявні колгоспні фонди та арештовані особи, які чинили опір.

29.12.1932 року Каганович Л.М. та Косіор С.В. організували прийняття постанови Політбюро ЦК КП(б)У, на підставі якої стосовно 1000 селянських господарств Харківської та 500 селянських господарств Дніпропетровської областей за-

стосовано репресії, вилучено все їх майно, позбавлено садибних земель і будівель.

У січні 1933 року Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я., Хатаєвич М.М., продовжуючи вчиняти дії, направлені на знищення української національної групи, організували прийняття ряду рішень щодо повного вилучення хліба та інших продуктів харчування у сільській місцевості України, виконання яких призвело до вбивства голодом мільйонів українців.

Так, 01.01.1933 року Сталін Й.В. надіслав телеграму Косіору С.В. щодо подальшого посилення репресій до колгоспників та працюючих одноосібників, в тому числі розстрілів.

02.01.1932 року Хатаєвич М.М. і Чубар В.Я. підписали та надіслали аналогічну за змістом директиву партійним і радянським органам Української СРР.

19.01.1933 року ЦК ВКП(б) ухвалив рішення “Про включення хлібозаготівлі до складу обов’язкового податку, що встановлюються державою”, яким визначалося покарання за невиконання вказаних норм грошовим штрафом у розмірі вартості недоїмки та конфіскацією продовольства.

22.01.1933 року, продовжуючи злочинні дії, Сталін Й.В. і Молотов В.М., з метою недопущення виїзду українців з території, на якій вже були створені життєві умови, розраховані на фізичне знищення селян, підписали та надіслали в Українську СРР директиву ЦК ВКП (б) і РНК СРСР “Про попередження масових виїздів голодуючих селян за продуктами”. На виконання даної злочинної вказівки військовими підрозділами було заблоковано кордон УСРР та позбавлено голодуючих українських селян можливості придбати необхідні продукти харчування за межами території УСРР

23.01.1933 року Чубар В.Я. і Косіор С.В. підписали і розіслали постанову з вказівкою припинити продаж залізничних квитків селянам та вжиття рішучих заходів про недопущення їх виїзду з УСРР.

Таким чином, досудовим слідством встановлені беззаперечні докази, що в 1932–1933 роках Сталін Й.В., Молотов В.М., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. вищевказаними та іншими рішеннями організували та вчинили геноцид в Україні, створивши життєві умови, розраховані на часткове фізичне знищення української національної групи, використавши для цього наступні механізми та способи:

- встановлення для України плану хлібозаготівель до рівня, що не міг бути реально виконаний, а якщо виконувався – тільки насильницьким шляхом із застосуванням репресій і за рахунок повного вилучення у селян зерна, насінневих запасів:

- занесення районів, населених пунктів, колгоспів, сільських рад на “чорні дошки”, тобто блокування їх військами, недопущення виїзду населення за межі цих територій, повне вилучення продуктів харчування та заборона торгівлі;

- ізоляція території України спеціальними озброєними загонами, військовими частинами та міліцією;

- обмеження вільного пересування селян з метою пошуку продовольства та заборона листування;

- запровадження “натуральних штрафів”;

- проведення постійних обшуків з вилученням зерна, насінневих запасів, майна, одягу, всіх продуктів харчування, готової їжі;

- посилення заходів кримінальної репресії, включаючи розстріли осіб, які вчиняли спротив під час вилучення зерна, м’яса, картоплі, соняшника тощо.

Згідно з висновком судової науково-демографічної експертизи Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи Національної академії наук України від 30.11.2009 року, внаслідок вчиненого геноциду в Україні загинуло 3 млн. 941 тис. осіб.

Встановлено 857 масових захоронень жертв, 735 населених пунктів, в яких було запроваджено режим “чорних дощок”,

розсекречено 400 архівних документів, що підтверджують вчинення геноциду.

На підставі викладеного, враховуючи приводи до порушення кримінальної справи – безпосереднє виявлення слідчим ознак злочину, та підстав до порушення справи – достатніх даних, які вказують на наявність ознак злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України, в діях Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В.М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. керуючись вимогами ст.ст. 2, 4, 26, 94, 95, 97, 98, 112-114” та 130 КПК України, ч. 5 ст. 49 КК України, ст.ст. 1,2 Конвенції ООН “Про попередження злочину геноциду та покарання за нього” 1948 року, п. 2 ст. 7 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, ст. 1 Конвенції ООН “Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства” 1968 року, –

ПОСТАНОВИВ:

1. Порушити кримінальну справу відносно **Сталіна** (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича, **Молотова** (Скрябіна) В’ячеслава Михайловича, **Кагановича** Лазаря Мойсейовича, **Постишева** Павла Петровича, **Косіора** Станіслава Вікентійовича, **Чубаря** Власа Яковича та **Хатаєвича** Менделя Марковича за фактом організації вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках, за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України

2. Кримінальну справу прийняти до свого провадження та об’єднати її в одному провадженні з кримінальною справою № 475, залишивши цей номер за об’єднаною кримінальною справою.

3. Копію постанови направити Генеральному прокурору України.

Старший слідчий слідчого відділу
ГУ СБ України у м. Києві та Київській області
майор юстиції

А. Дудченко

УКРАЇНА

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД МІСТА КИЄВА

м. Київ, вул. Солом'янська, 2-а

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

13 січня 2010 року

м. Київ

Суддя судової палати у кримінальних справах Апеляційного суду міста Києва Скавронік В.М., при секретареві Бондаренко М.С., за участю прокурора відділу прокуратури міста Києва Доценко О.М. здійснив попередній розгляд кримінальної справи № 1-33/2010, порушеної Службою безпеки України за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України, відносно

– **Сталіна (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича**, 21 грудня 1879 року народження, уродженця м. Горі, грузина, з 1903 року члена партії більшовиків, з квітня 1922 року – Секретаря ЦК ВКП(б);

– **Молотова (Скрябіна) В'ячеслава Михайловича**, 9 березня /25 лютого/ 1890 року народження, уродженця м. Нолінська В'ятської губернії (тепер м. Советськ Кіровської області Росії), росіянина, з 1906 року члена партії більшовиків, у період з грудня 1930 року до травня 1941 року – Голови Ради народних комісарів СРСР і Ради праці і оборони;

– **Кагановича Лазаря Мойсейовича**, 22 листопада 1893 року народження, уродженця с. Кабани (нині смт. Поліське Київської області), єврея, члена партії більшовиків з 1911 року, який з 1921 року працював в апараті ЦК РКП(б), у 1924–1925 роках – Секретарем ЦК ВКП(б), у 1925–1928 роках –

Генеральним секретарем ЦК КП(б)У, у період 1928–1930 років – на керівних посадах у ВЦСПС, Секретарем ЦК ВКП(б), з 1930 року – першим секретарем Московського міськкому та обкому партії, завідуючим сільськогосподарським та транспортним відділами ЦК ВКП(б), а з 1937 року – заступником Голови РНК СРСР, виключеного із лав КППС у 1961 році за участь у масових репресіях;

– **Постишева Павла Петровича**, 18 вересня 1887 року народження, уродженця м. Іваново-Вознесенська, росіянина, з 1904 року члена партії більшовиків, у період з 1930 року до 1933 року – Секретаря ЦК ВКП(б), з 29 січня 1933 року до 17 березня 1937 року – другого секретаря ЦК КП(б)У та першого секретаря Харківського обкому КП(б)У;

– **Косіора Станіслава Вікентійовича**, 18 листопада 1889 року народження, уродженця м. Венгров Венгровського повіту Седлецької губернії (тепер Варшавське воєводство Республіки Польщі), поляка, з липня 1907 року члена партії більшовиків, у період з 14 липня 1928 року до грудня 1937 року – Генерального секретаря ЦК КП(б)У, репресованого у 1938 році, розстріляного 26 лютого 1939 року, реабілітованого у 1956 році;

– **Чубаря Власа Яковича**. 22 /10/ лютого 1891 року народження, уродженця с. Федорівка Олександрівського повіту Катеринославської губернії, українця, з липня 1907 року члена партії більшовиків, у період з липня 1923 року до квітня 1934 року – Голови Ради народних комісарів УСРР;

– **Хатасвича Менделя Марковича**, 22 березня 1893 року народження, уродженця м. Гомеля, єврея, з липня 1913 року члена партії більшовиків, у період з жовтня 1932 року до січня 1933 року – другого секретаря ЦК КП(б)У, з 29 січня 1933 року – першого секретаря Дніпропетровського обкому КП(б)У.

22 травня 2009 року Начальником 1 відділу 1 Управління Головного слідчого управління Служби безпеки України, підполковником юстиції Удовиченком В.М. порушено кримі-

нальну справу, слідчий № 475, за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках – за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України.

т. 1, а. с. 1–3

25 грудня 2009 року, в ході розслідування даної кримінальної справи Головним слідчим управлінням Служби безпеки України, під керуванням генерал-майора юстиції Вовка В.В., порушено кримінальну справу щодо Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В.М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України.

т. 1, а. с. 22–26

За результатами досудового слідства 29 грудня 2009 року винесено постанову про направлення кримінальної справи до Апеляційного суду міста Києва для розгляду згідно з чинним законодавством, яку 31 грудня 2009 року погоджено із Заступником Генерального прокурора України, Державним радником юстиції 2 класу Голомшою М.Я.

т. 330, а. с. 258–289

Згідно з Листом Заступника Голови Служби безпеки України, генерал-лейтенанта юстиції Герасименка М.М. кримінальна справа 31 грудня 2009 року надійшла на розгляд Апеляційного суду міста Києва і в цей же день у порядку черговості передана у провадження судді судової палати у кримінальних справах Скавроніку В.М.

т. 330, а. с. 290

Досудовим слідством встановлено, що керівництво більшовицького тоталітарного режиму – **Сталін (Джугашвілі) Йосип Віссаріонович** – Генеральний секретар Центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії більшовиків /ЦК ВКП(б)/, **Молотов (Скрябін) В'ячеслав Михайлович** – член ЦК ВКП(б), Голова Ради народних комісарів (далі – РНК) Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), **Каганович**

Лазар Мойсейович – Секретар ЦК ВКП(б), **Постишев Павло Петрович** – Секретар ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б) У, перший секретар Харківського обкому КП(б)У, **Косіор Станіслав Вікентійович** – член ЦК ВКП(б), Генеральний секретар ЦК Комуністичної партії більшовиків України /КП(б)У/, **Чубар Влас Якович** – член ЦК ВКП(б), член Політбюро ЦК КП(б)У, Голова Ради народних комісарів (далі – РНК) Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР), **Хатаєвич Мендель Маркович** – член ЦК ВКП(б), другий секретар ЦК КП(б)У, в 1932–1933 роках на території УСРР вчинили геноцид частини української національної групи.

За даними, викладеними в постанові від 29 грудня 2009 року про направлення кримінальної справи до суду, злочин вчинено за наступних обставин.

Після повалення Української Народної Республіки в листопаді 1920 року більшовицький режим розпочав на її території активні дії щодо недопущення відновлення незалежної української держави шляхом жорстокої репресивної політики, спрямованої на встановлення комуністичного ладу і придушення будь-яких партій і рухів, які відстоювали ідею української самостійності.

З цією метою Сталін Й.В. разом з вищевказаними особами розпочали суцільну насильницьку колективізацію сільського господарства та депортацію українських селянських родин, незаконну конфіскацію їх майна, репресії і фізичне знищення українців.

Все це зруйнувало традиційні форми сільськогосподарського виробництва і позбавило українських селян необхідних для нормальної життєдіяльності запасів зерна, що викликало в 1928–1929 роках голод серед українського населення, після чого розпочалися масові антирадянські повстання на території УСРР, які з особливою жорстокістю подавлялися каральними заходами.

Здійснюючи свої злочинні наміри, Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. застосовували на території України у мирний час репресивний апарат комуністичного тоталітарного режиму, прийняли рішення і штучно створили умови для винищення голодом частини української нації.

Для вчинення геноциду Сталін Й.В. разом із вказаними особами розробили план створення штучного голоду в УСРР.

15 січня 1932 року Косіор С.В., діючи за вказівкою Сталіна Й.В. і незважаючи на голод в українських селах, організував прийняття постанови Політбюро ЦК КП(б)У “Питання хлібозаготівлі”, відповідно до якої посилювався контроль за діяльністю керівництва регіонів під час вилучення хліба.

1 лютого 1932 року, продовжуючи злочинні дії направлені на геноцид української національної групи, Косіор С.В. і Чубар В.Я. підписали та надіслали для виконання обкомам, міськпарткомам і райпарткомам директиву “Про насіння”, згідно з якою колгоспам України відмовлялося в наданні насінневої допомоги.

17 березня 1932 року Косіор С.В. організував прийняття постанови “Про насінневі фонди”, якою були посилені репресії в Україні та задіяні так звані “активісти” з числа селян.

29 березня 1932 року Косіор С.В. організував прийняття Політбюро ЦК КП(б)У постанови “Про Полісся”, на підставі якої були застосовані жорсткі репресії до селян в УСРР та здійснено депортацію з районів Полісся 5000 сімей у спеціально створені поселення для розробки кар’єрів каміння та глини. Крім того, ним погоджено з ЦК ВКП(б) питання про депортацію за межі України ще 5000 сімей.

Здійснюючи свої злочинні наміри, Сталін Й.В., Молотов В.М., Каганович Л.М. Постишев П.П., Косіор В.Я., Чубар С.В. і Хатаєвич М.М., починаючи з весни 1932 року додатково запровадили в дію ряд постанов та підзаконних актів,

якими посилили створення умов, розрахованих на фізичне винищення голодом частини української національної групи.

Під час вчинення геноциду постраждали також представники інших національностей.

Для реалізації вказаних злочинних намірів Сталіним Й.В. було делеговано уповноважену комісію з ВКП(б) під керівництвом Молотова В.М., який разом із Кагановичем Л.М. за участю Косіора С.В. і Чубаря В.Я. 6 липня 1932 року організував прийняття на засіданні Політбюро ЦК КП(б)У в м. Харкові постанови “Про план хлібозаготівлі” та ухвалення III Всеукраїнською партконференцією для УСРР плану хлібозаготівлі в кількості 356 млн. пудів, що значно перевищував реальні можливості українських селян.

Продовжуючи свої протиправні дії, Каганович Л.М. і Молотов В.М. підписали 25 липня 1932 року і надіслали ЦК КП(б)У і РНК УСРР цілком таємну телеграму про посилення вилучення хліба, заборону торгівлі та проведення жорстких репресій щодо голодуючих селян.

Надалі, з метою виконання своїх злочинних намірів Сталін Й.В. і Каганович Л.М. організували прийняття 7 серпня 1932 року Центральним виконавчим комітетом (ЦВК) і РНК СРСР постанови “Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення громадської (соціалістичної) власності”, якою запровадили розстріли, конфіскацію майна і заборонили застосування амністії.

В подальшому, 16 вересня 1932 року, Сталіним Й.В. затверджено і направлено для виконання Верховному Суду СРСР, Прокуратурі, Державному політичному управлінню (ДПУ) УСРР, іншим репресивним органам таємну інструкцію, якою визначався порядок покарання “куркулів” та інших “соціально ворожих елементів” із застосуванням вищої міри покарання – розстрілу, а в окремих випадках – десятирічного ув’язнення в п’ятнадцятиденний строк з дня їх виявлення.

Постанову від 7 серпня 1932 року та таємну інструкцію щодо її застосування Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. використали для створення умов, розрахованих на фізичне знищення частини українських селян.

2 серпня 1932 року, незважаючи на голод в УСРР, Молотов В.М. підписав та направив на виконання органів центральної влади в Україні постанову РНК СРСР № 1200 “Про збирання врожаю і плану хлібоздачі на серпень 1932 р.”, якою для України на серпень місяць був встановлений завищений на 100, 0 млн. пудів план здачі хліба.

Крім того, 9 серпня 1932 року Косіор С.В. підписав постанову Політбюро ЦК КП(б)У “Про заходи боротьби зі спекуляцією хлібом”, якою репресивні органи ДПУ і органи міліції були зобов’язані забезпечити повне усунення з ринку продавців зерна і борошна та застосування репресій (арешти, конфіскації).

Продовжуючи злочинні дії, Каганович Л.М. 20 серпня 1932 року, підписав і направив до ЦК КП(б)У та РНК УСРР телеграму “Про незадовільні темпи хлібозаготівлі”, в якій вимагав вжити заходи щодо суворого покарання винних осіб.

Усвідомлюючи трагічні наслідки вивезення зерна та інших продуктів харчування під час масового голоду в УСРР, Постишев П.П. надіслав 18 вересня 1932 року ЦК КП(б)У телеграму з вимогою повного виконання експортного плану четвертого кварталу 1932 року.

Під час виконання своїх злочинних намірів, незважаючи на голод в Україні та повну відсутність насінневих фондів, Сталін Й.В. і Молотов В.М. спільно підписали 23 вересня 1932 року та надіслали ЦК КП(б)У телеграму про відмову в наданні Україні насінневої позики.

Реалізуючи спільний злочинний намір вказаних осіб на вчинення геноциду, Хатаєвич М.М. надіслав всім обкомам,

міськпарткомам та райпарткомам КП(б)У директивний лист від 23 жовтня 1932 року за своїм підписом з вказівками прийняти особливо рішучі заходи для вилучення в селян хліба.

25 жовтня 1932 року під керівництвом Косіора С.В. Політбюро ЦК КП(б)У прийняло постанову “Про необхідність подолання відставання України у виконанні плану хлібозаготівлі”, якою в десять разів було підвищено темпи виконання річного плану.

30 жовтня 1932 року Молотов В.М. організував засідання Політбюро ЦК КП(б)У, на якому була прийнята постанова “Про заходи щодо посилення хлібозаготівлі”, якою органи влади на місцях були зобов’язані не допускати торгівлю хлібом, промисловими товарами в Україні та посилити судові репресії.

5 листопада 1932 року Косіором С.В. організовано прийняття Політбюро ЦК КП(б)У постанови “Про посилення участі органів юстиції в проведенні хлібозаготівлі”, яка була направлена на активізацію діяльності органів юстиції і прокуратури у вилученні зерна.

9 листопада 1932 року Народний комісаріат юстиції УСРР розіслав Інструкцію “Про активізацію роботи органів юстиції в боротьбі за хліб”, в якій визначив максимальний термін розслідування справ у триденний строк.

6 листопада 1932 року Косіор С.В. підписав телеграму обкомам, якою була встановлена товарна блокада у більшості регіонах України.

11 листопада 1932 за підписами Косіора С.В. і Чубаря В.Я. до обкомів КП(б)У надіслано витяг з протоколу № 90 засідання Політбюро ЦК КП(б)У, постанову та Інструкцію РНК УСРР “Про організацію хлібозаготівлі в одноосібному секторі”, згідно з якою були посилені репресії відносно селян, які позбавлялись земельних наділів, садивної землі, здійснювалась їх депортація за межі районів, областей та повне вилучення в них продуктів харчування.

Цією ж постановою було прийнято рішення про застосування так званих “чорних дощок”, а саме:

а/ негайне припинення підвезення товарів, повне припинення кооперативної і державної торгівлі на місці та вивезення із відповідних кооперативних крамниць всіх наявних товарів;

б/ повна заборона колгоспної торгівлі як для колгоспів, колгоспників, так і для одноосібників;

в/ припинення всілякого кредитування, дострокове стягнення кредитів та інших фінансових зобов’язань;

г/ перевірка та очистка колгоспів з виявленням контрреволюційних елементів – організаторів зриву хлібозаготівлі...”;

Відносно українських селян застосовувались натуральні штрафи у виді встановлення додаткових завдань з м’ясозаготівлі в розмірі п’ятнадцятимісячної норми здачі м’яса і річної норми здачі картоплі, а також посилені репресії.

Крім цього, 18 листопада 1932 року Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. підписали і направили на місця постанову Політбюро ЦК КП(б)У “Про ліквідацію контрреволюційних гнізд та розгром куркульських груп”, використовуючи яку Косіор С.В. розробив спеціальний оперативний план і задіяв війська і спеціальні загони для знищення українських селян, які чинили опір більшовицькій владі.

27 листопада 1932 року Косіор С.В. підписав і направив на місця для виконання постанову Політбюро ЦК КП(б)У “Про вжиття репресивних заходів до колгоспів, що саботують хлібозаготівлі”, згідно з якою було організовано проведення судових процесів щодо членів партії, які сприяли українським селянам під час здійснення відносно них геноциду.

1 грудня 1932 року, продовжуючи свою злочинну діяльність, Косіор С.В. підписав та направив на адресу обкомів партії директиву ЦК ВКП(б), в якій вимагав до 15 січня 1933 року вивезти хліб з сільської місцевості.

1 і 3 грудня 1932 року Чубар В.Я. організував прийняття постанов РНК УСРР “Про заборону торгівлі картоплею в районах, що злісно не виконують зобов’язання по контрактації і перевірку наявних фондів картоплі в колгоспах” та “Про заборону торгівлі м’ясом і худобою”, внаслідок чого була вилучена картопля, як один з основних продуктів харчування, і встановлена заборона на торгівлю м’ясом в Чернігівській, Київській, Вінницькій областях, що фактично призвело до ббивства частини українських селян голодом.

Після узгодження зі Сталіним Й.В. Молотовим В.М. і Чубарем В.Я. питання про застосування смертної кари в період вилучення хліба, Косіор С.В., з метою реалізації вказаних спільних злочинних намірів, організував прийняття 5 грудня 1932 року постанови Політбюро ЦК КП(б)У “Про заходи з ліквідації саботажу хлібозаготівлі”, згідно з якою в областях були створені так звані “трійки” – комісії у складі першого секретаря обкому партії, начальника обласного відділу ДПУ та обласного прокурора, які без судового розгляду справ застосовували до селян репресії та приймали рішення щодо їх розстрілів.

Згідно з довідкою РНК УСРР від 2 грудня 1932 року на “чорну дошку”, крім колгоспів, занесені сільради, села, окремі одноосібники, а також райони, як адміністративні одиниці. Зокрема, у Вінницькій області – 8 районів, 44 колгоспи, 42 села одноосібників; в Чернігівській області – 13 колгоспів, 38 сіл, 1646 одноосібників; у Донецькій області – 12 колгоспів, 6 сіл, 2 сільради, 25 одноосібників: в Дніпропетровській області – 228 колгоспів у 44 районах; в Київській області – 51 колгосп в 48 селах та 19 районах; у Харківській області – 23 колгоспи в 16 селах та 9 районах; в Одеській області – 12 колгоспів в 9 районах.

13 грудня 1932 року Косіор С.В. підписав і надіслав директиву ЦК КП(б)У “Про вжиття заходів проти куркульських і антирадянських елементів – організаторів саботажу хлібозаготівлі”, якою від секретарів обкомів більшовицької партії

вимагав виявляти в рядах партії осіб, які не виконували злочинні рішення, провести їх арешти та заслання на північ.

Продовжуючи свої злочинні дії, Сталін Й.В. і Молотов В.М. підписали 14 грудня 1932 року постанову ЦК ВКП(б) і РНК СРСР “Про хлібозаготівлі на Україні, Північному Кавказі та в Західній області”, згідно з якою були вжиті заходи щодо подолання опору селян, припинення українізації, проведення репресій, у тому числі арештів, та ув’язнення в концтабори на строк від 5 до 10 років.

23 грудня 1932 року Косіор С.В. і Постишев П.П. прибули на засідання бюро обкому КП(б)У Дніпропетровської області та організували прийняття ним рішення “Про перегляд строків плану хлібозаготівлі в районах”, на підставі якого в цьому регіоні було застосовано репресії і вбивства селян голодом.

24.12.1932 року Косіор С.В. підписав і надіслав на адресу секретарів райкомів партії, голів райвиконкомів, уповноважених обкомів КП(б)У розпорядчий лист, під час виконання якого в п’ятиденний строк було вивезене все наявне зерно, яке зберігалось в колгоспних фондах, та арештовані особи, що чинили опір.

29 грудня 1932 року Каганович Л.М. і Косіор С.В. організували прийняття постанови Політбюро ЦК КП(б)У “Про посилення репресій до одноосібників – злісних не здавачів хліба”, на підставі якої застосовано репресії стосовно 1000 селянських господарств Харківської та 500 селянських господарств Дніпропетровської областей: у них було вилучено все майно, їх позбавлено садибних земель і будівель.

Того ж дня Каганович Л.М. і Косіор С.В., використовуючи постанову “Про розповсюдження на Дніпропетровську область заходів, прийнятих по відношенню до Одеської області”, дали вказівки щодо депортації 700 сімей і 700 селян на північ Радянського Союзу та заслання в концтабір 50 осіб.

У.С.Р.Р. Н.К.С.С.

СУДОВО-МЕДИЧНА ГРУПА РНД

м. Харків

Трешин

Земляк

1-100

1983 рік

№ п/п	Объемная доля в смеси	№ партии	№ партии	№ партии	№ партии	Дата ввода
						16/17
						17/17
						10/17
						10/17
						18/17
						18/17
						16/17
						16/17
						16/17
						16/17
						16/17
						16/17

№ п/п	Объемная доля в смеси	№ партии	№ партии	№ партии	№ партии	Дата ввода
3895	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	24/17
3896	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	4/5
3897	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	20
3898	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	20
3899	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	32/25
3900	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	65
3901	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	1/6
3902	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	1/5
3903	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	8/9
3904	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	4/9
3905	14/17	14/17	14/17	14/17	14/17	1/16

Крім насильницької депортації мирного населення, в УСРР тривали репресії за так званими хлібними справами, тобто за приховування хліба, його “розкрадання” тощо. Згідно з даними ДПУ УСРР у 1932 році було арештовано 94 354 особи.

Продовжуючи вчиняти дії, направлені на знищення частини української національної групи Голодомором, Сталін Й.В., Молотов В.В., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. організували у січні 1933 року прийняття низки рішень про повне вилучення хліба та інших продуктів харчування у сільській місцевості України, виконання яких призвело до вбивства мільйонів українців голодом.

Так, 1 січня 1933 року Сталін Й.В. підписав і надіслав Косіору С.В. телеграму щодо подальшого посилення репресій до українських селян, у тому числі їх розстрілів.

2 січня 1933 року Хатаєвич М.М. і Чубар В.Я. підписали і надіслали аналогічну за змістом директиву партійним та радянським органам УСРР.

Реалізуючи свої злочинні наміри вчинення злочину геноциду проти частини української національної групи та усвідомлюючи наявність масової смертності людей від голоду в УСРР, Сталін Й.В. і Молотов В.М. 22 січня 1933 року підписали і направили в УСРР директиву ЦК ВКП (б) та РНК СРСР “Про попередження масових виїздів голодуючих селян за продуктами”, якою заборонили виїзд селян із України і заблокували кордони УСРР військовими підрозділами.

Вказана заборона свідомо позбавляла голодуючих українських селян можливості придбати необхідні для їх порятунку продукти харчування поза межами ураженої голодом території України і прирікала їх на голодну смерть.

4 червня 1933 року начальник політвідділу Управління прикордонної охорони і військ ДПУ України доповів ЦК КП(б)У про активну участь частин прикордонної охорони та

військ ДПУ в проведенні весняної сівби в колгоспах, а також про здійснені репресії відносно українських селян.

Таким чином, досудовим слідством встановлені беззаперечні докази того, що в 1932–1933 роках Сталін Й.В., Молотов В.М., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М. організували та вчинили геноцид в Україні, створивши життєві умови, розраховані на фізичне знищення частини української національної групи, використавши для цього наступні механізми та способи:

– встановлення для України плану хлібозаготівлі до такого високого рівня, за яким цей план не міг бути реально виконаний, а якщо і виконувався – то тільки насильницьким шляхом із застосуванням репресій і за рахунок повного вилучення у селян зерна, насінневих запасів;

– занесення районів, населених пунктів, колгоспів, сільських рад на “чорні дошки”, тобто блокування їх військами, недопущення виїзду населення за межі цих територій, повне вилучення продуктів харчування та заборона торгівлі;

– ізоляція території України спеціальними озброєними загонами, військовими частинами та міліцією;

– обмеження вільного пересування селян з метою пошуку продовольства та заборона листування;

– запровадження “натуральних штрафів”;

– проведення постійних обшуків з вилученням зерна, насінневих запасів, майна, одягу, всіх продуктів харчування, готової їжі;

– посилення заходів кримінальної репресії, включаючи розстріли осіб, які під час вилучення зерна, м’яса, картоплі, соняшника та інших продуктів харчування чинили опір владі.

Згідно з **Висновком судової науково-демографічної експертизи** Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи Національної академії наук України від 30

листопада 2009 року внаслідок вчиненого геноциду в Україні загинуло 3 млн. 941 тис. осіб, з них: протягом лютого – грудня 1932 року – 205 тис. осіб, у 1933 році – 3 598 тис. осіб, у першій половині 1934 року – 138 тис. осіб. т. 330, а. с. 12-60.

Крім того, за висновком органу досудового слідства вина Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В.М., Кагановича І.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. в організації та вчиненні в 1932–1933 роках геноциду проти частини української національної групи підтверджуються фактичними даними, що містяться в показаннях:

– **свідка Яхно Г.Ф.**, який показав, що в період 1932–1933 років керівництвом Радянського Союзу (Сталін і Молотов), України (Косіор і Постишев), іншими партійними керівниками та діючою радянською владою було створено умови для впровадження Голодомору в Україні. Комсомольцями та “активістами” радянської влади проводилися обшуки помешкань з метою вилучення продуктів харчування, а також повідомив, що у 1932–1933 роках засухи або неврожаю зернових не було;

т. 28, а. с. 129–134

– **свідка Ігнатуші (Бойка) К.М.** про те, що сільською радою та районним виконавчим комітетом в його селі було створено кілька загонів (по 5-6 чоловік), які проводили обшуки помешкань селян, вилучали продукти харчування, худобу, особисті речі та одяг. У період 1932–1933 років в с. Трипілля від голоду померло близько 300 людей. В селі були випадки людоїдства. В 1933 році представниками радянської влади в селі були зруйновані дві православні церкви;

т. 28, а. с. 21–27

– **свідка Губського П. В.**, який показав, що завдяки законам і постановам Комуністичної партії, РНК, рішенням сільських рад голод був перетворений у страхітливий, суцільний, штучний голодомор, криваву бійню проти нації. Голод та

смерть, як і було задумано, змінили співвідношення сил на користь більшовиків, закріпили повну і остаточну політичну і економічну перемогу комуністичної партії в країні. Всі дії вищого партійно-радянського керівництва відповідають змістові поняття “геноцид”, визначеному Конвенцією ООН від 9 грудня 1948 року;

т. 287, а. с. 136–157

– свідка Шепель Л.Й. про те, що ніхто із більшовицької влади ні харчової, ні медичної, ні будь-якої іншої допомоги селянам не надавав. У 1932- 1933 роках загони міліції не випускали мешканців села Борова за його межі і зобов’язували селян знаходитись вдома;

т. 28, а. с. 71–73

– свідка Куценко С.І., яка показала, що в середині 1932 року її сім’ю було “розкуркулено”, а в сусідньому селі Іванівці деякі селяни виступили проти активістів, захищаючи своє майно, проте їх власність відібрали силою, а самих селян з родинами заслали до Сибіру. Організаторами Голодомору на Україні був Сталін, а виконавцями – Молотов, Чубар і Постишев;

т. 28, а. с. 98–104

– свідків Іщенко К.Г., Яхно Г.Г., Тарасюк І.В., Щербак П.Ф., Аврамівко Г.М., Корнієнко Г.Ю., Дамчук К.А. та інших.

т. 28, а. с. 69–70, 127–128 139–140, 141–142; т. 66, а. с. 83–85, 134–138, 165–167; т. 215, а. с. 276–279

Обставини проведення насильницької колективізації підтверджуються фактичними даними, які зазначені в показаннях:

– свідка Любчик Є.К. про те, що селян, які не хотіли вступати в колгоспи та віддавати своє майно, виселяли з села;

т. 66. а. с. 139–142

– свідка **Андрощук А.К.**, яка показала, що в селі проживало близько 3000 українців. У 1931 році їх родину було “розкуркулено”. Навесні 1932 року активістами в кількості 5–6 чоловік проводились обшуки, в ході яких вилучались всі продукти харчування, домашня худоба, особисті речі та інвентар для обробки землі. Організаторами штучного голоду в Україні були Сталін Й.В., Молотов В.М., Косіор С.В., Постишев П.П., Каганович Л.М. і Чубар В.Я. Селянам не видавали посвідчень чи інших документів, що унеможливило їх пересування територією України та за її межами. Сталіним Й.В. було видано закон “Про п’ять колосків”, як його назвали в народі, згідно з яким, під загрозою суворого покарання, аж до розстрілу, заборонялося збирати на колгоспних полях залишки зернових культур. За невиконання хлібозаготівельного плану застосовувались натуральні штрафи, які сплачувалися як продуктами харчування так і предметами побуту, сільськогосподарським інвентарем;

т. 28, а. с. 62–68

– свідків **Довбиш О.В., Бойченко М.О., Літвінової Н.Ф., Жураківської Я.Г., Костенко З.І.** та інших, які показали, що в період 1932–1933 років владою в селян забиралося все зерно та інші продукти харчування;

т. 288, а. с. 57–60, 61–64, 65–68, 39–43, 73–77

– свідків **Гломозда І.П., Москаленко В.С., Набок М.Т., Печорською П.Г., Телегуз А.П., Довженко Г.І., Деміденко М.І., Зубенко О.І.** та інших, які показали, що діюча влада проводила примусову колективізацію. За її вказівкою бригади місцевих “активістів” вилучали в осіб, які не бажали вступати у колгоспи, всі, без виключення, наявні продукти харчування прирікаючи їх на голодну смерть.

т. 323, а. с. 178–182, 190–194, 204–208,
227–230, 239–242, 263–266, 287–291, 44–49

**Щодо посилення хлібозаготівель, проведення масових
обшуків з метою виявлення та вилучення у селян
продуктів харчування:**

– **свідок Байдачний М.Я.** показав, що хліб, який зберігався в господарстві кожного селянина, забрали без попередження. Представники влади та “активісти” їздили на підводі селом і з кожної хати, з кожного господарства забирали хліб;
т. 66, а. с. 78–82

– **свідок Довгань В.Т.** показала, що в людей забирали все їстівне та цінне, навіть з невеликих горщиків витрясали продукти харчування, а також забирали одяг та взуття;
т. 66, а. с. 202–205

– **свідок Олійник Р.Ф.** показала, що приходили чоловіки, приблизно по двадцять осіб, з металевою “палею” і штирхали землю з метою знайти схованку хліба, зерна. Винен в усьому Сталін, то його був указ все забирати і морити людей голодом;
т. 2, а. с. 249–252

– **свідок Колесніков І.І.** показав, що у с. Іллінка Троїцького району Луганської області в колгоспі “розкуркулили” найзаможніших селян. В людей були дерев’яні ступи в яких товкли зерно, щоб приготувати їжу. “Активісти” спеціально розколювали ступи, щоб зерно не товкли і не готували їжі. “Активісти” ходили дворами з металевими шпиками, ширяли (тобто дірявили) землю, шукаючи зерно. У кого зерно знаходили, то забирали і його, і самого господаря;
т. 173, а. с. 164–167

– **свідок Слюсарь Н.Ф.** повідомила, що навесні 1933 року у село приїхали уповноважений з “активістами”, які ходили подвір’ями селян і забирали насіння.
т. 173, а. с. 117–119

Аналогічні показання дали **свідки Грибнюк Є.С., Палій М.П.** та інші.

т. 67, а. с. 45–47, т. 66, а. с. 234–238

**Про обставини запровадження
більшовицькою владою “чорних дошок”:**

– **свідок Степацька Є.Ф.** показала, що за невиконання плану хлібозаготівлі їх село Городок Піщанського району Вінницької області занесли на так звану “чорну дошку”. Торгівля була заборонена, товарів не було, скасували пільги для колгоспників, виїжджати з села можна було за спеціальною довідкою, яку видавала сільська рада, але ці довідки видавались не кожному;

т. 67, а. с. 114–117

З даних, що містяться в показаннях **свідка Середи В.М.** вбачається, що в період 1932–1933 років у селі Піски був голод. “Активісти” проводили обшуки в помешканнях селян та забирали зерно і все їстівне. В селі діяла “трійка”, що була сформована з представників радянської влади, які без суду вбивали невдоволених владою селян. З хат забирали трупи померлих від голоду, вивозили їх на сільське кладовище і скидали у велику яму. Від голоду у 1932–1933 роках разом з жертвами с. Костянтинівка померло приблизно 700 чоловік. В с. Піски був режим “чорної дошки”, на виїздах з села стояли вартові, які нікого не випускали з села та не впускали в нього;

т. 215, а. с. 262–266

– **свідок Пархоменко Б.В.** показав, що в 1932–1933 роках занесених на “чорну дошку” людей карали, позбавляючи їх продуктів харчування. Голодомор відбувався внаслідок державної політики радянської влади на чолі з Сталіним Й. Владі було відомо про високу смертність сільського населення від голоду;

т. 149, а. с. 195–199

В своїх показаннях **свідок Кученко С.І.** повідомила, що в середині 1932 року її сім’ю було “розкуркулено”. В сусідньому селі Іванівка деякі селяни виступили проти “активістів”, захищаючи своє майно, проте їх власність відібрали силою, а

самих селян з родинами виселили до Сибіру. Крім цього свідок показала, що організаторами Голодомору на Україні був Сталін, Молотов. Чубар і Постишев: т. 28, а. с. 98–104

Про введення владою режиму “чорних дощок” в колгоспах дали показання свідки Пономаренко М.Г., Кудла Д.А., Величко О.А., Величко Н.Д., Шерстюк К.О. та інші. т. 111, а. с. 41–48; т. 216, а. с. 180–183

Досудовим слідством встановлено, що в 1932–1933 роках за рішенням органів влади на так звані “чорні дошки” в Україні було занесено 735 районів, сіл, хуторів, колгоспів, радгоспів, МТС, кущів і артілей, які існували в сучасних межах адміністративно-територіального поділу території областей України

т. 65, а. с. 115–142; т. 109, а. с. 86–100; т. 105, а. с. 2–9; т. 120, а. с. 46–50; т. 122, а. с. 190–220; т. 140, а. с. 239–250; т. 146, а. с. 223–250, 252; т. 159, а. с. 106; т. 237, а. с. 248–254; т. 210, а. с. 100–105; т. 212, а. с. 6–65; т. 213, а. с. 43–79, 89, 111–112; т. 237, а. с. 248–254; т. 244, а. с. 107; т. 255, а. с. 76–81; т. 256, а. с. 5–32, 40–61; т. 257, а. с. 111–122; т. 284, а. с. 185–187; т. 290, а. с. 138–139; т. 301, а. с. 152–153; т. 322, а. с. 194–205

Про функціонування створених більшовицькою владою загороджувальних загонів та перешкоджання в отриманні голодуючим населенням України допомоги з-за кордону свідчать такі фактичні дані:

– свідок Юрова К.Л. показала, що населення Західної України під час Голодомору зібрало для голодуючих два ешелони хліба але їх не пропускали через кордон, влада говорила, що в Україні немає голоду. Ці ешелони впродовж місяця простояли на кордоні. Людей, які намагались прорватись через кордон, розстрілювали на місці;

т. 67, а. с. 69–72

– **свідок Журавель В.Ф.** зазначила, що потрапляючи до м. Києва, люди у великій кількості вмирили прямо на вулицях біля будинків. Ховаючись від радянської влади, мешканці Києва їздили у м. Воронеж, де на ринках обмінювали речі на хліб, що було заборонено, за це влада суворо карала людей;

т. 150, а. с. 12–15

– **свідок Ночник Н.М.** повідомила, що приблизно в травні 1933 року поблизу вул. Якубовського міста Фастова Київської області, де поруч проходила залізнична колія, зупинився потяг. Із одного з вагонів військові вигнали близько тридцяти молодих осіб, які були виснажені, дуже голодні, деякі з них не могли самостійно пересуватись. Протягом трьох діб всі вони померли, їх трупи залишились лежати обабіч дороги;

т. 150, а. с. 77–80

– **свідок Адамчук М.П.** показала, що в період 1932–1933 років було неможливо виїхати з села в інші села, міста чи райони, тому що в селян не було ніяких документів і влада забороняла виїздити з села;

т. 66, а. с. 112–116

Подібні показання дали свідки Білокінь Ф.Л., Дмитрук В.Г., Балицька П.Н., Шепель Л.Й., Пасюк Р.М., Погрібченко та інші;

т. 66, а. с. 206–208; т. 126, а. с. 206–210; т. 150, а. с. 124–126,
т. 28, а. с. 71–73, т. 28, а. с. 115, 119; т. 173, а. с. 129–131

– **свідок Коломійцева С.В.** повідомила, що в період 1932–1933 років влада не випускала селян, які намагались покинути свої села, забираючи у них документи, що посвідчують особу. Навколо Києва був створений кордон з воєнізованих загонів, які забороняли людям з інших регіонів прибувати до міста.

т. 28, а. с. 110–114

Про застосування репресій
до голодуючого населення України:

– **свідок Савенко О.С.** зазначила, що люди збирали з поля колоски і їх за це забирали, судили. Полями їздили охоронці і кого ловили, у тих забирали все, що вони назбирали, та проганяли людей;

т. 67, а. с. 73–76

– **свідок Щербак Н.Я.**, показала, що в 1932–1933 роки вона проживала в м. Обухові Київської області. Голодомор був спричинений штучною нестачею продуктів та їх вилученням радянською владою в зв’язку з політикою Сталіна, Кагановича, Постишева і керівництва України;

т. 28. а. с. 74–77

Як вбачається з показань **свідка Маслюка Г.М.**, тих, хто перебував при владі, забезпечували продуктами харчування. В 1932–1933 роках голод існував тому, що представники радянської влади насильно примушували людей здавати все зерно та інші продукти харчування. До тих, хто не бажав здавати їх добровільно та приховував, приходили з обшуком і вилучали все силоміць;

т. 149, а. с. 102–106

– **свідок Пирх Н.Х.** зазначила, що радянська влада на чолі з Й. Сталіним створила всі умови для голоду: була проведена колективізація, встановлено великі податки та непомірні плани здачі хліба. Податки встановлювалися на утримання худоби, дерев, вони постійно збільшувалися. Збирати колоски на полі було заборонено, за це суворо карали. Її сусіда, який приховав хліб, представники радянської влади заарештували та ув’язнили. Багатьох українців з села заслали у Сибір за те, що вони чинили опір владі;

т. 150, а. с. 98–101

– **свідок Дашко В.І.** показала, що починаючи з осені 1932 року, за вказівкою влади до людей, що не бажали вступати у колгосп, приходила бригада так званих “активістів”, які ви-

лучали в них всі продукти харчування. Заможних селян “розкуркулювали”, забирали все майно, виселяли з хат. У 1932 році священників двох церков, які були в селі, репресували, а будівлі церков розібрали;

т. 323, а. с. 209–213

Подібні показання дали **свідки Дяк П.Д., Мироненко П.А.** та інші;

т. 28, а. с. 135–138; т. 66, а. с. 243–245

– **свідок Башенко Г.Т.** показала, що голова колгоспу Лапін видав селянам по 4 кг хліба за що його заарештували;

т. 66, а. с. 72–74

– **свідок Яненко М.І.** дав показання, згідно з якими на території України були створені так звані “трійки”, які засуджували людей до смертної кари, в тому числі за приховування продуктів. До смертної кари масово засуджувались також українські письменники та посадовці різного рівня;

т. 149, а. с. 5–9

– **свідок Вінніченко Л.П.** повідомила, що її дядька, комуніста, який відмовився виконувати злочинні накази радянської влади – забирати в селян продукти харчування, було засуджено та вислано в північні райони СРСР. Представники радянської влади діяли жорстоко по відношенню до українців;

т. 150, а. с. 94–97

Як показала **свідок Сусюк Є.Ф.**, в сусідніх селах жили євреї, які тримали свої крамниці, магазини, вони гарно жили, до них таке насильство, як до українців, не застосовувалось;

т. 67, а. с. 83–85

– **свідок Самарська М.І.** розповіла, що за жменю зерна, яке вона взяла щоб прокормити матір та сестру, її заарештували і засудили на один рік позбавлення волі та тримали в тюрмі;

т. 173, а. с. 105–107

Свідки Шльончик К.І. (т. 323, а. с. 127–131), **Коршак Г.К.** (т. 323, а. с. 144–147), **Копиш О.О.** (т. 2, а. с. 155–158), **Голуб К.І.** (т. 2, а. с. 166–169), **Дубина П.Д.** (т. 2, а. с. 170–173), **Усатий Д.Й.** (т. 323, а. с. 174–177), **Москаленко В.С.** (т. 323, а. с. 190–194), **Колесник Д.К.** (т. 323, а. с. 199–203), **Набок М.Т.** (т. 323, а. с. 204–208), **Сакун Г.В.** (т. 323, а. с. 274–278), **Юрченко В.П.** (т. 323, а. с. 279–282) та інші дали подібні показання.

Про здійснення експорту зерна та іншого збіжжя за кордон під час Голодомору в Україні в 1932–1933 роках:

– **свідок Шленськова Г.С.** показала, що все зерно відвозилось до колгоспу і охоронялось солдатами. Воно гнило, а в цей час люди пухли від голоду і помирали просто неба на вулицях і в дворах;

т. 67, а. с. 51–53

– **свідок Вільчинська З.В.** показала, що не зважаючи на голод державне керівництво виконувало експортні зобов'язання;

т. 66, а. с. 65–68

– **свідок Кошук К.Т.** показала, що все зерно звозили в колгосп, потім на станцію і кудись вивозили. Не все встигли вивезти, велика кількість зерна згнила, а люди пухли з голоду. Ніякої допомоги не надавалось і не приходило ззовні.

т. 66, а. с. 213–215

Щодо обізнаності органів комуністичної влади про факти гострої нестачі продовольства для населення України та про голодування людей:

– **свідок Побуковська О.Л.** показала, що для виживання люди змушені були харчуватися лободою, чечевицею, мерзлою картоплею. Діючі органи влади знали про голод та смертність від нього але ні медичної, ні продуктової допомоги людям

надано не було. Навпаки, радянська влада зробила все для того, щоб залишити українців без їжі;

т. 149, а. с. 36–39

– **свідок Цопенко Г.Ф.** повідомила, що в 1932–1933 роках в селі був страшенний голодомор. Люди вмирали прямо на вулиці, біля будинків, на полі. Вона бачила, як привезли повну підводу трупів і скинули їх в яму. Одна жінка була живою і почала вибиратися з ями але ніхто не звертав на неї уваги, яму продовжували засипати. В сусідньому домі проживали люди, які поїдали людей;

т. 150, а. с. 44–47

За даними, що містяться в показаннях **свідка Шехтман М.Л.**, в 1932–1933 роках працювали радіо та газети, проте вони не висвічували жодної інформації щодо голоду;

т. 149, а. с. 204–207

– **свідок Дзененко Л.Ф.** показала, що в селі Бурти протягом 1932–1933 років від голоду щодня помирало в середньому п'ять і більше осіб, трупи яких на підводі везли на старе кладовище, де їх скидали в ями та закопували по декілька трупів разом. У ті роки в колгоспах була врожайність і було досить продуктів харчування. Голод був створений радянською владою штучно, країною тоді керував Й. Сталін;

т. 149, а. с. 119–122

Як показала **свідок Горбагюк Г.М.**, продовольча допомога надавалась тільки голові сільської ради, а інші селяни самі, як могли, допомагали один одному;

т. 67, а. с. 28–30

– **свідок Оксенчук А.І.** повідомила, що були випадки людодїства у селі Новаки, сусідка поїла своїх дітей, після чого і сама померла.

Люди у той час їздили на дахах вагонів або на платформах у Білорусію і обмінювали там різні власні речі на їжу. Батьки

відправили її на потязі в Ленінград, в якому та в інших містах СРСР голоду не було. У той час добре жили лише “активісти”, комуністи та представники радянської влади, бо вони отримували продуктові паї, грошове забезпечення, одяг та взуття;

т. 125, а. с. 86–89

– **свідок Роговий О.І.** показав, що у постанові Політбюро ЦК КП(б)У “Про посилення хлібозаготівлі” від 18 листопада 1932 року вказувалось створювати на місцях бригади з “активістів”. Ці “активісти” діяли не без користі для себе, конфісковували в жителів села останній їхній печений хліб;

т. 66, а. с. 175–193

Аналогічні показання дали **свідки Мироненко П.А., Савенко О.С., Палій М.П. та інші.**

т. 28, а. с. 135–138; т. 66, а. с. 234–238; т. 67, а. с. 73–76

Про відсутність голоду в суміжних з територією України районах Росії і Білорусі

– **свідок Мозгова Г.І.** повідомила, що в 20–30 роках в їх українському селі поселилося багато росіян, вони займали керівні посади в селищній адміністрації, партійних та радянських органах. У ті роки багато людей потай ходили в с. Кантеміровку, розташоване в Росії, бо там можна було придбати хліба, купити корову, чи вола, якщо хтось мав якісь гроші, тому що в Росії такого голоду не було;

т. 173, а. с. 132–134

– **свідок Потапова М.В.** звернула увагу на те, що врожай у 1932 році був добрий але його увесь вивезли. Вони з батьком ходили пішки в с. Уразове Білгородської області Росії, де просили милостиню. В Росії такого голоду не було. Там люди взагалі не голодували, їли білий хліб з маслом. В її рідному селі під час голодомору померло до половини людей – самі українці;

т. 173. а. с. 168–170

Схожі показання надала **свідок Палагута Г.В.** та інші.

т. 173, а. с. 135–137

**Про випадки та факти вчинення людоїдства
і трупоїдства в період 1932–1933 років:**

– **свідок Ряба А.А.** показала, що в її селі від голоду померло близько чотирьохсот українців, трупи яких збирали на підводи та вивозили ховати у загальних ямах на старому сільському кладовищі с. Русанів. Ями закопували лише тоді, коли вони доверху заповнювались трупами померлих від голоду людей, ніяких хрестів не ставили;

т. 150, а. с. 5–7

– **свідок Безжон Л.Г.** зазначила, що групи померлих від голоду закопували у загальних ямах;

т. 150, а. с. 8–11

– **свідок Савчук І.П.** повідомив, що в Києві на Байковому кладовищі в 1932–1933 роках був пустир, на якому в загальних ямах ховали померлих від голоду, захоронення були масові;

т. 150, а. с. 81–82

– **свідок Карлович М.Н.** показала, що вони з братом ходили селом і жебракували але їм ніхто нічого не давав, бо був голод. Під час голоду 1932–1933 років померло семеро дітей з її родини. Вони їли все що знаходили – траву, кору дерев. В селі люди пухли і помирали з голоду;

т. 216, а. с. 106–108

– **свідок Лісовенко М.М.** стверджував, що для Сталіна Й.В. Україна була об'єктом переслідування;

т. 287, а. с. 167–170

– **свідок Лапчинська Н.В.** показала, що прийнята 7 серпня 1932 року в розпал збирання врожаю постанова ЦВК і РНК СРСР, текст якої було підготовлено за безпосередньої участі Сталіна під впливом ситуації в Україні, стала основною юри-

дичною підставою для винесення судами вироків. Охоплене голодом, масовими захворюваннями і зростаючою смертністю, українське село планували позбавити хліба,

т. 287, а. с. 121–135

Про масову смертність від голоду та похідних від нього:

– **свідок Кравченко Ф.П.** показала, що в 1933 році в її селі загинуло близько шестиста чоловік;

т. 173, а. с. 171–173

– **свідок Бермас Т.І.** показала, що в її рідному селі Березки розташоване місце масового поховання жертв Голодомору 1932–1933 рр. – близько двохсот жителів села;

т. 217, а. с. 50–53

– **свідок Середик О.П.** повідомила, що в 1932 році її родину “розкуркулили”. Сталін, Молотов, Каганович, Постишев, Косіор та Чубар створили умови, за яких у період 1932–1933 років в селі померло близько 800 українців. Внаслідок цього серед мешканців села Іванівка були випадки людоїдства.

т. 28, а. с. 48–54

Аналогічні свідчення щодо примусового вилучення продуктів харчування, смертності від голоду, вживання їжу сурогатів дали свідки Сипати Н.Т.; Кулак О.К., Насон В.С., Соболев К.Я., Крюкова К.Я., Шабовти Є.А., Лук’яненко І. А., Малашенко В.В., Котляр І.А., Житник М.Г., Савенчук Г.І., Піуп О.Ю., Малепь Г.О., Карпенко Г.М., Івашко Г.Д., Нікитенко А.І., Островецький М.Т., Борець Т.П., Ординська Г.М. та інші.

т. 323, а. с. 1–5, 6–12, 13–18, 20–21, 22–26, 29–33, 39–43, 47–51, 52–56, 57–61, 62–66, 67–69, 70–74, 75–79, 84–86, 87–89, 90–94, 95–98, т. 28, а. с. 55–61

Таким чином, за свідченнями очевидців представниками більшовицької влади на місцях на людей накладалися зобов’язання виконувати непомірні плани хлібозаготівлі, за

невиконання яких запроваджувалися “натуральні штрафи”, обмежувалось вільне пересування селян за межі України з метою пошуку продовольства.

Водночас, в період 1932–1933 років озброєні загони, бригади та “активісти” під керівництвом уповноважених від органів комуністичної партії, голів сільрад у всіх областях України постійно проводили в селах обшуки за місцем проживання людей: в їх помешканнях та інших приміщеннях і присадибних земельних ділянках, під час яких забирали все знайдене зерно, насіння, майно, одяг, реманент, жорна, повністю вилучали продукти харчування, готову їжу тощо.

При цьому щодо мирного українського цивільного населення в селах масово застосовувалось насилля: побиття, репресії, арешти, блокування військами сіл, селищ і, навіть, адміністративних районів, занесених на “чорну дошку”, а також кордонів України для недопущення виїзду населення за межі цих територій. Внаслідок цього люди були позбавлені доступу до продуктів харчування. У такий спосіб більшовицька влада вчиняла їх вбивство голодом.

Поряд з цим, систематичні та жорстокі репресивні заходи вживалися також до партійних і радянських керівників усіх рівнів, які висловлювали свою незгоду з встановленими планами хлібозаготівлі і прагнули допомогти голодуючим українським селянам шляхом надання їм продуктів харчування з колгоспних фондів.

**Крім цього, вина Сталіна (Джугашвілі) Й.В.
в організації вчинення злочину геноциду
підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: повідомленням Хатаєвича М.М. ЦК ВКП(б) від 12.03.1933 року про важке становище з продовольством і смертність від голоду в Дніпропетровській області (т. 8, а. с. 341–344); директивним листом від 7 грудня

1932 року № П 4731 з письмовою вказівкою Секретаря ЦК ВКП(б) Сталіна Й.В. про проведення репресій і призначення кримінального покарання керівникам Оріховського району Дніпропетровської області у виді позбавлення волі на строк від п'яти до десяти років та інше (т. 17, а. с. 285; т. 19, а. с. 30); телеграмою від 1 січня 1933 року Генеральному секретарю ЦК КП(б) Косіору С.В. з вказівкою про виконання постанови ЦК ВКП(б) “Про хлібозаготівлі в Україні” (т. 7, а. с. 164); доповідною запискою Донецького обкому КП(б)У ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У від 18.05.1933 року про стан весняної сівби в області і про продовольчі труднощі у Старобельському районі (т. 9, а. с. 250–253) та іншими зазначеними вище документами (т. 7, а. с. 164, 167, 171–174, 206–207; т. 9, а. с. 149–150, 151–152, 153–154; т. 13, а. с. 23–27; т. 32, а. с. 111; т. 288, а. с. 125).

Вина Молотова (Скрябіна) В.М. в організації вчинення злочину геноциду підтверджується речовими доказами:

архівними документами: постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 30.10.1932 року “Про заходи посилення хлібозаготівлі”, прийнятою за участю Молотова В.В. (т. 256, а. с. 147–154); постановою ЦК ВКП(б) та РНК Союзу РСР від 14.12.1932 року (т. 9, а. с. 23–27); телеграмою ЦК ВКП(б) і РНК СРСР до ЦК КП(б)У і РНК УСРР від 21.06.1933 року за підписами Сталіна і Молотова, в якій міститься категорична вимога про обов'язкове виконання плану річних зернопоставок державі всіма колгоспами, радгоспами та одноосібниками України (т. 7, а. с. 206–207); телеграмою ЦК ВКП(б) і РНК СРСР ЦК КП(б)У і РНК УСРР за підписами Сталіна Й.В. та Молотова В.М. від 09.04.1932 року “Про хід маслозаготівлі та експорт масла”, яка містить у собі вимогу виконання плану маслозаготівлі для забезпечення експорту (т. 7, а. с. 215); телеграмою ЦК ВКП(б) і РНК СРСР до ЦК КП(б)У та РНК УСРР за підписами Молотова В.М. і Кагановича Л.М. з вказівками посилити темпи хлібозаготівлі (т. 7, а. с. 305–306); телеграмою

Молотова від 21.11.1932 року до обкомів КП(б)У про активізацію хлібозаготівельної кампанії (т. 7, а. с. 320–323) та іншими вищевказаними документами (т. 7, а. с. 171–174, 175–179, 200; т. 14, а. с. 184–186; т. 11, а. с. 52–54; т. 98, а. с. 86; т. 13, а. с. 22–27; т. 288, а. с. 125; т. 32, а. с. 111; т. 9, а. с. 151–152, 153–154).

**Вина Кагановича Л.М. в організації вчинення злочину
геноциду підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: телеграмою ЦК ВКП(б) і РНК СРСР за підписом Кагановича Л.М. і Молотова В.М. до ЦК КП(б)У та РНК УСРР про посилення темпів хлібозаготівлі (т. 7, а. с. 305–306); листом Павлоградського райкому партії від 30.03.1933 року до Дніпропетровського обкому КП(б)У про голод та людоїдство в с. Межиріччя (т. 8, а. с. 348–351); постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 29.12.1932 року “Про розповсюдження на Дніпропетровську область заходів, прийнятих по відношенню до Одеської області”, прийнятою за участю Л.М. Кагановича щодо застосування репресій, виселення за межі України, заслання в концтабір виключених з партії осіб (т. 9 а. с. 63); постановою Політбюро ЦК КП(б)У “Питання хлібозаготівлі” від 29.12.1932 року, прийнятою за участю Л.М. Кагановича, якою партійні організації та органи влади на місцях зобов’язані були вивезти в рахунок плану хлібозаготівлі все наявне в колгоспах зерно, в тому числі і насінневі фонди (т. 9, а. с. 64, 67) та іншими документами (т. 7, а. с. 303–304; т. 9, а. с. 63–67, 153–154)

**Постишева П.П. в організації вчинення злочину
геноциду підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: телеграмою до обкому КП(б)У від 08.12.1933 року за підписом Постишева П.П. про перебіг заготівлі буряків та попередження про судову відповідальність керівного складу за незабезпечення вивозу буряків з полів до

кінця декади (т. 322, а. с. 11–13); копією телеграми ЦК ВКП(б) ЦК КП(б)У від 18.09.1932 року за підписом Постишева, в якій від ЦК КП(б)У вимагалось повне виконання експортного плану четвертого кварталу 1932 року (т. 9, а. с. 111–113); листом начальника УХНУ УСРР Асаткіна від 22.04.1935 року “Про стан обліку населення в УСРР”, в якому повідомляється про різке збільшення смертності в Україні в 1932–1933 роках (т. 9, а. с. 268–270); доповідною запискою ЦК КП(б)У до ЦК КП(б)У від 16.08.1933 року про стан громадського харчування та хлібоздачі в колгоспах Київській області (т. 8, а. с. 97–104); листом Київського обласного відділу ДПУ голові ДПУ УСРР від 12.03.1933 року про важке становище з продовольством і посилення смертності у ряді районів області (т. 8, а. с. 220–226); повідомленням ДПУ УСРР ЦК КП(б)У від 14.03.1933 року про важке становище з продовольством в с. Шапарське Новопсковського району Донецької області (т. 8, а. с. 227) та іншими вищевказаними документами (т. 98, а. с. 55, 106–107, 188; т. 9, а. с. 63–67).

**Вина Косіора С.В. в організації вчинення злочину
геноциду підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: запискою по прямому проводу ЦК КП(б)У до Чернігівського обкому КП(б)У за підписом секретаря ЦК КП(б)У Косіора С.В. щодо надання дозволу на застосування судових заходів до саботажників (т. 317, а. с. 84–86); витягом з протоколу № 90 засідання Політбюро ЦК КП(б)У від 11 грудня 1932 року “Про організацію хлібозаготівлі в одноосібному секторі”, надісланим за підписом Косіора С.В. усім обкомам КП(б)У (т. 256, а. с. 131–134); телеграмою ЦК КП(б)У від 05.01.1933 року, надісланою за підписом Косіора С.В. обласним оргбюро КП(б)У, яка стосується умов прийняття до колгоспів одноосібників (т. 317, а. с. 226); постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 09.08.1932 року “Про заходи боротьби зі спекуляцією хлібом”, надісланою за під-

писом секретаря ЦК КП(б)У Косіора С.В. секретарям обласних оргбюро КП(б)У для забезпечення заходів з усунення перекупщиків зерна та муки, притягнення до судової відповідальності одноосібників, які торгують хлібом на базарах (т. 318, а. с. 239–241) та іншими документами (т. 7, а. с. 61, 65–66, 67–71, 72–73, 74–75, 76–78, 79, 80–89, 94–95, 111, 170, 183–186, 189–191, 188, 202–203, 205, 243–254, 278–285, 345–346, 351, 381–383; т. 9, а. с. 62; т. 32, а. с. 109; т. 98, а. с. 55; т. 135, а. с. 76–78; т. 12, а. с. 261; т. 256, а. с. 131–134, 136).

**Вина Чубаря В.Я. в організації вчинення злочину
геноциду підтверджуються речовими доказами:**

архівними документами: запискою ЦК КП(б)У і РНК УСРР обкому КП(б)У та облвиконкому від 06.12.1933 року про відрядження відповідальних працівників у занесені на “чорну дошку” села для нещадної боротьби з саботажниками, куркулями та іншими антирадянськими елементами, підписаною Секретарем ЦК КП(б)У Косіором С.В. і Головою РНК УСРР Чубарем В.Я. (т. 321, а. с. 10–12) та іншими вищевказаними документами (т. 7, а. с. 111, 188; т. 12, а. с. 261; т. 9, а. с. 74–76, 163–165; т. 14, а. с. 233–234, 235–236, 237; т. 15, а. с. 14–19; т. 256, а. с. 131–134, 136).

**Вина Хатаєвича М.М. в організації вчинення злочину
геноциду підтверджується речовими доказами:**

архівними документами: директивою ЦК КП(б)У та РНК УСРР партійним і радянським органам від 02.01.1933 року за підписом Хатаєвича М.М. і Чубаря В.Я. про добровільну видачу колгоспниками та одноосібниками прихованого ними хліба (т. 7, а. с. 165); директивним листом ЦК КП(б)У від 23.10.1932 року за підписом Хатаєвича М.М., направленим всім обкомам, міськпарткомам та райпарткомам КП(б)У з вказівками прийняти заходи до посилення надходжень хліба

від одноосібників, шляхом застосування до них безумовних стягнень та інших засобів впливу (т. 7, а. с. 180–181); директивою ЦК КП(б)У та РНК УСРР на виконання директиви ЦК ВКП(б) і РНК СРСР від 23.01.1933 року у зв'язку з масовим виїздом селян за межі України, за підписом Хатаєвича М.М. та Чубаря В.Я., про заборону виїзду селянам з місць свого постійного перебування (т. 9, а. с. 163–165); доповідною запискою Павлоградського райкому партії Дніпропетровському обкому КП(б)У від 20.04.1933 року, що підтверджує обізнаність влади про тяжке становище в районі (т. 8 а. с. 283–287); листом секретаря Дніпропетровського обкому партії Хатаєвича М.М. ЦК ВКП(б) від 04.03.1933 року, який підтверджує факт інформування Сталіна Й.В. про важке становище з продовольством, про опухання та голодну смерть людей в УСРР (т. 8, а. с. 330–337); листом Мелітопольського райкому партії від 11.03.1933 року до Дніпропетровського обкому КП(б)У про погіршення продовольчого становища в районі (т. 8, а. с. 338–340); повідомленням Дніпропетровського обкому партії ЦК КП(б)У від 12.03.1933 року, яке вказує на поінформованість влади про важке становище з продовольством і стан смертності людей від голоду в області (т. 8, а. с. 341–344); спецдонесенням транспортного відділу ДПУ Катерининської залізниці від 12.03.1933 року Дніпропетровському обкому КП(б)У, що свідчить про факти смертей від голоду на залізничних вокзалах (т. 8, а. с. 345–347) та іншими вищевказаними документами (т. 9, а. с. 74–76; т. 9, а. с. 163–165).

Про спрямованість злочину геноциду саме проти частини української національної групи свідчить і такий факт. Відповідно до рішення Політбюро ЦК ВКП(б) і РНК СРСР на місце виморених голодом українців в Одеську, Дніпропетровську, Донецьку та Харківську області України була організовано переселена людність з Росії та Білорусії, тобто здійснювалась спланована заміна етнічного складу сільського населення в Україні.

Так, згідно з листом заступника завідуючого Донецьким обласним земельним управлінням Максимова до НКЗС УСРР про переселення мешканців Іванівської області (Росія) на Старобільщину від 13 жовтня 1933 року пропонувалося затвердити розподіл переселенців в кількості 3500 сімей колгоспників між чотирнадцятьма районами Старобільської групи, які за своїм положенням потребують негайного доприселення.

т. 14, а. с. 45–46

У відповідності з постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 11 вересня 1933 року “Про доприселення в степові райони” визначено кількість у 22 000 родин переселенців з північних областей України та порядок їх переміщення до Дніпропетровської, Одеської і Донецької областей у 4 кварталі 1933 року. Постановою РНК СРСР від 31 серпня 1933 року Всесоюзному переселенському комітету доручено до початку 1934 року організувати переселення в степові райони України 15–20 тисяч родин, т. 7, а. с. 363–366.

Постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 23 вересня 1933 року “Про заходи по доприселенню в степові райони” прийнято рішення про утворення при облвиконкомах спеціальних комісій для вирішення всіх питань, пов’язаних з переселенням.

т. 1, а. с. 361–362

Масова загибель людей в Україні в 1932–1933 роках внаслідок настання смерті від голоду, виснаження, недоїдання та похідних від них хвороб підтверджується висновками судово-медичних експертиз, проведених за архівними документами щодо реєстрації смертей:

у Вінницькій області (т. 91, а. с. 10–135, 137–207, 209–255; т. 92, а. с. 1–85, 87–204, 206–268; т. 93, а. с. 2–96, 98–222, 224–259; т. 94, а. с. 1–242; т. 95 а. с. 2–251, т. 96, а. с. 1–230);

у Дніпропетровській області (т. 103, а. с. 134–139);

у Донецькій області (т. 117, а. с. 320–331);

- у Житомирській області (т. 133, а. с. 11–329);
- у Запорізькій області (т. 140, а. с. 288–301);
- в м. Києві та Київській області (т. 155, а. с. 10–109, 118–180);
- у Кіровоградській області (т. 162, а. с. 17–150);
- в Луганській області (т. 174, а. с. 159–163);
- в Миколаївській області (т. 227, а. с. 199–203);
- в Одеській області (т. 24, а. с. 303–316);
- в Полтавській області (т. 254, а. с. 229–327);
- у Сумській області (т. 261, а. с. 126–128);
- в м. Харкові та області (т. 282, а. с. 67–241, т. 283, а. с. 8–148);
- у Херсонській області (т. 290, а. с. 134–136);
- у Хмельницькій області (т. 300, а. с. 163–266);
- в Черкаській області (т. 316, а. с. 297–302);
- в Чернігівській області (т. 325, а. с. 213–236).

Відповідно до Висновку судово-медичної експертизи від 26 жовтня 2009 року № 550, харчування являється одним з важливих джерел підтримки життєдіяльності організму людини. Існування людини без харчування (їжі) можливе протягом деякого часу.

Орієнтовна тривалість голодування людини (при умові вживання води) понад вісім тижнів може призвести до смерті. Голодування людини, особливо тривале, призводить до виникнення аліментарно обумовлених (пов'язаних з харчуванням) хвороб: гіповітамінозів, гіпомікроаліментозів, дистрофій тощо, які в кінцевому результаті призводять до смерті людини.

Смерть людини за умов голодування обумовлена дефіцитом чи відсутністю в раціонах людей основних нутрієнтів (поживних речовин): білків, жирів, вуглеводів, вітамінів, мікроелементів, за рахунок порушення метаболізму в організмі.

Несвоєчасне надання медичної допомоги голодуючим з метою виведення з стану голодування призводить, як правило,

до функціональних та органічних порушень у їх організмі, внаслідок яких можливе обмеження життєдіяльності з наступним летальним кінцем. т. 330, а. с. 113–116.

За матеріалами кримінальної справи вина Сталіна, Молотова, Кагановича та інших зазначених вище осіб в організації та вчиненні геноциду в Україні в 1932–1933 роках підтверджується також речовими доказами – архівними документами, які свідчать про виконання на місцях рішень вишого керівництва більшовицької партії:

Цілком таємним протоколом засідання Бюро Обкому КП(б)У в Київській області від 18 листопада 1932 року № 21 “Про хід виконання плану м’ясозаготівлі”, за яким уповноважені та бригадири хлібозаготівлі в районах протягом 48 годин повинні прослідкувати за доведенням до кожного села остаточних планів здачі м’яса та зобов’язань – до кожного господарства;

т. 144, а. с. 222–224

Постановою Президії Київського обласного виконавчого комітету від 16 лютого 1933 року “Про перебіг м’ясозаготівлі в області”, в якій констатовано незадовільний стан м’ясозаготівлі в 1 кварталі 1933 року, що на 13 лютого 1933 року становить 29, 2%, зокрема в секторах: радгоспами – 9, 4 %, колгоспними фермами – 2, 3%, одноосібниками – 32, 7%, колгоспниками – 27, 9 %. Із застосуванням санкцій, штрафів, безумовного вилучення м’яса тощо, вирішено вилучити м’ясо за твердими завданнями в трьохденний термін;

т. 146, а. с. 42–43

Постановою Бюро Київського обкому КП (б)У від 28 липня 1933 року в якій містяться звіти про хід хлібозаготівлі та реалізації постанови обкому від 19.06.1933 р. по Бородянському району і про неприпустимі випадки зрізання колосків у районі та про посилення заходів безпеки;

т. 144, а. с. 156–157

Постановою президії Київського обласного виконавчого комітету від 7 січня 1933 року “Про хлібозаготівлі на січень місяць 1933 року”, якою зобов’язано райвиконками повести рішучу боротьбу з виробництвом та торгівлею борошном жорно-ручного перемолу, застосовуючи такі заходи, як вилучення всіх жорен, хатніх млинів та притягуючи до карної відповідальності винних у таємному перемелюванні зерна;

т. 146. а. с. 60

Копією постанови комісії при Київському обласному виконавчому комітеті від 21 грудня 1932 року “Про вивозку хліба з глибинних пунктів”, в якій йдеться про необхідність забезпечення безперебійної вивозки хліба з глибинок на місцях;

т. 146, а. с. 61

Копією постанови Президії Київського обласного виконавчого комітету з 16 грудня 1932 року “Про перебіг хлібозаготівлі в області”, якою ухвалено застосовування репресій, що передбачені інструкціями РНК УСРР про організацію хлібозаготівлі. Обласній прокуратурі вказано забезпечити негайний розгляд судових справ, а райвиконкомам провести рішучу боротьбу з людьми, які мололи зерна на млинах, не включених до діючої мережі, на ручних жорнах тощо;

т. 146. а. с. 62–63

Таємним циркуляром Головного управління РК Міліції УСРР від 22 вересня 1932 р. № 168/76 “Про посилення боротьби органів РК Міліції з особами, що порушують постанову Уряду про заборону продажу хліба нового врожаю до 15 січня 1933 р.”, яким заборонявся продаж зерна до 15.01.33 р.. що позбавляло селян можливості придбати необхідний для виживання хліб;

т. 98, а. с. 72

Запискою № 029933 за підписом Генерального секретаря ЦК КП(б)У Косіора С.В., переданою по прямому проводу через представника ДПУ секретарям обкомів, щодо необхід-

ності збільшення кількості репресій, порушення кримінальних справ відносно осіб, які приховують хліб і зривають заготівлі, та швидкого виконання вироків у таких справах;

т. 98, а. с. 87–88

Зведенням Чернігівського облоргбюро КП(б)У до ЦК КП(б)У від 17.01.1933 року, підписаним секретарем облоргбюро Маркітаном, про виконання плану хлібозаготівлі одноосібниками за рахунок виключно прихованого хліба;

т. 317, а. с. 31

Актом від 18 лютого 1933 року про вилучення головою Широківської сільради у колгоспника Панасенка П.І. “прихованого хліба” та інших продуктів харчування: картоплі, пшениці, кукурудзи, проса, борошна, горіха, соняшника, в загальній кількості 8, 27 центнерів;

т. 98, а. с. 198

Актом від 23 березня 1933 року про вилучення головою Ново-Миколаївської селищної ради та уповноваженим райпарткому прихованого хліба і продуктів харчування (квасолі, картоплі, кукурудзи) у громадян Воб’яченка К. і Воб’яченка М.;

т. 98, а. с. 198

Постановою Політбюро ЦК КП(б)У та Президії ЦКК “Про Драбівську справу” від 7 травня 1932 року, якою підтверджено рішення Київського облбюро КП(б)У про розпуск Драбівського бюро райпарткому, передбачені арешти колишніх керівних працівників цього району, проведення чистки районного радянського апарату тощо;

т. 7, а. с. 338–340

Постановою бюро Миколаївського міського комітету КП(б)У від 23 грудня 1932 року щодо вилучення натуральних фондів у колгоспах, у т.ч. насінневих;

т. 212, а. с. 53–55

Постановою Одеського обласного виконавчого комітету від 31 грудня 1932 р. “Про ув’язнення в концтабір колишніх

членів КП(б)У”, згідно з якою ухвалено рішення про заключення в концтабір на різні строки “за саботаж хлібозаготівлі та зраду інтересам партії” колишніх членів партії Одеської парторганізації, виключених постановою обкому від 30 грудня в кількості 50 чоловік;

т. 212, а. с. 93

Постановою Бюро міськпарткому “Про заходи щодо посилення хлібозаготівлі у Миколаївському приміському районі” від 23 листопада 1932 року, згідно з якою заборонялось витрачати будь-які натуральні фонди в колгоспах;

т. 214, а. с. 141–142

Телеграмою Чернігівського облоргбюро КП(б)У ЦК КП(б)У від 23 січня 1933 року за підписом секретаря облоргбюро Маркітана “Про застосування репресивних заходів для виконання хлібозаготівлі”, в якій вказано про посилення темпів хлібозаготівлі шляхом застосування заходів репресивного характеру в Бобровицькому, Буринському, Варвинському, Бубновському, Недрігайлівському, Прилуцькому та Роменському районах Чернігівської області;

т. 317, а. с. 49

Листом прокурора Найвищого суду від 20 липня 1933 року № 1325/т про притягнення до кримінальної відповідальності колгоспників та одноосібників за зрізання колосків на своїх власних городах;

т. 98, а. с. 172

Листом прокурора Дніпропетровської області, т. в. о. голови облсуду та т. в. о. завідуючого Оргінстром від 12 липня 1933 року № 261-135-263, адресованому всім прокурорам та суддям Дніпропетровської області про вчасне застосування репресій;

т. 98, а. с. 173–176

Актами від 15 і 18 січня 1933 року про вилучення всього майна в Макара Яблукова та Федора Вагона за невиконання

плану контрактації і приховування під піччю хліба і картоплі, та іншими документами;

т. 98, а. с.178,179

Скарою жителя с. Хотова Київської приміської смуги Мироненка В.Я. до ВУЦВК від 30 липня 1932 року про примусове усупільнення колгоспом його власної худоби.

т. 146, а. с. 118–119

Листом голови міськради № 886 до всіх сільрад району щодо посилення роботи з хлібозаготівлі серед одноосібників, негайного застосування репресій до колгоспів, занесених на “чорну дошку”;

т. 98, а. с.181

Актом від 23 березня 1932 року комісії Ново-Олександрівської сільради про вилучення та “повну реалізацію” майна гр. Шевченка П.О. за невиконання плану хлібозаготівлі;

т. 98, а. с.182

Пам’яткою за 1932 рік партпрацівникам, які виїжджають в села приміської смуги з метою проведення перевірок ходу поточних господарсько-політичних кампаній;

т. 147, а. с. 89–90

Оперативним зведенням начальника оперативної трійки начальнику Миколаївського окружного відділу ДПУ про надання дозволу на арешт і вислання родин, які підлягають “розкуркулюванню”, та виселення населення у сільрадах Варварівського району;

т. 212, а. с. 81–83

Постановою від 9 лютого 1932 року IV сесії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету XII скликання “Про утворення обласних виконавчих комітетів на території УСРР” згідно з якою було утворено п’ять областей, а саме: Харківську, Київську, Вінницьку, Дніпропетровську, Одеську, з адміністративно-територіальними одиницями, що увійшли

до їх складу, та адміністративно-територіальними одиницями Донбасу, безпосередньо підпорядкованих центру;

т. 11, а. с. 276–282

Наказом ОДПУ від 2 квітня 1932 року № 290т (м. Москва) “О выделении работников по линии ЗКО в штатах райотделений и упразднении экономуполномоченных”, згідно з яким навесні 1932 року посилена увага органів радянської влади до економічної сфери й сільського господарства, зокрема органів ОДП. Впроваджувались нові штатні одиниці в райвідділах ДПУ, які мали здійснювати свою роботу в певних галузях народного господарства через зростання промислових підприємств місцевого і союзного значення. При розгортанні мережі радгоспів і МТС у всіх районних відділах були виділені окремі уповноважені з економічної роботи;

т. 26, а. с. 114–117

Наказом ОДПУ № 0017 від 25 січня 1933 року (м. Москва) “Об организации Политотделов в МТС, совхозах и учреждения в них должности замначполитотдела по работе с ОГПУ”. За цим наказом органами ОДПУ на виконання рішення ЦК ВКП(б) організовувалися політичні відділи при кожному МТС, колгоспі та радгоспі, яким було поставлено завдання здійснювати безпосередню боротьбу з контрреволюційними проявами на всій території колгоспів, які обслуговуються МТС, а також радгоспів;

т. 26, а. с. 44

Листом секретаря Одеського обкому КП(б)У секретарю Миколаївського міськпарткому від 27 березня 1933 року про заходи щодо розгортання боротьби з децентралізацією хлібозаготівлі всередині районів, а також створення трійок у складі секретаря райпарткома, голови райвиконкома і уповноваженого ДПУ;

т. 212, а. с. 84–85

Резолюцією бюро Миколаївського міського комітету КП(б)У від 4 серпня 1932 року про притягнення до відповідальності керівників с. Балабанівка Миколаївського району за зрив плану хлібозаготівлі;

т. 212, а. с. 100–101

Циркуляром ДПУ УСРР № 164/СПО від 19 червня 1933 року “О чекистском обслуживании колхозов”, який спрямовано усім начальникам облвідділів, начальникам міськрайвідділів, райуповноваженим ДПУ і замначполітвідділів МТС по ДПУ з роз’ясненням положень директиви з організації агентурної сітки в колгоспах та МТС, що їх обслуговують, на підставі розробленого плану;

т. 26, а. с. 105

Циркуляром ДПУ УСРР № 30Б/СПО від 5 грудня 1933 року (м. Харків) “Об обслуживании весеннего сева”, спрямованим усім начальникам обласних відділів, прикордонних загонів, ДТО, міських районних відділів, райуповноваженим ДПУ УСРР, заступникам начальників політвідділів МТС і радгоспів, від яких вимагалось посилити агентурну роботу, створити агентурний апарат для проникнення в контрреволюційне підпілля і виявити плани і наміри організованої контрреволюції;

т. 26, а. с. 107–112

Наказом ОДПУ №1138/с від 8 грудня 1932 року (м. Москва) “Об агентурно-оперативной работе в деревне”, в якому зазначено про те, що так званий контрреволюційний елемент обрав організацію саботажу хлібозаготівлі в якості основної форми боротьби з більшовицькою владою та наголошено про необхідність активізації агентурної роботи на селі;

т. 26, а. с. 38–41

Наказом ОДПУ № 0022 від 29 січня 1933 року (м. Москва) “Об усилении агентурно-оперативной работы по контрреволю-

ционним злементом города, связанным с деревней” та іншими документами;

т. 26, а. с. 45

Для забезпечення виконання злочинних намірів вчинення геноциду владою вживалися заходи щодо створення партійного активу на місцях. Так, постановою секретаріату Миколаївського міськпарткому від 3 травня 1933 року передбачалося затвердження норм для забезпечення керівних органів села, починаючи з травня до 15 липня 1933 року. Даною постановою встановлено норми забезпечення продуктами харчування керівного складу села:

т. 212, а. с. 143

Листом Матвееву А.О. від брата від 20 березня 1932 року, в якому повідомляється про протизаконні дії місцевої влади щодо бідняцьких господарств на селі та працівників у місті: непомірні податки, вилучення одягу, арешт за несплату податків;

т. 212, а. с. 117–120

Заявою Гавриленко С.П. до відділу заготівлі Миколаївської міськради від 7 січня 1933 року про повернення неповнолітнім дітям-сиротам зерна, відібраного у нього бригадою Богоявленської сільради під час обшуку;

т. 213, а. с. 20

Відомостями про наявність у Березанському зерносховищу заготовленого збіжжя станом на 21 вересня 1932 року;

т. 148, а. с. 69

Відомостями, які містять дані про кількість збіжжя у зерносховищі “Заготзерно” станції Переяславська станом на 22 вересня 1932 року;

т. 148 а.с. 70

Інформаційним оглядом стану концентрації та виконання Одеською конторою “Експортхліб” планів завантаження паро-

плавів у період з 16 до 21 листопада 1932 року, згідно з яким в 3 портах області перебувало 15 хлібних пароплавів, завантажених в Одесі 25 000 тон зерна, в Миколаєві – 32 000 тон, в Херсоні – 12 000 тон хліба;

т. 214, а. с. 43–47

Доповідною запискою керівника групи соціального побуту Київського МКК-РСІ “Заславської” до обласного КК-РСІ про збільшення у м. Києві кількості безпритульних дітей (підкидьків), особливо віком від 1 до 4-х років. За даними записки, починаючи з січня 1932 року кількість таких дітей щомісячно збільшувалася: у січні їх було 34, в лютому – 98, у березні – 103, в квітні – 144, у травні – 227, в червні – 223, у липні – 155. Під час обстеження виявлені неприпустимі факти недбайливого ставлення до дітей (бруд, скупчення у великій кількості трупів померлих дітей тощо). Майже всі діти прибули з районів та області, притік яких збільшувався: у травні – 502, у червні – 1454, у липні – 852 осіб;

т. 144, а. с. 99–100

Постановою Президії колегії Київської МКК від 13 вересня 1932 року “В справі забезпечення безпритульних дітей в системі “Охматдит” в якій вказано про факти підкидання дітей, віком до 4-х років та збільшення їх смертності. Зазначено про видачу адміністрацією інституту “Охматдиту” розпорядження не ховати трупи померлих дітей по одному, а збирати їх у великій кількості для одночасного поховання;

т. 144, а. с. 96–98

Постановою Президії Київської міськради XI-го скликання від 3 лютого 1933 р. “Про ліквідацію безпритульності”, в пунктах 9 і 10 якої відзначено великий вплив дітей з периферії, що становить 68 % від наявної кількості безпритульних;

т. 144, а.с. 210–211

Звітом про роботу комісії з боротьби з безпритульністю при президії Київської міськради з 1 вересня до 6 листопада

1932 року, в якому зазначено про виявлення та розміщення 2368 безпритульних дітей. На вузлових станціях організовано загороджувальні загони для припинення напливу безпритульних залізницею. Згідно з даними ДС1, наплив безпритульних збільшується орієнтовно на 500 чоловік щомісяця. Карантини-приймальники перевантажені на 200-300 %;

т. 146, а. с. 180–184

Протоколом засідання секретаріату Миколаївського міськкому КП(б)У від 24 квітня 1933 року про заборону видавати хліб для громадського харчування у дні, коли колгоспники не виходили на роботу в поле. Крім цього органам суду, ДПУ та міліції на місцях запропоновано притягати до відповідальності керівний склад колгоспів за порушення даного рішення;

т. 1, а. с. 154

Наказом ДПУ УСРР від 15 січня 1933 року № 15 щодо групових проривів родин у бік Польщі та іншими аналогічними наказами, в яких містяться відомості про групове порушення кордону на р. Дністер і спроби втечі людей до Польщі (Накази ДПУ від 7 червня 1933 року № 247т і № 248);

т. 26, а. с. 150–152, 153, 154

Наказом ОДПУ від 14 липня 1932 року № 645/с (м. Москва) “Об увеличении численности Погранохраны ПП ОГПУ БССР”, згідно з яким кількість Прикордонної охорони ПП ОДПУ БРСР збільшена на 3000 осіб. Даний наказ свідчить про те, що вказане рішення було прийняте у зв’язку з постійним зростанням кількості випадків незаконного перетинання кордону голодуючим населенням України,

т. 26, а. с. 120

Злочин геноциду в Україні підтверджується також речовими доказами – документами, що свідчать про здійснення експорту збіжжя з країни в 1932–1933 роках:

телеграмою заступника голови Ради праці і оборони СРСР з Москви в Харків до ЦК КП(б)У та “Експортхлібу” в

Україні від 27 серпня 1932 року за № 95628, в якій вказувалось, що встановлений Урядом план відвантаження в серпні в порти 190 000 тон зерна виконаний лише в обсязі 20 000 тон. Від партійного керівництва в Україні вимагалось негайно забезпечити відвантаження до кінця місяця, в першу чергу, 30 000 тон пшениці, 20 000 тон ячменя та 10 000 тон жита, про необхідність прискорення відвантаження з України на експорт 170 000 тонн зерна ячменю;

т. 7, а. с. 216

Постановою бюро Миколаївського міськпарткому “Про завантаження експортних хлібних пароплавів” від 15 грудня 1933 року, якою встановлені добові норми завезення хліба на елеватор для забезпечення завантаження пароплавів в порту до 25 грудня 1933 року.

т. 212, а. с. 107

Даними про кораблі, які пройшли через Миколаївський порт в січні-грудні 1932 року, вивозячи зерно з України за кордон;

т. 211, а. с. 177–184, 186–188

Даними про кораблі, які були завантажені зерном в Миколаївському порту в січні – грудні 1933 року;

т. 211, а. с. 185, 189–196

Планом вивозу з СРСР експортних вантажів у 3-му кварталі 1932 року, згідно з яким встановлено об’єми відвантаження хлібних вантажів та іншого збіжжя з портів міст Херсону і Миколаєва. Вказані дані свідчать про експорт хліба у 3 кварталі:

– з Херсонського порту – 90 000 тон. Порти призначення: Франція, Італія, Єгипет, Греція;

– з Миколаївського порту – 253 000 тон. Порти призначення: Північна Америка, Німеччина, Голландія;

т. 211, а. с. 199

Відомістю про завантаження пшеницею, житом, ячменем, вівсом, кукурудзою та іншими зерновими, а також крупами,

всього у кількості 339 312 675 кг, пароплавів в Миколаєвському морському порту у 1933 році. Завантаження проведено повністю в Миколаєві на 41 пароплав, довантажено в інших портах 14 пароплавів. З них, 42 іноземних пароплава для Західної Європи, 6 пароплавів для Далекого Східного краю, 1 радянський пароплав і 6 радянських пароплавів теж для Західної Європи;

т. 211, а. с. 208–211

Постановою Миколаївського міськпарткому “Про заходи щодо завантаження експортних суден хлібом” від 20 листопада 1933 року, згідно з якою вирішено щоденно вести графік завезення на елеватор 6 000 тон зерна для забезпечення завантаження 5 пароплавів, які чекають на рейді;

т. 214, а. с. 81

іншими архівними документами.

Боротьба сталінського тоталітарного режиму з “українським національно-визвольним рухом” також підтверджується:

речовими доказами: архівними документами, – порушеними ДПУ груповими кримінальними справами проти “Спілки визволення України” (“СВУ”, 1929–1930 рр.), “Контрреволюційної шкідницької організації в сільському господарстві України” (1930 р.), “Військово-офіцерської контрреволюційної організації” (1930–1931 рр.), “Українського національного центру” (“УНЦ”, 1930–1932 рр.), “Трудової селянської партії” (“ТСП”, 1931 р.), “Української військової організації” (“УВО”, 1932–1933 рр.) та інших;

т. 22, а. с. 121–144

Крім цього, за даними Висновку судово-психологічної експертизи від 17 грудня 2009 року № 10588, внаслідок створення життєвих умов, що призвели до тривалого голодування і позбавлення можливості харчуватися (період 1932–

1933 років в Україні), у людей відбувалися зміни психологічного стану, що могло призводити людину до вчинення самогубств, вбивств з метою людоїдства та трупоїдства померлих близьких родичів чи інших людей.

Голод є одним з могутніших факторів, що впливає на психіку та усю поведінку людини, відчуття голоду та його переживання – єдиний психофізіологічний процес.

У людей внаслідок пережитого ними Голодомору в Україні в 1932–1933 роках міг відбуватися злам психіки, оскільки тривале повне голодування викликає занепад сил, виснаження, апатію, деморалізує поведінку (призводить до психологічного зламу); т. 330, а. с. 126–130

Згідно з даними, що містяться у Висновку Інституту соціальної та політичної психології АПН України від 30 листопада 2009 року № 02-15/409, у період 1932–1933 років велика кількість людей в Україні зазнавала значних фізичних і психологічних страждань внаслідок тривалого масового недоїдання і голоду.

Дії сталінського тоталітарного режиму в період 30-х років двадцятого століття мали ознаки політичної технології, вони спричинили злам психіки населення, що проживало на території України; такий психічний злам має віддалені наслідки, такі як психологічна травма для його безпосередніх жертв та ознаки трансгенераційної передачі подальшим поколінням (особливості цих психологічних наслідків та способи їх подолання нащадками в третьому поколінні потребують спеціальних досліджень).

Відбувалося депресування і послаблення голодом практично всіх чинників, що детермінують поведінку людини (детермінаторів): самозбереження, порогів ризику, репродуктивного статевого потягу, релігійних, моральних, естетичних почуттів тощо.

т. 330, а. с. 134–152

Підтвердженням умисного створення в Україні в 1932–1933 роках життєвих умов, розрахованих на знищення частини української національної групи як такої, є встановлені чисельні факти вчинення на її території таких асоціальних явищ як людоджерство. Це підтверджується речовими доказами – 1022 кримінальними справами за фактами людодїства і труподїства, вчиненими у різних областях України саме у 1932–1933 роках і тільки в цей період.

т. 24, а. с. 1–123, 124–246, т. 25, а. с. 106. 153

Смертність людей від голоду в 1932–1933 роках підтверджується:

речовими доказами – Книгами реєстрації актів про смерть в період 1932 –1933 років, у кількості 3186 шт., які збереглися на даний час в Україні, та протоколами їх оглядів, під час проведення яких встановлено факт зростання смертності населення від голоду та похідних від нього хвороб у період 1932 –1933 років.

В Україні встановлено 857 масових поховань жертв геноциду

т. 68, а. с. 2–78, 82–85, 90–93, 98–101, 104–107, 110–114; т. 102, а. с. 10–19; т. 127, а. с. 3; т. 139, а.с. 1–10; т. 151, а. с. 1–5, 7–13, 15–21, 23–28, 30–36, 38–45, 47–52, 54 –59, 61–65, 67–73, 75–80, 82–86, 88–92, 94–99, 101–107, 109–114, 116–122, 124–129; т. 162, а. с. 1–12; т. 174, а. с. 8, 40, 47–49, 58, 92–99, 107, 111–114; т. 217, а. с. 1–159, т. 218, а. с. 1–177; т. 236, а. с. 1–174; т. 237, а. с. 259–260 ; т. 250, а. с. 1–297; т. 251 а. с. 1–257; т. 259, а. с. 1–95; т. 261, а. с. 52–59; т. 272, а. с. 1–257; т. 290, а. с. 2, 7–11; т. 299, а. с. 1–209; т. 301, а. с. 2–6; т. 326, а. с. 76–82, 87–93; т. 309, а. с. 1–208; т. 310, а. с. 1–240; т. 311, а. с. 1–214; т. 312, а. с. 1–247

Крім цього досудовим слідством отримано документальні підтвердження подій в УСРР під час Голодомору, які засвідчені в доповідях італійських консульств у Харкові, Києві, Одесі, Ленінграді й посольства у Москві за 1932–1935 роки.

Зокрема, в повідомленні італійського консула у Харкові Сер-жіо Граденіго Посольству Італії у Москві “Про голод і українське питання” від 31 травня 1933 року № 474/106 вказано: “Голод і далі шаленіє і нищить людей, і просто неможливо збагнути, як може світ залишатися байдужим до такого лиха і як міжнародна преса може спокійно спостерігати масове вбивство, яке організував радянський уряд. Не має жодного сумніву в тому, що це голод штучний і спеціально створений для того, щоб “провчити селян”. “Етнографічний матеріал має бути переінакшений”, – цинічно заявив один високий посадовець в місцевому ДПУ. Шляхом варварських реквізицій московський уряд створив не просто нестачу харчів (це було б надто м’яко сказано), він створив таку ситуацію, за якої цілком відсутні засоби існування для української сільської місцевості, на Кубані й на Середній Волзі”.

т. 38, а.с. 1–6, 7–132, 133

Підтвердженням вчинення геноциду проти частини української національної групи є також документи дипломатичних установ Німеччини в період 1932–1934 роки з повідомленнями про дії більшовицького режиму в УСРР та інші архівні документи,

т. 39, а. с. 1–296

Згідно з даними **Висновку судової комплексної історико-правової експертизи від 28 грудня 2009 року**, внаслідок цілеспрямованих системних дій вищого керівництва СРСР та УСРР в Україні протягом другої половини 1932 року – першої половини 1933 року було вчинено злочин, передбачений частиною 1 статті 442 Кримінального кодексу України. Вищим партійно – радянським керівництвом ухвалювались та виконувались рішення, спрямовані на навмисне позбавлення жителів сільської місцевості України всіх продуктів харчування і доступу їх до їжі, що спричинило масове вбивство голодом представників частини української національної групи як такої, оскільки абсолютну більшість сільської людності скла-

дали українці, а абсолютну більшість українців становили селяни.

На території Радянської України були навмисно створені життєві умови, розраховані на знищення частини українських селян, як питомої складової української національної групи, що становить ознаку злочину геноциду, передбаченого ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України.

т. 330, а. с. 175–251

Таким чином, досудовим слідством у кримінальній справі встановлено, що злочин геноциду в Україні в 1932–1933 роках було організовано і вчинено керівниками комуністичної більшовицької партії, що входили до складу ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У, а саме: Сталіним (Джугашвілі) Й.В., Молотовим (Скрябіним) В.М., Кагановичем Л.М., Постишевим П.П., Косіором С.В., Чубарем В.Я. і Хатаєвичем М.М.

На підставі викладеного, враховуючи, що злочин геноциду організовано і вчинено Сталіним Й.В., Молотовим В.М., Кагановичем Л.М., Косіором С.В., Чубарем В.Я., Постишевим П.П., Хатаєвичем М.М., які є померлими, і тому притягнути їх до кримінальної відповідальності неможливо, а продовження розслідування у кримінальній справі було необхідним для встановлення всіх обставин вчиненого злочину, керуючись ст. ст. 1 і 2 Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року “Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього”, ст. 7 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року, Конвенцією ООН “Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства” від 26 листопада 1968 року, ст. 62 Конституції України, п. 8 ч. 1 ст. 6, п. 2 ч. 1 ст. 34, ст. 130 Кримінально-процесуального кодексу України, орган досудового слідства, узгодивши своє рішення з Генеральною прокуратурою України, направив кримінальну справу на розгляд Апеляційного суду міста Києва згідно з чинним кримінально-процесуальним законодавством.

Заслухавши доповідь прокурора Доценко О.М., яка вважає за необхідне закрити кримінальну справу на підставі п. 8 ч. 1 ст. 6 КПК України в зв'язку зі смертю Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В. М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М., що, як зазначено у висновку органу досудового слідства, вчинили злочин, передбачений ч. 1 ст. 442 КК України, перевіривши матеріалами справи викладені в постанові органу досудового слідства від 29 грудня 2009 року фактичні обставини організації та вчинення впродовж 1932–1933 років злочину геноциду проти частини української національної групи апеляційний суд констатує наступне

Приводами та підставами до порушення кримінальної справи за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках стали Звернення народних депутатів України Омельченка Г.О., Чорноволенка О.В., Голови Асоціації дослідників голодоморів в Україні Лук'яненка Л.Г., Голови товариства “Меморіал” ім. В.Стуса Круцика Р.М., Голови Українського інституту національної пам'яті Юхновського І.Р. і Заяви громадян України Глуховської А.Н., Носенка А.П., Васильєвої Г.М., Соломки В.Т., Манька М.Є., Метли П.А. та Красовської Г.К., в яких містяться повідомлення про злочин геноциду, а також достатні фактичні дані про вчинення на території України в період 1932–1933 років злочину геноциду шляхом штучно створеного Голодомору, які містяться в матеріалах перевірки вказаних заяв і звернень, проведеної Службою безпеки України.

т. 1, а. с. 30–34

Відповідно до вимог ст. 97 КПК України Служба безпеки України, яка згідно з п. 3 ст. 24 Закону “Про Службу безпеки України” від 25.03.1992 р. № 2229-ХІІ є також органом дізнання та досудового слідства, правомірно прийняла вказані Звернення та Заяви, що містять повідомлення про злочин ге-

ноциду, і за результатами дослідчої перевірки порушила дану кримінальну справу саме за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України, на які вказують фактичні обставини, виявлені під час її проведення.

Підстав для прийняття іншого, передбаченого статтею 97 КПК України рішення, як то: – *відмовлення в порушенні даної кримінальної справи чи направлення Заяв і Звернень, що містять в собі повідомлення про злочин геноциду, до інших правоохоронних органів та державних органів і відомств у справі немає, оскільки згідно з положеннями частини третьої статті 112 КПК України у справі про злочин, передбачений статтею 442 КК України, досудове слідство провадиться слідчими органів Служби безпеки України.*

25.05.2009 року на своїй прес-конференції керівники та представники Прес-служби СБУ повідомили про порушення кримінальної справи за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках, тобто за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України.

Статтею 236-7 Кримінально-процесуального кодексу України передбачено, що *“постанова органу дізнання, слідчого, прокурора про порушення кримінальної справи щодо конкретної особи чи за фактом вчинення злочину може бути оскаржена до місцевого суду за місцем розташування органу або роботи посадової особи, яка винесла постанову, з дотриманням правил підсудності”*.

Зазначені вище постанови слідчих Головного слідчого управління Служби безпеки України: від 22 травня 2009 року – про порушення кримінальної справи за фактом вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України – геноцид та від 25 грудня 2009 року – про порушення кримінальної справи відносно Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В.М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України, ніким не оскаржені.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ОПЕРАТИВНЫЙ ПРИКАЗ

По Государственному Политическому Управлению УССР

№ 2

«13» февраля 1933 г.

г. Харьков

Организованный саботаж хлебозаготовок, осеннего сева; организованное массовое воровство в колхозах и совхозах; террор в отношении наиболее стойких, выдержанных коммунистов и активистов села; переброска на Украину осенью прошлого года десятков петлюровских эмиссаров, распространение к.-р. петлюровских листовок, в особенности на Правобережье и анализ агентурных материалов—говорили за безусловное существование на Украине организованного к.-р. повстанческого подполья, связанного с закордоном и иноразведками, главным образом польским Главштабом.

Оперативным приказом от 5-го декабря 1932 г. перед органами ГПУ Украины была поставлена основная и главная задача—немедленного прорыва, вскрытия и разгрома к.-р. повстанческого подполья и нанесения решительного удара по всем к.-р. кулацко-петлюровским элементам, активно противодействующим и срывающим основные мероприятия советской власти и партии на селе.

С целью немедленного прорыва и вскрытия к.-р. подполья, в ГПУ УССР была организована Ударно-Оперативная группа, которая за это время успешно развернула ряд дел и вскрыла контрреволюционное повстанческое подполье на Украине, охватившее до 200 районов, около 30 жел.-дор. станций и село и ряд пунктов пограничной полосы.

В процессе ликвидации установлена связь подполья с закордонными украинскими националистическими центрами (УНР, „УВО“, и УНДО) и польским Главштабом;

Вскрыта крупная шпионская сеть, внедрившаяся в Разведорганы, промпредприятия, транспорт и объекты оборонного строительства;

ЭКУ ГПУ УССР вскрыта контрреволюционная организация в сельском хозяйстве Украины, связанная с аналогичными к.-р. организациями в Москве, других частях Союза и с закордоном.

Анализ ликвидированных за это время дел говорит за то, что в данном случае мы столкнулись с единым тщательно разработанным планом организации вооруженного восстания на Украине к весне 1933 года, с целью свержения советской власти и установления капиталистического государства, так называемой — „Украинской независимой республики“.

Достигнутые успехи не исчерпывают стоящих перед нами задач по разгрому к.-р. подполья на Украине.

Статтями 213 і 214 Кримінально-процесуального кодексу України передбачені підстави та порядок закриття кримінальної справи на стадії досудового слідства, зокрема за обставинами, зазначеними у статті 6 цього Кодексу.

Згідно з вимогами пункту третього частини першої статті 229 Кримінально-процесуального кодексу України, перевірюючи кримінальну справу, прокурор або його заступник закриває її, склавши про це постанову з додержанням вимог статті 214 цього Кодексу.

Ні орган досудового слідства, ні прокурор вказаними наданими їм процесуальними повноваженнями не скористалися, дійшовши зазначеного вище висновку про те, що рішення у справі має бути постановлене саме судом.

На переконання апеляційного суду, рішення органу досудового слідства про направлення даної кримінальної справи на розгляд Апеляційного суду м. Києва є обґрунтованим і законним з таких підстав.

У практиці вітчизняного кримінального судочинства вказана кримінальна справа є абсолютно унікальною, такою, яка має особливу процесуальну специфіку.

Унікальність і специфіка даної кримінальної справи пояснюється відомими процесуальними причинами – фактом смерті зазначених в ній осіб, які вчинили злочин геноциду, в зв'язку з чим вона підлягає закриттю (п. 8, ч. 1 ст. 6 КПК) та тими прогалинами і недоліками, які об'єктивно існують у кримінально-процесуальному законодавстві України.

Відповідно до вимог статті 62 Конституції України *“особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду”*.

Таким чином, незважаючи на те, що особи, які за висновком органу досудового слідства організували та безпосеред-

ньо вчинили злочин геноциду частини української національної групи, померли, враховуючи правову значимість рішення органу досудового слідства в справі про те, що даний злочин мав місце і його вчинили саме Сталін (Джугашвілі) Й.В., Молотов (Скрябін) В.М., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М., дане рішення повинно бути перевірене судом, оскільки згідно з положеннями частини другої статті 124 Конституції України **“юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі”**.

Статтею VI Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року “Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього” також передбачено, що ***“особи, звинувачені в здійсненні геноциду чи інших перерахованих у статті III діянь (вони також наведені в диспозиції частини першої статті 442 КК України), повинні бути суджені компетентним судом тієї держави, на території якої було вчинено це діяння...”***.

Санкцією ч. 1 ст. 442 КК України передбачене покарання за вчинення злочину геноциду, в тому числі у виді довічного позбавлення волі.

Відповідно до положень пункту другої частини першої статті 34 КПК України апеляційним судам областей, Республіки Крим, міст Севастополя та Києва підсудні кримінальні справи про злочини, за вчинення яких передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі.

Таким чином, вказані положення вітчизняного законодавства та Конвенції 1948 року, ратифікованої УСРР 22 липня 1954 року, свідчать про правильність та правову виваженість позиції, згідно з якою питання про перевірку викладених в кримінальній справі фактичних обставин вчинення злочину геноциду частини української національної групи і висновків органу досудового слідства щодо них та постановлення рішення про закриття справи має вирішувати саме суд, в даному випадку Апеляційний суд міста Києва.

Крім того, викладені в статті VI Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року положення виключають підсудність даної кримінальної справи суду іншої країни, в т. ч. і Російської Федерації, в столиці якої – Москві – в період 1932–1933 років прийнята низка рішень, внаслідок виконання яких було штучно створено Голодомор в Україні, як масштабний засіб вчинення злочину геноциду частини української національної групи, оскільки **справа має розглядатися “компетентним судом тієї держави, на території якої було вчинено це діяння...”**.

Як вбачається з матеріалів справи, саме цими положеннями даної Конвенції керувалася Служба безпеки України, порушуючи та розслідуючи кримінальну справу за ч. 1 ст. 442 КК України.

Доводи органу досудового слідства про зворотню дію статті 442 КК України на період вчинення в Україні злочину геноциду шляхом Голодомору 1932–1933 років ґрунтуються на наступних положеннях національного та міжнародного законодавства

Статтею 58 Конституції України встановлене загальне правило, згідно з яким “закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом’якшують або скасовують відповідальність особи”.

Дані конституційні положення знайшли своє відображення у статті 5 Кримінального кодексу України: “Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі”.

Разом з тим, відповідно до вимог частини п’ятої статті 49 Кримінального кодексу України давність, як підстава для звільнення від кримінальної відповідальності (рівно як підстава для визнання факту вчинення злочину) **“не застосовується у разі вчинення злочинів проти миру та безпеки людства, передбачених у статтях 437–439 і частині першій статті 442 цього Кодексу”.**

Стаття 442: “Геноцид”, міститься в Розділі XX Кримінального кодексу України: “Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного порядку”.

Сутність зазначеного національного законодавства, що передбачає кримінальну відповідальність за вчинення злочину геноциду, відповідає положенням міжнародного законодавства, яким передбачена кримінальна відповідальність за злочини проти миру та безпеки людства, базується на ньому і повністю з ним узгоджується.

Відповідно до Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року “Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього” Статтею 1 Закону України “Про Голодомор 1932–1933 років в Україні” від 28.11.2006 року № 376-V визначено: “Голодомор 1932–1933 років в Україні є геноцидом Українського народу”.

Статтею 7 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року передбачено, що принцип заборони зворотної дії кримінального закону не є перешкодою для судового розгляду, а також для покарання будь-якої особи за будь-яку дію чи бездіяльність, яка на час її вчинення становила кримінальне правопорушення відповідно до загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями.

Конвенцією ООН “Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства” від 26 листопада 1968 року, ратифікованою УСРР 25 березня 1969 р. (ст. 1), передбачено, що *геноцид є караним злочином, навіть якщо ці дії не є порушеннями внутрішнього законодавства країни, де були вчинені (ст. 1 Конвенції)*.

Згідно із статтею 9 Конституції України вказані міжнародні нормативно-правові акти є частиною національного законодавства України, оскільки згода на їх обов’язковість надана Верховною Радою України. їх положення відповідають суті статей 21 і 24 Конституції України, згідно з якими “усі люди

є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є не відчуженими та непорушними” (ст. 21), “Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані” (ч. 2, ст. 24).

Таким чином, відсутні будь-які правові заборони для застосування частини першої статті 442 Кримінального кодексу України у зворотному часі щодо дій Сталіна (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича, Молотова (Скрябіна) В'ячеслава Михайловича, Кагановича Лазаря Мойсейовича, Постишева Павла Петровича, Косіора Станіслава Вікентійовича, Чубаря Власа Яковича, та Хатасвича Менделя Марковича з організації та безпосереднього вчинення геноциду частини української національної групи шляхом штучно створеного ними Голодомору в Україні в 1932–1933 роках, як це зазначено у висновку Головного слідчого управління Служби безпеки України.

Даний висновок апеляційного суду ґрунтується також на наступному.

У Преамбулі Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року “Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього” йдеться про те, що цивілізований світ засуджує геноцид як “огидне нещастя”, від якого необхідно рятувати людство, та визнає, що **“протягом всієї історії геноцид завдавав великих втрат людству”**.

За змістом статті 1 Конвенції ***геноцид*** незалежно від того, чи відбувається він у мирний, чи воєнний час, ***є злочином, що порушує норми міжнародного права і проти якого країни (договорні сторони) зобов’язуються вживати заходів попередження та карати за його здійснення.***

Перевіривши викладені в постанові органу досудового слідства фактичні обставини справи апеляційний суд на підставі ретельного аналізу та всебічної оцінки зібраних в ній доказів в їх сукупності, зазначає про доведеність та

обґрунтованість викладених в постанові висновків про вчинення Сталіним Й.В., Молотовим В.М., Кагановичем Л.М., Постишевим П.П., Косіором С.В., Чубарем В.Я., Хатаєвичем М.М. злочину, який правильно кваліфіковано за ч. 1 ст. 442 КК України як геноцид частини української національної групи.

Суть та ознаки злочину “геноцид” викладено у формулюванні початкової частини статті і II Конвенції 1948 р., відповідно до якої “геноцид означає... акти, вчинені з наміром знищити, повністю або частково, будь-яку національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку”.

Доктриною та практикою міжнародного права загально-визнано, що для кваліфікації злочинних дій як геноцид необхідно довести наявність у суб’єкта злочину спеціального наміру (dolus specialis) знищити лише визначену у Конвенції групу і спрямованість його злочинної поведінки проти визначеної групи як такої.

Відтак, – геноцид відрізняється від інших злочинів проти людяності, по-перше, якістю наміру, а не кількістю жертв, по-друге, спрямованістю не проти людей взагалі, а проти чітко окресленого кола різновидів людських груп, по-третє, спрямованістю не проти окремих членів таких груп, а проти груп як таких.

За змістом диспозиції ч. 1 ст. 442 КК України **об’єктом даного злочину є безпека існування тієї чи іншої національної, етнічної, расової або релігійної групи.**

Таким чином, для геноциду характерним є те, що члени груп, визначених у Конвенції 1948 р., рівно як і в частині першій статті 442 Кримінального кодексу України, знищуються, частково чи повністю, через їхню приналежність до таких груп.

Отже, етнічний склад учасників злочину геноциду не є його юридичною ознакою, а відтак – не впливає на кваліфікацію конкретних встановлених органом досудового слідства

протиправних діянь Сталіна, Кагановича, Молотова, Постишева, Косіора, Чубаря і Хатаєвича як злочину геноциду.

Встановленими фактичними обставинами справи доведено, що **об'єктом злочинних лій вказаних в постанові осіб була саме безпека існування частини української національної групи**, що підтверджується зібраними і перевіреними доказами створення для неї життєвих умов, розрахованих на її часткове фізичне винищення шляхом здійснення в Україні Голодомором, внаслідок чого було знищено 3 млн. 941 тис. осіб.

За нормами чинного українського національного та міжнародного законодавства національна група (нація) – це така, що історично склалася, стійка спільнота людей, для якої характерні спільна територія, економічні зв'язки, своя мова, відмінні особливості побуту, культури, духовності.

Частина української національної групи, проти якої у 1932–1933 роках було спрямовано злочин геноциду, повністю відповідає усім зазначеним ознакам.

Об'єктивна сторона злочину геноциду, передбаченого частиною першою статті 442 КК України, у справі також визначена. Встановлені дії, внаслідок вчинення яких шляхом штучного створення життєвих умов, що призвели до Голодомору у 1932–1933 роках, була знищена частина української національної групи.

Зібраними органом досудового слідства фактичними даними підтверджено, що організований та вчинений Сталіним (Джугашвілі) Й.В., Молотовим (Скрябіним) В.М., Кагановичем Л.М., Постишевим П.П., Косіором С.В., Чубарем В.Я. і Хатаєвичем М.М. злочин геноциду був спрямований не проти представників інших національностей, які теж постраждали від Голодомору 1932–1933 років але в набагато меншій кількості, ніж етнічні українці, а саме проти частини української нації.

Беззаперечно доведено, що Голодомор вказаними особами було сплановано і здійснено як один з етапів спецоперації проти частини української національної групи як такої, оскільки саме українська нація, а не національні меншини, виступала суб'єктом державотворчого самовизначення і лише вона могла реалізувати закріплене Конституцією СРСР 1924 року право на самовизначення шляхом виходу з СРСР і утвердження незалежної української держави. Саме тому безпосереднім об'єктом Голодомору 1932–1933 років стала українська національна група та її питомий складник – українські селяни.

За встановленими органом досудового слідства обставинами справи головні ролі в ідеологічному забезпеченні, плануванні, організації і здійсненні злочину геноциду належали неукраїнській інтернаціональній групі, яка, зокрема, складалася із Сталіна, Кагановича, Молотова, Постишева, Косіора і Хагаєвича.

Участь в даній групі серед вказаних осіб етнічного українця Чубаря жодним чином не впливає на кваліфікацію даного злочину, вчиненого шляхом штучно створеного ними в Україні в період 1932–1933 років Голодомору, як геноциду, оскільки ні національне кримінальне законодавство, ні міжнародне кримінальне право, в першу чергу зазначені вище Конвенції, не обумовлюють його кваліфікацію (як і жодного іншого злочину) національною приналежністю злочинця.

Конвенція 1948 року та положення частини першої статті 442 Кримінального кодексу України не пов'язують кваліфікацію конкретних випадків геноциду з національністю осіб, що його здійснили.

У Статті IV Конвенції про запобігання злочину геноциду і покарання за нього, прийнятої 9 грудня 1948 року, лише передбачено: “Особи, що здійснюють геноцид або будь-які інші з перелічених у ст. III діянь, підлягають покаранню незалежно від того, чи є вони відповідальними за конституцією правителями, посадовими чи приватними особами”.

Суб'єкт злочину, передбаченого статтею 442 КК України, загальний.

На наявність складу злочину немає значення, чи вчинено його представником так званої титульної нації або національної меншини, європейської раси або негроїдної, віруючим або атеїстом. Так само немає значення, чи належать суб'єкт злочину і потерпілі до однієї раси, національності, етносу, конфесії.

За фабулою даної кримінальної справи **органом досудового слідства визначені також суб'єкти злочину**, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України: Сталін (Джугашвілі) Й.В., Молотов (Скрябін) В.М., Каганович Л.М., Постишев П.П., Косіор С.В., Чубар В.Я. і Хатаєвич М.М.

Органом досудового слідства – Службою безпеки України встановлено, що ідеологом, замовником і організатором Голодомору в Україні в період 1932–1933 років, як засобу вчинення злочину геноциду, був Сталін, який відігравав керівну і ключову роль у плануванні злочину, формуванні механізму його вчинення і контролю за його здійсненням. Як Генеральний секретар ЦК ВКП(б), якому підкорялося Політбюро, Сталін був ініціатором усіх, викладених вище принципових партійних рішень з організації Голодомору в Україні.

Спеціалізованими складовими центрального механізму здійснення Голодомору в Україні були надзвичайні хлібозаготівельні комісії, створені за рішеннями Політбюро ЦК ВКП(б), на чолі яких стояли особи з найближчого оточення Сталіна.

Головою такої спеціалізованої комісії в Україні було призначено В. Молотова (Скрябіна), члена Політбюро ЦК ВКП(б), Голову Ради народних комісарів СРСР. В роботі даної спеціалізованої комісії, склад якої не було чітко визначено, брав фактичну участь Л. Каганович, член Політбюро, секретар та завідувач сільгоспвідділу ЦК ВКП(б), який був вихідцем з України, знав стан справ на Україні і в 1925–1928 рр. був Генеральним секретарем ЦК КП(б)У.

Поряд з Кагановичем спеціальні функції в Україні виконував П. Постишев. Відповідно до постанови ЦК ВКП(б) і РНК СРСР “Про хлібозаготівлі на Україні” від 19 грудня 1932 р. їм обом разом із республіканським керівництвом було доручено вжити усі необхідні заходи для виконання непомірних та згубних для сільського населення України планів хлібозаготівлі. Як встановлено, саме з цією метою Каганович і Постишев перебували в Україні з 20 до 29 грудня 1932 року. З січня 1933 року Постишева було призначено другим секретарем ЦК КП(б)У і першим секретарем Харківського обкому КП(б)У (водночас до лютого 1934 року він залишався секретарем ЦК ВКП(б). Будучи наближеною до Сталіна особою, він фактично контролював першого секретаря КП(б)У Косіора. Забезпечуючи виконання нереальних планів хлібозаготівлі і, тим самим, фактично організовуючи Голодомор, Постишев відіграв вирішальну роль у придушенні національного ухилу в КП(б)У, нейтралізуючи та піддаючи репресіям тих представників більшовицької партії, які виступали проти непомірної хлібозаготівлі.

Косіор – перший секретар КП(б)У, Чубар – голова Ради народних комісарів УСРР та Хатаєвич, у період з жовтня 1932 року до січня 1933 року – другий секретар ЦК КП(б)У, а з 29 січня 1933 року – перший секретар Дніпропетровського обкому КП(б)У, поряд з іншими керівниками обласних та районних комітетів Комуністичної партії більшовиків Радянського Союзу і України, головами райвиконкомів, уповноваженими обкомів КП(б)У та керівниками Державного Політичного Управління (ДПУ) УСРР, матеріали відносно яких постановою від 28 грудня 2009 року виділені із кримінальної справи в окреме провадження (т. 330, а. с. 252-253), входили до українського республіканського ядра організаторів Голодомору 1932–1933 років і є безпосередніми виконавцями злочину геноциду, вчиненого відносно частини української національної групи.

При цьому з метою посилення контролю за виконанням ними злочинних рішень Сталіна та підвладного йому Політбюро ВКП(б) і Ради народних комісарів СРСР, спрямованих на організацію та вчинення Голодомору в Україні, перші особи українського республіканського керівництва водночас входили до вищих союзних партійних органів: С. Косіор був членом Політбюро ЦК ВКП(б) з 1930 року, В. Чубар – кандидатом у члени Політбюро ЦК ВКП(б) у 1926–1935 роках.

З суб'єктивної сторони злочин, передбачений статтею 442 КК України, характеризується виною у вигляді прямого умислу.

Спеціальною ознакою геноциду у зазначених в частині першій цієї статті формах є мета – повне або часткове знищення будь-якої національної, етнічної, расової або релігійної групи.

Доведено, що параметри українського Голодомору відповідають вимогам положень Конвенції 1948 р.

Органом досудового слідства з усією повнотою та всебічністю встановлено спеціальний намір Сталіна (Джугашвілі) Й.В., Молотова (Скрябіна) В. М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. – знищення частини саме української (а не будь-якої іншої) національної групи і об'єктивно доведено, що цей намір стосувався саме частини української національної групи як такої.

Причини і мотиви вчинення злочину геноциду (придушення національно-визвольного руху українського селянства та недопущення побудови незалежної української держави), питання про те, де (територія України) і коли (1932–1933 рр.) було вчинено злочин також знайшли своє підтвердження в матеріалах справи.

На підставі ретельного аналізу та всебічної оцінки викладених в постанові фактичних обставин вчинення злочину

геноциду, сукупності доказів, що його підтверджують, та висновків про те, що його було вчинено Сталіним Й.В., Молотовим В.М., Кагановичем Л.М., Постишевим П.П., Косіором С.В., Чубарем В.Я. і Хатаєвичем М.М. з прямим умислом, а саме – з метою знищити частину української національної групи в особі українського селянства, апеляційний суд констатує, що органом досудового слідства **встановлена і доведена суб’єктивна сторона злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України.**

Таким чином, немає жодних законних підстав для закриття кримінальної справи за відсутністю події злочину чи за відсутністю в діях Сталіна Й.В., Молотова В.М., Кагановича Л.М., Косіора С.В., Чубаря В.Я., Постишева П.П. і Хатаєвича М.М. складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України (п. п. 1, 2 ч. 1 ст. 6 КПК України).

За даними, що містяться у Листі ДЗНД СБ України від 25 грудня 2009 року № 5/1/1-22941 Сталін Й.В. помер 5 березня 1953 року, Молотов В.М. помер 8 листопада 1986 року, Каганович Л.М. помер 25 липня 1991 року, Косіор С.В. помер (розстріляний) 26 лютого 1939 року, Чубар В.Я. помер (розстріляний) 26 лютого 1939 року, Постишев П.П. помер (розстріляний) 26 лютого 1939 року, Хатаєвич М.М. помер (розстріляний) 27 жовтня 1937 року.

т. 329, а. с. 158-159; т. 10, а. с. 138

Згідно з п. 8 ч. 1 ст. 6 Кримінально-процесуального кодексу України кримінальна справа, порушена щодо померлого, підлягає закриттю.

Відповідно до вимог статті 237 Кримінально-процесуального кодексу України: *“Питання, які з’ясовуються суддею при попередньому розгляді справи”* суддя, зокрема, з’ясовує таке питання: *чи немає підстав для закриття справи.*

Відповідно до частини першої статті 248 КПК України “при наявності обставин, передбачених статтею 6... цього

Кодексу, суддя своєю мотивованою постановою закриває справу...”.

Розглянувши кримінальну справу на стадії попереднього розгляду та дійшовши висновку про необхідність закриття кримінальної справи за вказаних підстав, апеляційний суд зазначає, що вона не може бути призначена до судового розгляду колегією суддів, оскільки такий розгляд відносно осіб, що померли, не передбачений чинним кримінально-процесуальним законодавством України, за винятком зазначених у п. 8 ч. 1 ст. 6 КПК України випадків, коли провадження в справі є необхідним для реабілітації померлого або відновлення справи щодо інших осіб за ново виявленими обставинами.

Обвинувачення Сталіну Й.В., Молотову В.М., Кагановичу Л.М., Постишеву П.П., Косіору С.В., Чубарю В.Я. і Хатаєвичу М.М. за ч. 1 ст. 442 КК України органом досудового слідства не пред’являлось і не могло бути пред’явлене в зв’язку з їх смертю. З цих причин обвинувальний висновок у справі не складався.

Підстав для реабілітації Сталіна Й.В., Молотова В.М., Кагановича Л.М., Постишева П.П., Косіора С.В., Чубаря В.Я. і Хатаєвича М.М. немає, обвинувальний вирок відносно них у даній кримінальній справі не постановлено. Крім того, органом досудового слідства встановлено і доведено, що вони вчинили злочин, який кваліфіковано за ч. 1 ст. 442 КК України.

Апеляційний суд також констатує про відсутність передбачених статтею 246 КПК України підстав до повернення кримінальної справи на додаткове розслідування, оскільки з урахуванням специфіки справи досудове слідство в ній проведено повно і всебічно, а за його результатами органом досудового слідства, як вже зазначалось, постановлене об’єктивне і законне рішення про направлення кримінальної справи на розгляд Апеляційного суду міста Києва, якому і належить її закрити.

На підставі викладеного, керуючись п. 8 ч. 1 ст. 6, ст. ст. 240 і 248 Кримінально-процесуального кодексу України, апеляційний суд

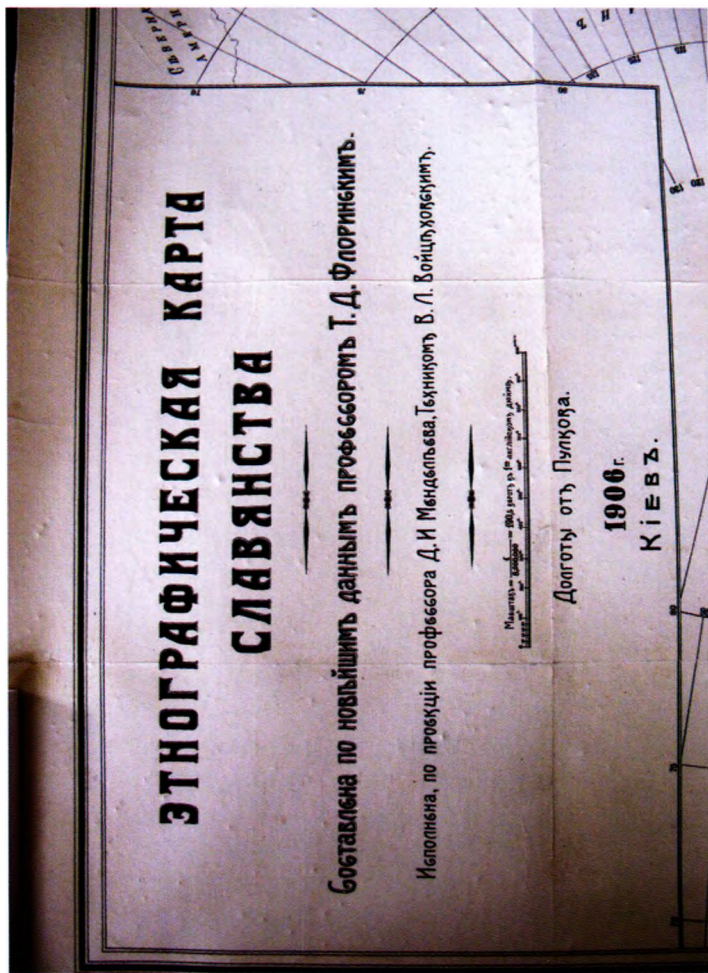
ПОСТАНОВИВ:

Закрити кримінальну справу, порушену за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках відносно Сталіна (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича, Молотова (Скрябіна) Вячеслава Михайловича, Кагановича Лазаря Мойсейовича, Постишева Павла Петровича, Косіора Станіслава Вікентійовича, Чубаря Власа Яковича і Хатаєвича Менделя Маркевича, в зв'язку з їх смертю, які за висновком органу досудового слідства – Головного слідчого управління Служби безпеки України – з метою придушення національно-визвольного руху в Україні та недопущення побудови і утвердження незалежної української держави, шляхом створення життєвих умов, розрахованих на фізичне винищення частини українців спланованим ними Голодомором 1932–1933 років, умисно організували геноцид частини української національної групи, внаслідок чого було знищено 3 млн. 941 тис. осіб, тобто безпосередньо вчинили злочин, передбачений ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України.

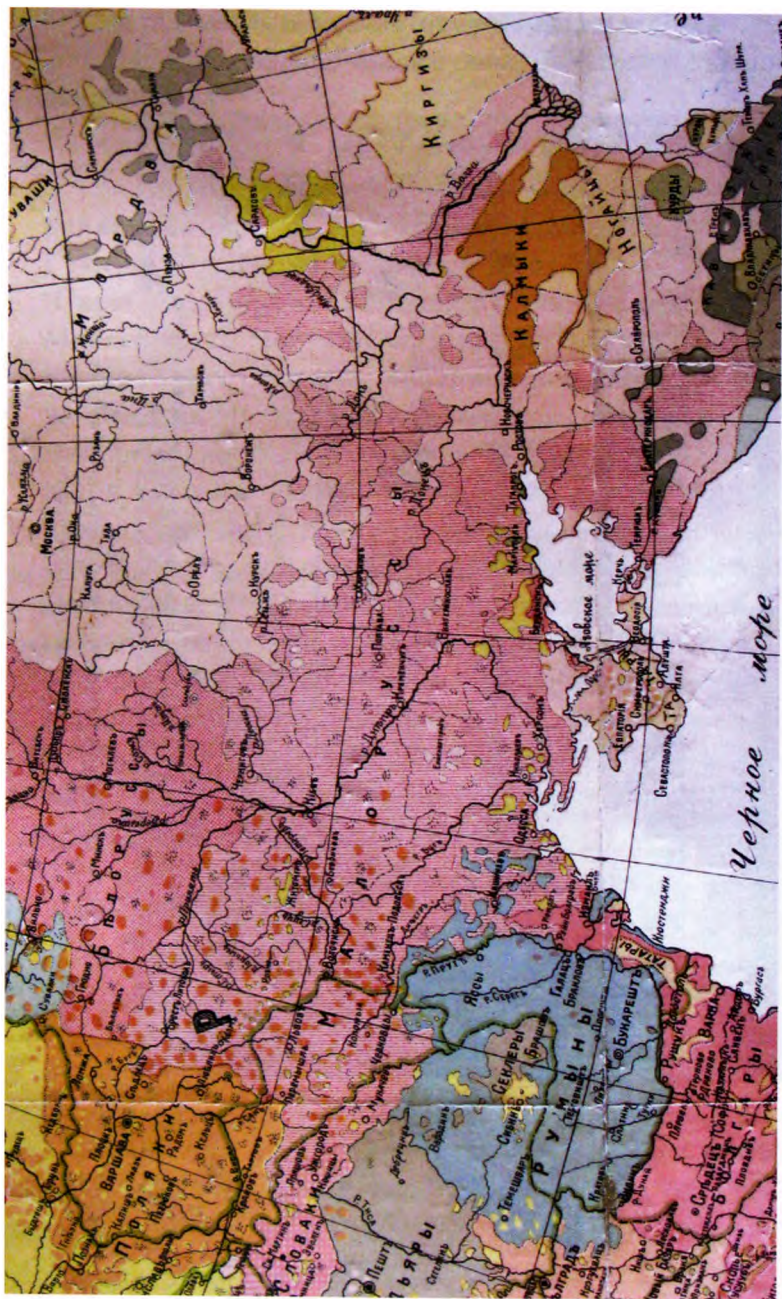
На постанову протягом семи діб з дня її винесення можуть бути подані касаційні скарги, а прокурором – касаційне подання до Верховного Суду України.

Суддя судової колегії
у кримінальних справах
Апеляційного суду міста Києва

В.М. Скавронік

Фрагмент етнографічної карти слов'янства
(зображення назви карти)

Фрагмент етнографічної карти слов'янства
(таблиця умовних позначень)

Суддя Апеляційного суду м. Києва Віктор Скворонік
зачитує Постанову суду по справі № 475.

UKRAINE

KYIV COURT OF APPEAL

2-A Solomyanska Street, Kyiv

RULING

in the name of Ukraine

13 January 2010 Kyiv

Judge of the Criminal Chamber of the Kyiv Court of Appeal, V.M Skavronik, in the presence of M.S. Bondarenko, Secretary , with the participation of O. M. Dotsenko, Prosecutor from the Kyiv Prosecutor's Office, carried out a preliminary examination of criminal case N° 1-33/2010, initiated by the Security Service of Ukraine pursuant to section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine, based upon the fact of the crime of genocide committed in Ukraine during the years 1932–1933, pertaining to:

– **Stalin (Dzhugashvili), Joseph Vissarionovich**, born December 21, 1879 in the town of Gōri, Georgian, member of the bolshevik party since 1903, Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) from April 1922;

– **Molotov (Skriabin), Viacheslav Mikhavlovich**, born March 9, 1890, in Nolinsk, Viatka gubernia (now town of Sovetsk in the Kirov region of Russia), Russian, member of the Bolshevik Party since 1906, during the period December 1930 to May 1941, Head of the Council of People's Commissars of the USSR and Council of Labour and Defence;

– **Kaganovich, Lazar Moiseevich**, born November 22, 1893, in Kabany (now township Poliske in the Kyiv region), Jew, member

of the bolshevik party since 1911, from 1921 worked in the apparatus of the Central Committee of the Russian Communist Party (bolshevik), 1924–1925 Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), 1925–1928 General Secretary of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine; in the period 1928–1930, high-ranking official in the All-Union Central Council of Trade Unions, Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik); from 1930 First Secretary of the Moscow city and regional committees of the Party, Head of the Agriculture and Transportation sections of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik); and from 1937 Deputy Head of the Council of People's Commissars of the USSR; expelled from the ranks of the Communist Party in 1961 for taking part in mass repression;

– **Postyshev, Pavel Petrovich**, born September 18, 1887, in the town of Ivanovo-Voznesensk, Russian, member of the bolshevik party since 1904, during the period from 1930 to 1933, Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), from 29 January 1933 to 17 March 1937, Second Secretary of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and First Secretary of the Kharkiv Regional Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine;

– **Kossior, Stanislav Vikentivevich**, born November 18, 1889 in the town of Vengruv, Vengruvsky region, Syedlets gubernia (now the Warszawskie wojewodstwo of the Republic of Poland), Pole, member of the bolshevik party since 1907, from 14 July 1928 to December 1937, General Secretary of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine; repressed in 1938, executed on 26 February 1939, rehabilitated in 1956;

– **Chubar, Vlas Yakovlevich**, born February 22 1891, in the village of Fedorivka, Oleksander region of the Katerynoslavska gubernia, Ukrainian, member of the bolshevik party from July 1907, during the period from July 1923 to April 1934, Head of the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR;

– **Khatavevich, Mendel Markovich**, born March 22, 1893, in the city of Gomel, Jew, member of the bolshevik party from July 1913, during the period from October 1932 to January 1933, Second Secretary of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, from January 29, 1933, First Secretary of the Dnipropetrovsk Regional Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine.

On May 22, 2009, Lieutenant-Colonel of Justice V.M. Udovychenko, Head of the First Division of the First Department of the Chief Investigation Department of the Security Service of Ukraine, initiated the criminal investigation No. 475, based upon the fact of the crime of genocide committed in Ukraine during the years 1932–1933, as contemplated in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine;

v. 1, p.p. 1–3.

On December 25, 2009, in the course of investigation of this criminal case by the Chief Investigation Department of the Security Service of Ukraine, headed by V.V. Vovk, Major-General of Justice, a criminal case was initiated pertaining to J.V.Stalin (Dzhughashvili), V.M.Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P. P. Postyshev, S. V. Kossior, V.Ya. Chubar, M.M. Khatayevich, with evidence of crime pursuant to section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine;

v. 1, p.p. 22–26

On December 29, 2009, on the basis of the findings of the pre-trial investigation, a decision was made to turn the case over to the Kyiv Court of Appeal for examination in accordance with the current legislation, which decision was concurred with on December 31, 2009, by M.Y. Holomsha, Deputy Prosecutor General of Ukraine;

v. 330, p.p. 258–289

On December 31, 2009, in accordance with the letter from the Deputy Head of the Security Service of Ukraine, Lieutenant Gen-

eral of Justice, M.M. Herasymenko, the criminal case was turned over for examination to the Kyiv Court of Appeal, and on that same day, in the normal course, was handed over for examination to V.M. Skavronik, Judge of the Appeal Court Criminal Chamber;

v. 330, p.p. 290

The pre-trial investigation established that in 1932–1933 on the territory of the Ukrainian SSR, the leadership of the bolshevik totalitarian regime committed genocide of a part of the Ukrainian national group, the leadership consisting of: Joseph Vissarionovich Stalin (Dzhugashvili), General Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik); Viacheslav Mikhaylovich Molotov (Skriabin), member of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), Head of the Council of People's Commissars of the USSR; Lazar Moisseyevich Kaganovich, Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik); Pavel Petrovich Postyshev, Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), Second Secretary of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, First Secretary of Kharkiv Regional Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine; Stanislav Vikentievich Kossior, member of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), General Secretary of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine; Vlas Yakovlevich Chubar, member of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), member of the Politburo of the Central Committee of Communist Party (bolshevik) of Ukraine, Head of the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR; Mendel Markovich Khatayevich, member of the Central Committee of All-Union Communist Party (bolshevik), Second Secretary of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine.¹

¹ The names of the various party and state organizations are abbreviated in the original document. They are here translated with their full names to assist the reader - translator.

According to the information presented in the decision, adopted on 29 December 2009, to turn the criminal case over to the Court the crime was committed in the following circumstances:

After crushing the Ukrainian People's Republic in November 1920, the bolshevik regime undertook active measures on its territory intended to prevent the restoration of an independent Ukrainian state through a fierce repressive policy aimed at establishing communist rule and suppressing any parties and movements that supported the idea of Ukraine's independence.

With that goal J. V. Stalin together with the above-mentioned persons began an all-encompassing forced collectivization of agriculture, deportation of Ukrainian peasant families, unlawful confiscation of their property, repressions and the physical destruction of Ukrainians.

All this ruined traditional forms of agriculture, deprived Ukrainian peasants of the supplies of grain necessary for normal existence, causing starvation of the Ukrainian population. This resulted in mass anti-Soviet uprisings on the territory of the Ukrainian SSR which were crushed through especially brutal punitive measures.

In pursuit of their criminal intentions, J. V. Stalin, V. M. Molotov, L. M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V. Ya. Chubar and M.M. Khatayevich applied on the territory of Ukraine, during peacetime, the repressive apparatus of the communist totalitarian regime, adopted the decisions, and artificially created the conditions meant to exterminate, by famine, a part of the Ukrainian nation.

On January 15, 1932, S.V. Kossior, acting on J. V. Stalin's instruction and in spite of starvation in Ukrainian villages, arranged for the adoption of the decree "On grain procurements" by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, which increased control over the activities of the leadership of the regions during the grain confiscation.

On February 1, 1932, continuing the criminal actions aimed at the genocide of the Ukrainian national group, S. V Kossior and V.Ya. Chubar signed an order, "On Seed", directing the regional, city and district committees to deny any seed aid to Ukraine's collective farms.

On March 17, 1932, S.V. Kossior arranged for the adoption of the decree "On seed reserves", which was followed by increased repressions in Ukraine with the recruitment of so-called "activists" from among the peasants.

On March 29, 1932, S.V. Kossior arranged for the adoption by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine of the decree "On Polissia" which formed the basis for brutal repressions against villagers in the Ukrainian SSR and for the deportation from the regions of Polissia of 5,000 families to specially created settlements for the development of building stone and clay quarries. Additionally, together with the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), he arranged for the deportation of a further 5,000 families outside the borders of Ukraine.

Beginning in Spring 1932, in the execution of their criminal intentions, J. V. Stalin, V. M. Molotov, L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V.Kossior, V.Ja. Chubar and M. M. Khatayevich, began to implement a number of additional decrees and bylaws, which fueled the conditions calculated toward the physical destruction of a part of the Ukrainian national group.

Representatives of other nationalities also suffered when the crime of genocide was committed against the Ukrainian national group.

To implement his criminal intentions, J. V. Stalin delegated an authorized commission from the All-Union Communist Party (bolshevik) headed by V.M. Molotov. On 6 July, 1932, at the Kharkiv meeting of the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, V.M. Molotov, together

with L. M. Kaganovich, S.V.Kossior and V. Ya. Chubar, arranged for the adoption of the decree "On grain procurements quota". They also arranged for the approval by the Third All-Ukrainian Party Conference, of a grain procurement quota of 356 million pood² per year, which far exceeded the realistic capacity of the Ukrainian peasants.

On 25 July 1932, continuing their illegal actions, L.M. Kaganovich and V. M. Molotov signed and sent to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR a strictly secret telegram calling for the intensification of grain confiscation, trade prohibition and brutal repressions against the starving peasants.

Furthermore, on August 7, 1932, in pursuance of their criminal intentions, J.V. Stalin and L.M. Kaganovich arranged for the adoption, by the Central Executive Committee and the Council of People's Commissars of the USSR, of the decree "On protection of property of state enterprises, collective farms and cooperatives and the strengthening of public (socialist) property", which introduced punishment in the form of executions by shooting, property confiscations and prohibition of amnesty.

Additionally, on September 16, 1932, J. V. Stalin approved and sent a secret instruction to the Supreme Court of the USSR, the Prosecutor's Office, the State Political Directorate³ of the Ukrainian SSR and other repressive institutions, setting out punishment for "kulaks"⁴ and other "socially hostile elements", which prescribed the highest order of punishment -execution by shooting, and in isolated cases, ten years of imprisonment. All punishments were to be carried out within a fifteen-day period from the date of accusation.

J. V. Stalin, V.M. Molotov, L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich used the decree adopted on August 7, 1932 and the secret instruction on the ap-

² One pood is equal to 16.38 kg- transl. note.

³ DPU - the secret police - transl. note.

⁴ Ostensibly "wealthy" farmers—transl. note.

plication thereof to create conditions directed at the physical destruction of a part of the Ukrainian peasants.

Despite the famine in the Ukrainian SSR, on 2 August 1932, V.M. Molotov signed the decree No. 1200 “On harvesting and grain procurement quota for August 1932” adopted by the Council of People’s Commissars of the USSR and sent it for implementation by the central authority in Ukraine. Under that decree, for the month of August grain procurement quota for Ukraine exceeded previous targets by 100 million pood.

In addition, on August 9, 1932 S.V. Kossior signed the decree “On measures for fighting grain speculation” passed by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, requiring the repressive bodies of the State Political Directorate and militia to ensure full removal of grain and flour vendors from the market and providing for the application of repressions (arrest, confiscation).

On 20 August 1932, continuing these criminal actions, L.M. Kaganovich signed and sent a telegram, “On the unsatisfactory pace of grain procurement,” to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and the Council of People’s Commissars of the Ukrainian SSR in which he demanded that severe punitive measures be taken against those responsible.

While realizing the tragic consequences of exporting grain and other foodstuffs during mass famine in the Ukrainian SSR, on 18 September 1932, P.P. Postyshev sent a telegram to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine demanding full implementation of the export plan for the fourth quarter of 1932.

On 23 September 1932, despite the famine in Ukraine and a complete absence of seed funds, J. V. Stalin and V.M. Molotov, persisting with their criminal intentions, jointly signed and sent a telegram to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine refusing to provide Ukraine with a loan of seed grain.

Implementing the joint criminal genocidal intent of the above-mentioned persons, on 23 October 1932, M.M. Khatayevich signed and sent a directive letter to all regional, city and district committees of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine with instructions to take particularly firm actions in the confiscation of grain from peasants.

On 25 October 1932, under the leadership of S.V.Kossior, the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine adopted the decree “On the necessity to overcome Ukraine’s lagging behind in fulfilling the grain procurement plan”, which increased the tempo of the annual plan by a factor of ten.

On 30 October 1932, V.M. Molotov organized a meeting of the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, which passed the decree “On measures to intensify grain procurement”. This decree demanded that local authorities prevent the sale of grain or industrial goods in Ukraine and strengthen repressions by judicial bodies.

On 5 November 1932, S.V. Kossior arranged for the adoption of the decree “On strengthening the role of judicial bodies in grain procurement” by the Politburo of the Central Committee of the Communist (bolshevik) Party of Ukraine, which was aimed at activating the participation of judicial bodies and the prosecutor’s offices in the confiscation of grain.

On 9 November 1932, the People’s Commissariat for Justice of the Ukrainian SSR issued the Instruction “On activating the participation of judicial bodies in the struggle for grain”, setting the maximum timeframe for case investigations at three days.

On 6 November 1932, S.V. Kossior signed a telegram to the regional committees of the Communist Party, imposing a blockade of goods deliveries to most regions of Ukraine.

On 11 November 1932, S.V. Kossior and V.Ya. Chubar signed and sent an extract from Protocol No. 90 of the meeting of the

Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, the Decree and Instruction of the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR "On organizing grain procurements in the private farmer sector" to the regional committees of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine. In accordance with the Decree and Instruction, repressions against peasants increased, involving full confiscation of their foodstuffs, deprivation of their land allotments and homestead plots and deportation beyond the borders of their districts and regions.

The Decree also provided for the imposing of a so-called "black board" regime on the collective farms which failed to fulfil grain procurement plans. Black listed collective farms were subjected to:

- a) Immediate suspension of delivery of goods and of cooperative and state trade activities in their villages and the removal of all available goods from cooperative and state stores;
- b) Full prohibition of collective farms trade activities by collective farms, collective farmers, and, as well, private farmers;
- c) Suspension of all credit activities and pre-payment demand of all outstanding credits and other financial obligations;
- d) Investigation and purging of collective farms with the identification of counter-revolutionary elements and the organizers of grain-collection disruptions.

Fines in the form of additional procurements of a 15-months quota for meat and a year's quota for potatoes were imposed, and repressions intensified against Ukrainian peasants.

Moreover, on 18 November 1932, V.Ya. Chubar and M.M. Khataevich signed and circulated the decree "On the liquidation of counter-revolutionary nests and the crushing of kulak groups" passed by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, which was then used by S.V. Kossior to develop a special operational plan, involving the military and task units for the destruction of Ukrainian peasants showing resistance to the bolshevik authorities.

On 27 November 1932, S.V. Kossior signed and sent for execution by local authorities the decree adopted by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine "On applying repressive measures against collective farms that sabotage grain procurements". This decree was used for organizing court trials against Party members who supported the Ukrainian peasants while genocide was being perpetrated against them.

On December 1, 1932, continuing his criminal activities, S.V. Kossior signed and sent to the regional committees of the Party a directive from the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, which demanded that grain be taken from the countryside by January 15, 1933.

On December 1 and 3, 1932, V.Ya. Chubar arranged for the adoption of decrees of the Council of People's Commissars the Ukrainian SSR "On prohibiting the trade of potatoes in regions which maliciously do not fulfill their contractual obligations and on auditing the available potatoe stocks in the collective farms," and "On prohibiting the trade of meat and livestock". The consequence was the elimination decreeof potatoes, as one of the basic foodstuffs, and the ban on the trade in meat in the Chernihiv, Kyiv and Vinnytsia regions, which immediately resulted in the murder by famine of a part of the Ukrainian peasants.

Upon agreeing with Y.V.Stalin, V.M. Molotov and V.Ya. Chubar on the implementation of the death penalty during grain confiscations, and in order to realize the above-mentioned joint criminal intent, on December 5, 1932 S.V. Kossior arranged for the adoption by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine of the decree "On measures for eliminating sabotage of grain procurements". This became a basis for creation in the regions of so-called "troika", commissions composed of the first secretary of the Party regional committee, the head of the regional division of the State Political Directorate and the regional prosecutor which, without court examination, applied repressive measures, including execution, against the peasants.

According to a reference note from the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR of December 2, 1932, not only collective farms, but also village councils, villages individual farmers, and administrative units, such as districts, were listed on the "black boards". In particular, in Vinnytsia region "black board" lists included 8 districts, 44 collective farms, 42 villages of private farmers; in Chernihiv region – 13 collective farms, 38 villages, 1646 private farmers; in Donetsk region – 12 collective farms, 6 villages, 2 village councils, 25 private farmers; in Dnipropetrovsk region – 228 collective farms in 44 districts; in Kyiv region – 51 collective farms in 48 villages and 19 districts; in Kharkiv region – 23 collective farms in 16 villages and 9 districts; in the Odessa region – 12 collective farms in 9 districts.

On December 13, 1932, S.V.Kossior signed the directive of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine "On taking measures against "kulaks" and anti-soviet elements, organizers of grain procurement sabotage" and sent it to the secretaries of the regional Party committees ordering them to identify those communist who had resisted implementation of Party decisions, and to arrest and deport them to the North.

Continuing their criminal actions, J.V. Stalin and V.M. Molotov on 14 December 1932 signed the decree of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Council of People's Commissars "On grain procurements in Ukraine, the Northern Caucasus and the Western Region". Pursuant to this decree, measures were undertaken to break the resistance of peasants, to terminate ukrainization and to apply stringent repressions, including arrests and imprisonment in concentration camps for a period from 5 to 10 years.

On December 23, 1932, S.V.Kossior and P.P. Postyshev attended a meeting of the Dnipropetrovsk Regional Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine where they arranged, for the adoption of a decision "On reviewing timeframe for grain procurements in the districts", which served as a basis for the applica-

tion of repressive measures in the region and creation of conditions leading to starvation among the peasants.

On 24 December 1932, S.V. Kossior signed a letter from the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and sent it to the secretaries of Party district committees, chairmen of district executive committees, and persons authorized by regional

Party committees. In the course of implementation of the letter's orders, during the allotted five days there were expropriated, without exception, all collective farms reserves, including sowing seed, and those who resisted were arrested.

On 29 December 1932, L.M. Kaganovich and S.V. Kossior arranged for the adoption by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine of the decree "On strengthening repressions against private farmers who maliciously hoard grain". This document ordered repressions against 1,000 homesteads in the Kharkiv region and 500 in the Dnipropetrovsk region, involving confiscation of all their property and appropriation of all farm land and buildings.

On that same day, L.M. Kaganovich and S.V. Kossior, using the decree "On the extension of measures applied in the Odessa region to the Dnipropetrovsk region", ordered the deportation of 700 families and 700 peasants to the Soviet North, and the exile of 50 persons to concentration camps.

Separate from the forced deportations of the civilian population of the Ukrainian SSR were repressive measures undertaken concerning so-called "grain" cases, that is grain hoarding, its "theft," etc. According to data of the State Political Directorate of Ukrainian SSR, in 1932 94,354 people were arrested.

In January 1933, continuing to commit acts aimed at the destruction of a part of the Ukrainian national group by famine, J.V. Stalin, V.M. Molotov, L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar and M.M. Khatayevich arranged for the adoption of a number of decisions ordering a total confiscation

of grain and other foodstuffs in rural areas of Ukraine, which lead to the murder of millions of Ukrainians by famine.

Thus, on 1 January 1933, J.V. Stalin signed and sent a telegram to S.V. Kossior regarding further strengthening repressions against Ukrainian peasants, including execution by shooting.

On 2 January 1933 M.M. Khatayevich and P.P. Chubar signed a similar directive and sent it to the Party and Soviet bodies of the Ukrainian SSR.

On 22 January 1933, in furtherance of their criminal intention of perpetrating genocide of a part of the Ukrainian national group and being fully aware of mass deaths by famine in the

Ukrainian SSR, J.V. Stalin and V.M. Molotov signed the directive “On preventing the mass flight of starving peasants in search of food from the Ukrainian SSR”, adopted by the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Council of People’s Commissars of the USSR, and sent it to the Ukrainian SSR. This prohibited the departure of peasants from Ukraine and blocked the borders of the Ukrainian SSR by military units.

This ban deliberately deprived starving Ukrainian peasants of the possibility of obtaining, beyond the famine stricken territory, the food they needed for survival dooming them to death by famine.

On 4 June 1933, the Head of the political division of the Directorate of border guard troops and the troops of the State Political Directorate of Ukraine reported to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine on the active role of the border guards and the troops of the State Political Directorate of Ukraine in the spring sowing campaign in the collective farms, and also on repressive measures used against Ukrainian peasants.

Thus, the pre-trial investigation established irrefutable evidence that during the years 1932–1933 J.V. Stalin, V.M. Molotov, L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar and M.M. Khatayevich organized and perpetrated genocide in Ukraine by creating conditions of life calculated to bring about the physical

destruction of a part of the Ukrainian national group, using the following:

- imposing on Ukraine of grain procurements quota at such a high level as to make their implementation unrealistic, and where they were fulfilled, only through force with the use of repressions and by total confiscation from peasants of grain and seed grain reserves;

- “blacklisting” districts, population centres, collective farms, and village councils, thus blockading them by military forces, preventing the population from leaving the black-listed areas, authorising the full confiscation of foodstuffs, and prohibiting trading activities;

- isolating Ukraine’s territory by task armed groups, military units and militia;

- preventing peasants from freely travelling in search for food and banning correspondence;

- imposing fines in kind;

- instituting constant searches and confiscation of grain, sowing seed reserves, chattels, clothing, all foodstuffs, and cooked food;

- strengthening criminal repressions, including execution of people who during the confiscation of meat, potatoes, sunflower seeds, and other foodstuffs showed resistance to the authorities.

The Conclusions of the forensic court demographic expertise of the Institute of Demography and Social Research of the National Academy of Sciences of Ukraine, dated November, 30, 2009, state that 3 million 941 thousand people died as a result of the genocide perpetrated in Ukraine. Of these, 205 thousand died in the period from February to December 1932; in 1933 – 3,598 thousand people died and in the first half of 1934 this number reached 138 thousand people;

v. 330, p.p. 12–60

Furthermore, according to the conclusion of the pre-trial investigatory body the guilt of J.V. Stalin (Dzhugashvili), V.M. Molotov, L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar

and M.M. Khatayevich in organizing and perpetrating in 1932–1933 genocide against a part of the Ukrainian national group is confirmed by factual data contained in the testimony of:

– witness H. F. Yakhno, who testified that during the period of 1932–1933 the leadership of the Soviet Union (Stalin and Molotov) and of Ukraine (Kossior and Postyshev), as well as other Party leaders and the acting Soviet authorities created conditions for Holodomor in Ukraine. Members of Komsomol⁵ and “activists” of the Soviet regime searched the premises in order to confiscate foodstuffs. He also stated that in 1932–1933 there was no drought or failed grain harvest;

v. 28, p.p. 129–134;

– witness K.M. Ihnatush (Bojko), who testified that the village council and district executive committee in his village created several units (of 5–6 people) which searched peasants’ property, confiscated foodstuffs, livestock, personal belongings and clothing. In 1932–1933 in the village of Trypillya approximately 300 people died of starvation. There were cases of cannibalism in the village. In 1933 representatives of the Soviet regime destroyed two Orthodox churches in the village;

v. 28, p.p. 21–27;

– witness P.V. Hubsky, who testified that because of the laws and decrees of the Communist Party, the Council of People’s Commissars and decisions of village councils, the famine was turned into a terrible all encompassing instrument of massive killings and bloody carnage against the nation. Famine and death, as was designed, changed the balance of forces in favour of the bolsheviks, consolidated full and final political and economic victory of the Party in the country. All the actions of the higher Party-Soviet leadership correspond to the meaning of the notion of “genocide” as set out in the UN Convention on Genocide from December 9, 1948;

v. 287, p.p. 136–157

⁵ Young Communist League - transl. note.

– witness L.Yo. Shepel, who testified that none of the bolshevik authorities provided any food, medical or any other help to the peasants. In 1932–1933, police units did not let the peasants of Boriv out of the village and forced them to stay at home;

v. 28, p.p. 71–73

– witness S.I. Kutsenko, who testified that in the middle of 1932 her family was “de-kulakized”, and in the neighbouring village of Ivanivtsi some peasants stood up to the activists, defending their property, however their property was taken by force and the peasants themselves, with their families, were sent to Siberia. The organizers of Holodomor in Ukraine were Stalin, and those who carried it out: Molotov, Chubar and Postyshev;

v. 28, p.p. 98–104

– witnesses K.H. Ishchenko, H.H. Yakhno, I.V. Tarasyuk, P.F. Shcherbak, H.M. Avramivko, H. Yu. Korniyenko, K.A. Damchuk and others;

v. 28, p.p. 69–70, 27–128 139–140, 141–142; v. 66, p.p. 83–85, 134–138, 165–167; v. 215, p. p. 276–279

The circumstances of forced collectivization are confirmed by factual data contained in the testimony of:

– witness Ye.K. Lyubchik, who testified that peasants who didn’t want to join the collective farm and give up their property were deported from the village;

v. 66, p.p. 139–142

– witness A.K. Androshchuk, who testified that approximately 3,000 Ukrainians lived in the village. In 1931 her family listed as “kulaks” was dispossessed and exiled. In the spring of 1932, 5–6 activists carried out searches during which they confiscated all foodstuff, domestic livestock, personal belongings and tillage tools. The organizers of the forced famine in Ukraine were J.V. Stalin, V.M. Molotov, L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior and V.Ya. Chubar. Peasants were not issued identification cards or

other documents, which made it impossible for them to travel within Ukraine or beyond. J.V.Stalin issued a law “On five ears of grain”, as it was known among the population. According to this legislation, it was prohibited under threat of severe punishment, even execution, to collect on collective farm land the remains of harvest. Fines in kind were imposed for not implementing the grain procurements quota. These fines were paid both by foodstuffs, household items and livestock;

v. 28, p.p. 62–68

– witnesses O.V.Dovbysh, M.O.Boichenko, N.F.Litvinova, Ya.H.Zhurakivska, Z.I.Kostenko, and others, who testified that in 1932–1933 the authorities took all the grain and other food from the peasants;

v. 288, p.p. 57–60, 61–64, 65–68, 39–43, 73–77

– witnesses I.P.Hlomoza, V.S.Moskalenko, M.T.Nabok, P.H.Pechersky, A.P.Telehuz, H.I.Dovzhcnko, M.I.Demydenko, O.I.Zubenko and others, testified that the authorities enforced total collectivization. At their instructions brigades of local “activists” confiscated all food, without exception from the people who refused to join the collective farm, thus condemning them to death by famine;

v. 323, p.p. 178–182, 190–194, 204–208, 227–230, 239–242,
263–266, 287–291, 44–49

With regard to the intensification of grain procurements, mass searches and confiscation of food from peasants:

– witness M.Ya. Baidachny testified that the grain held in each peasant’s household was confiscated without warning. Representatives of the authorities and “activists” drove around the village in a cart and took grain from every house, and every homestead;

v. 66, p.p. 78–82

– witness V. T.Dovhan testified that everything edible and valuable was taken away, they even took food out of small pots, and also confiscated clothing and shoes;

v. 66, p.p. 202–205

– witness R. F.Oliynyk testified that about 20 men came, with a metal “stick” and prodded the ground in order to find stores of grain. It was Stalin who was responsible for this since it was his decree to take everything away and kill people by famine;

v. 2, p.p. 249–252

– witness I. I.KoIesnikov testified that in the village of Illinka in the Luhansk Region they dispossessed and exiled the most affluent peasants listed as ““kulaks””. People had wooden mortars in which they ground grain to prepare food. The “activists” intentionally smashed the mortars so that they could not grind the grain to make food. The “activists” went around courtyards with metal sticks, prodded (i.e. made holes in) the ground, looking for grain. When they found grain on someone’s property, they took both the grain and the person;

v. 173, p. p 164–167

– witness N. F.Slyusar testified that in the spring of 1933 authorized officials arrived in the village together with “activists” who went around peasants courtyards taking away seeds;

v. 173, p. p 117–119

Similar testimonies were received from witnesses Ye.S. Hrybynyuk, M.P.Paliy and others;

v. 67, p. p 45–47, v. 66, p. p 234–238

With regard to the circumstances of the imposition by the bolshevik regime of “black boards”:

– witness Ye.F. Stepatska testified that for non-fulfilment of the grain procurement quota their village Horodok, located in the Vinnytsia region, was placed on the so-called “black board”. Trading was prohibited in the village, there were no goods, all benefits for the collective farmers were cancelled, and leaving the village was possible only with a special pass, which supposedly was to be issued by the village council, but never was;

v. 67 p. p. 114–117

From the testimony of witness V.M. Sereda it can be seen that during 1932–1933 there was famine in the village of Piski. “Activists” searched peasants’ premises and took away grain and all that was edible. A “troika” formed of representatives of Soviet authorities operated in the village, and killed without trial those who expressed dissatisfaction with the regime. They collected the bodies of those who had died of famine from the houses, took them to the village cemetery and threw them into a huge pit. Together with the victims of the village of Kostyantynivka, around 700 people died of hunger in 1932–1933. The village of Piski was placed on the “black board”; and guards were posted at the exits from the village; these guards didn’t let anybody in or out;

v. 215, p.p. 262–266

– witness B.V. Parkhomenko testified that in 1932–1933 the people put on the “black board” were punished, and deprived of all foodstuffs. The Holodomor happened as a result of the State policy of the Soviet regime headed by Stalin. The regime knew the high number of deaths from famine among the rural population;

v. 149, p.p. 195–199

In her testimony, S. I. Koutsenko stated that in the middle of 1932 her family listed as “kulaks” was dispossessed and exiled. In the neighbouring village of Ivanivka, some peasants spoke out against the “activists”, defending their possessions, however their property was confiscated by force and the peasants themselves with families were sent to Siberia. She also said that the organizers of the Holodomor in Ukraine were Stalin, Molotov, Chubar and Postyshev.

v. 28, p.p. 98–104

Testimony on the utilization by the authorities of this “black boards” procedure in collective farms was provided by witnesses M.H.Ponomarenko, D.A. Kudla, O.A. Velychko, N.D. Velychko, K.O. Sherstyuk, and others.

v. 111, p.p. 41–48; v. 216, p.p. 180–183

The pre-trial investigation established that in 1932–1933 the authorities used the “black board” procedure in 735 districts, villages, households, collective farms, state owned farms [sovkhoz], machine-tractor stations (MTS), worker/peasant cooperatives, which existed at that time within the borders of the administrative-territorial and regional division of Ukraine.

v. 65, p.p. 115–142; v. 109, p.p. 86–100; v. 105, p.p. 2–9; v. 120, p.p. 46–50; v. 122, p.p. 190–220; v. 140, p.p. 239–250; v. 146, p.p. 223–250, 252; v. 159, p.p. 106; v. 237, p.p. 248–254; v. 210, p.p. 100–105; v. 212, p.p. 6–65; v. 213, p.p. 43–79, 89, 111–112; v. 237, pp. 248–254; v. 244, p.p. 107; v. 255, p.p. 76–81; v. 256, p.p. 5–32, 40–61; v. 257, p.p. 111–122; v. 284, p.p. 185–187; v. 290, p.p. 138–139; v. 301, p.p. 152–153; v. 322, p.p. 194–205

The following factual testimony evidences how the bolshevik authorities created detachments to block and prevent Ukraine’s starving population from receiving assistance from abroad:

– witness K. I. Yurova testified that the population of Western Ukraine during the Holodomor gathered two trainloads of grain for the starving however these were not allowed through the border. The authorities claimed that there was no famine in Ukraine. These trainloads stood on the border for a month. People who tried to break through the border- were shot on the spot;

v. 67, p.p. 69–72

– witness V.F. Zhuravel stated that people who managed to get to Kyiv died in large numbers right on the streets next to buildings. Hiding from the Soviet authorities, residents of Kyiv travelled to the city of Voronezh, where they would exchange and barter their personal items for grain at the markets, which activity was prohibited and severely punished by the authorities;

v. 150, p.p. 12–15

– witness N. M. Nochnyk testified that around May 1933, in the town of Fastiv, Kyiv region, a train stopped near Yakubovsky Street on the railway line. The military removed around thirty

young people from one of the carriages. These people were emaciated and very hungry, some could not even move by themselves. Within three days, they all died. Their bodies were left on the roadside;

v. 150, p.p. 77–80

– witness M.P. Adamchuk testified that in 1932–1933 it was impossible to leave one village and move to another village, city or district because peasants had no documents and the authorities prohibited them from leaving their villages;

v. 66, p.p. 112–116

Similar testimony was given by witnesses F.L. Bilokin, V.H. Dmytruk, P.N. Balytska, L. Yo. Shepel, R.M. Pasyuk, Pohribchenko and others;

v. 66, p.p. 206–208; v. 126, p.p. 206–210; v. 150, p.p. 124–126, v. 28, p.p. 71–73, v. 28, p.p. 115, 119; v. 173 p.p. 129–131

– witness S.V. Kolomytseva stated that in 1932–1933 the authorities stopped peasants who tried to leave their villages, taking away their identification documents. A military cordon was established surrounding Kyiv, which prohibited people from other regions to enter the city;

v. 28, p.p. 110–114

With regard to the application of repressions against Ukraine's starving population:

– witness O.S. Savchenko testified that people gathered ears of grain from the fields, for which they were arrested and tried. Guards patrolled the fields and took away everything that was gathered from those peasants they caught. Such people were taken away and never seen again;

v. 67, p.p. 73–76

– witness N. Ya. Shcherbak testified that in 1932–1933 she lived in the town of Obukhiv in the Kyiv region. The Holodomor was caused by a forced shortage of food and its confiscation by the

Soviet authorities due to the policy of Stalin, Kaganovich, Postyshev and the Ukrainian leadership;

v. 28, p.p. 74–77

As is deduced from the testimony of witness H. M. Maslyuk, those in power were provided with food. In 1932–1933 the famine occurred because representatives of the Soviet regime forced people to surrender all the grain and other food products. Those who refused to surrender grain and food voluntarily and chose to hide it instead were searched and their belongings confiscated by force;

v. 149, p.p. 102–106

– witness N. Kh. Pyrkh stated that the Soviet regime headed by J. Stalin created all of the conditions for famine. Collectivization was carried out and excessive taxes and impossible grain procurements quota were then introduced. Taxes were imposed on livestock, fruit trees. These taxes were constantly increased. It was prohibited to gather ears of grain from the field and severe punishment was provided for those who disobeyed. Her neighbour who hid grain was arrested and imprisoned. Many Ukrainians from the village were deported to Siberia for showing resistance to the authorities’;

v. 150, p.p. 98–101

– witness V. I. Dashko testified that from autumn 1932, following instructions of the authorities a brigade of so-called “activists” was sent to those who didn’t wish to join the collective farm, taking all foodstuffs from them. Wealthy peasants known as “kulaks” were dispossessed and with all their property taken by the government, they were forced to leave their houses. In 1932 the priests of two churches in the village were repressed and the church premises were destroyed;

v. 323, p.p. 209–213

Similar testimony was given by D. D. Dyak, P. A. Myronenko, and others;

v. 28, p.p. 135–138; v. 66, p.p. 243–245

– witness H.T.Bashchenko testified that Lapin, the head of the collective farm was arrested for having given 4 kilograms of grain to each collective farmer;

v. 66, p.p. 72–74

– witness M.I. Yanenko gave testimony of so-called “troikas” being formed on the territory of Ukraine. They sentenced people to death for crimes, which included the hiding of food. Ukrainian writers and officials of various levels were also sentenced to death in large numbers;

v. 149, p. p. 5–9

– witness L.P. Vinnichenko reported that her grandfather, a communist who refused to execute the criminal orders of the Soviet regime to take food from peasants, was convicted and exiled to the northern regions of the USSR. Representatives of the Soviet authorities acted brutally with regard to Ukrainians;

v. 150, p.p. 94–97

As witness Ye.F Suslyuk testified, there were Jews in neighbouring villages, who had their own shops, they lived well. The violence as was applied to Ukrainians was not used against them;

v. 67, p.p. 83–85

– witness M.I. Samarska recounted how she was arrested and sentenced to a year in prison for taking a handful of grain to feed her mother and sister;

v. 173, p.p. 105–107

Witnesses K.I. Shlyonchyk (v.323, p.p. 127–131), H.K. Korshak (v. 323, p.p. 144–147), O.O.Kopysh (v. 2, p.p. 155–158), K.I. Holub (v. 2, p.p. 166–169), P.D. Dubyna. (v. 2, p.p. 170–173), D.Yo.Usaty (v. 323, p.p. 174–177), V.S. Moskalenko (v. 323, p.p. 190–194), D.K. Kolesnyk (v. 323, p.p. 199–203), M.T. Nabok (v. 323, p.p. 207–208), H.V. Sakun (v. 323, p.p. 274–278), V.P.Yurchenko (v. 323, p.p. 279–282), and others gave similar testimony.

With regard to the export of grain and other cereals during the 1932–1933 Holodomor in Ukraine:

– witness H. S. Shlenskova testified that all the grain was taken to the collective farm and guarded by soldiers. It rotted, while at the same time people became bloated from hunger and died in the streets and in courtyards;

v. 67, p.p. 51–53

– witness Z. V. Vilchynska testified that despite the famine the State leadership fulfilled its export commitments;

v. 66, p.p. 65–68

– witness K. T. Koshchuk testified that all the harvested grain was taken to the collective farm, then to the rail station and taken away somewhere. If it was not transported on time, large amounts of the grain rotted while people were starving. No help was provided or came from outside;

v. 66, p.p. 213–215

With regard to whether the communist authorities were aware of the facts of severe shortage of food for the population of Ukraine and about people starving:

– witness O. L. Pobukovska testified that to survive people were forced to eat orach, lentils, frozen potatoes. The authorities knew about the famine and the mortality caused thereby, however people were not given either medical or food aid. On the contrary, the Soviet authorities did everything to leave Ukrainians without food;

v. 149, p.p. 36–39

– witness H. F. Tsopenko reported that in 1932–1933 there was a terrible Holodomor in the village. People died right on the street, near houses, in the field. She saw how they brought a full wagonload of bodies and threw them into a pit. One woman was alive and began climbing out of the pit but nobody paid any attention to her and they continued filling it up. The neighbouring house was inhabited by people who ate people;

v. 150, p.p. 44–47

According to data in the testimony of witness M. L. Shekhtamn, in 1932–1933 the radio and newspapers worked, however they didn't give any information about the famine:

v. 149, p.p. 204–207

– witness L. F. Dzenenko testified that in the village of Burty during 1932–1933 everyday on average five or more people died of starvation. Their bodies were taken by carts to the old cemetery and buried in pits, several bodies lying together. In those years there was a harvest in the collective farms and there were enough food-stuffs. The famine was artificially created by the Soviet regime, the country was then ruled by J.V. Stalin;

v. 149, p.p. 119–122

As witness H. M. Horbatyuk testified, food aid was only given to the head of the village council, while other peasants helped each other as they could;

v. 67, p.p. 28–30

– witness A.I. Oksenchuk reported that there were cases of cannibalism in the village of Novaky, where a neighbour ate her own children, and then she herself died. People at that time travelled on the roof of railcars or on flat-cars to Belarus and exchanged their own belongings for food. Her parents sent her by train to Leningrad. There and in other cities of the USSR there was no famine. At that time only “activists”, communists and representatives of the Soviet authorities lived well because they received a food ration, money, clothes and shoes;

v. 125, p.p. 86–89

– witness O.I. Rohovy testified that the decree “On measures to strengthen grain procurement” passed by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine on 18 November 1932, instructed the creation of local level brigades of “activists”. These “activists”, not without personal benefit, confiscated the last loaf of bread from the peasants;

v. 66, p.p. 175–193

Similar testimonies were given by P.A Myronenko, O.S Savenko, M.P. Paliy, and others;
v. 28, p.p.135–138; v. 66, p.p. 234–238; v. 67, p.p. 73–76

On the absence of famine in adjacent regions of Russia and Belarus:

– witness H. I.Mozhova reported that in the 1920s and 1930s in her Ukrainian village there were a lot of Russian settlers who held leading positions in the village administration, Party and Soviet bodies. In those years many people secretly travelled to the village of Kantemirovka in Russia because there it was possible to purchase bread, buy a cow or bull, if you had money, because there was no such a famine in Russia;

v. 173, p.p. 132–134

– witness M. V.Potapova drew attention to the fact that the harvest in 1932 was good but that it was all taken away. Together with her father, she walked to the village of Urazove in the Belgorod region of Russia. In Russia there was no such famine. The people there were not starving at all, they ate white bread and butter. In her native village during the Holodomor up to half the people died, Ukrainians only;

v. 173, p.p. 168–170

Similar testimony was given by witness H. V.Palahuta and others;

v. 173 p.p. 135–137

Regarding facts of burial in mass graves of those who died from famine, eating food surrogates and cases of cannibalism in 1932–1933:

– witness A.A. Ryaba testified that in her village nearly 400 Ukrainians died from the famine. Their bodies were taken away by carts to hide in mass pits at the old village cemetery in Rusaniv. The pits were covered with earth only when they were filled to the top with the corpses of people who died of famine.,No crosses were put up;

v. 150, p.p. 5–7

– witness L.H. Bezzhon stated that the bodies of those who had died of famine were buried in masspits;
v. 150, p.p. 8–11

– witness LP. Savchuk reported that in 1932–1933 at the Baikove Cemetery in Kyiv there was a waste area where those who had died of famine were buried in masspits ;
v. 150, p.p. 81–82

– witness M. N.Karlovykh testified that he and his brother went around the village begging for food but nobody gave them anything because there was famine. During the famine of 1932–1933 seven children in his family died. They ate whatever they could find – grass, bark of trees, etc. In the village people bloated and died of famine;
v.216, p.p. 106–108

– witness M. M.Lisovenko claimed that for J.V.Stalin, Ukraine was a target for persecution;
v. 287, p.p. 167–170

– witness N.V. Lapchynska testified that on August 7, 1932 at the peak of harvest, the decree prepared with the direct participation by Stalin in light of the situation in Ukraine was adopted by the Central Executive Committee and the Council of People’s Commissars of the USSR and became the main legal basis for criminal sentencing. It was planned that the Ukrainian countryside, gripped by famine, mass illness and a rising death toll, should be deprived of grain.
v. 287, p.p. 121–135

Regarding mass mortality from famine and its side effects:

– witness F. P. Kravchenko testified that in 1933 in her village about 600 people died;
v. 173, p.p. 171–173

– witness T. I. Bermas testified that in her native village of Berezky there was a mass grave of victims of Holodomor 1932–1933, about 200 people from the village died;
v. 217, p.p. 50–53

– witness O. P. Seredyk reported that in 1932 her family, listed as “kulaks,” was dispossessed and forced to deportation. Stalin, Molotov, Kaganovich, Postyshev, Kossior and Chubar created the conditions under which during 1932–1933 in the village about 800 Ukrainians died. As a result of this among the peasants of Ivanivka there were instances of cannibalism;

v. 28, p.p. 48–54

Similar testimonies regarding a forced confiscation of food-stuff, death from famine and use of food substitutes were given by witnesses N.T. Sypaty, O.K. Kulak, V.S. Nason, K.Ya. Sobol, K.Ya. Kryukova, E.A. Shabovty, I.A. Lukyanenko, V.V. Malashenko, I.A. Kotlyar, V.H. Zhytynk, H.I. Savenchuk, O.Yu. Piup, H.O. Malets, H.M. Karpenko, H.D. Ivashko, A.J. Nikytenko, M.T. Ostrovetsky, T.P. Borets, H.M. Ordynska and others;

v. 323, p.p. 1–5, 6–12, 13–18, 20–21, 22–26, 29–33, 39–43, 47–51, 52–56, 57–61, 62–66, 67–69, 70–74, 75–79, 84–86, 87–89, 90–94, 95–98, v. 28, p.p. 55–61

Thus, according to the testimony of witnesses, those who failed to fulfil excessive grain procurement plans imposed by bolshevik authorities were subject to fines in kind; the rural population was prevented from freely travelling in search for food beyond the borders of Ukraine.

At the same time, in the period 1932–1933, armed groups, brigades and “activists” led by persons authorized by the Communist Party bodies, chairmen of village councils in all regions of Ukraine constantly searched peasants’ homes, homestead plots, and other premises, removing all the grain, seed, personal belongings, chattels, clothing, millstones. They totally confiscated all food-stuffs, including cooked food, etc.

In this context, the peaceful Ukrainian rural population was the target of mass scale violence: beatings, repression, arrests, military blockade of “blacklisted” villages, settlements and even administrative districts, as well as of Ukraine’s borders preventing

people from leaving these these territories. As a consequence, people were deprived of access to foodstuff. In this way the bolshevik authorities caused their death by famine.

Concurrently, systematic and brutal repressive measures were also applied against Party and Soviet leaders of all ranks who expressed their disagreement with the imposed grain procurements quota and sought to help starving Ukrainian peasants by providing them with food from collective farms stocks.

The guilt of J.V.Stalin (Dzhughashvili) in organizing the commission of the crime of genocide is additionally confirmed by the following material evidence:

Archival documents: a report by M.M. Khatayevich to the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) dated March 12,1933, on a grave food situation and mortality rate from starvation in the Dnipropetrovsk region (v. 8, p.p. 341–344); a directive letter No. P 4731 dated December 7, 1932, with a written order of J.V. Stalin, Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), to apply repressive measures and criminal punishment to the leadership of the Orikhovsky district of the Dnipropetrovsk region, involving imprisonment from five to ten years, and other measures (v. 17, p.p. 285; v. 19, p. p 30); a telegram of 1 January 1933, to S.V. Kossior, General Secretary of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, ordering an unconditional implementation of the decree of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) “On grain procurements in Ukraine” (v. 7 p.p. 164); a memorandum of 18 May 1933, from the Donetsk regional Party committee to the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine on the status of spring sowing in the region and on food difficulties in the Starobelsk district (v. 9, p.p. 250–253); and other documents as indicated above (v. 7, p.p. 164, 167, 171–174, 206–207; v. 9, p.p. 149–150, 151–152, 153–154; v. 13, p.p. 23–27; v. 32, p.p. 111; v. 288, p.p. 125).

The guilt of V.M. Molotov (Skriabin) in organizing the commission of the crime of genocide is confirmed by material evidence:

Archival documents: a decree of 30 October 1932, "On measures to intensify grain procurement" adopted with the participation of V.V. Molotov by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine (v. 256, p.p. 147–154); a decree of 14 December 1932, of Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Council of People's Commissars of the USSR (v. 9, p. p. 23–27); a telegram of 21 June 1933, from the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the

Council of People's Commissars of the USSR to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and to the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR, signed by J.V. Stalin and V.M. Molotov, containing a categorical demand for the mandatory implementation of the yearly grain quota by all collective farms, state farms and private farmers of Ukraine (v. 7, p.p. 206–207); a telegram of 9 April 1932, "On the tempo of butter procurements and export of butter" signed by J.V. Stalin and V.M. Molotov and sent by the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Council of People's Commissars of the USSR to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR, with a strong demand to meet butter procurements quota in order to ensure export (v. 7, p. p. 215); a telegram signed by V.M. Molotov and L.M. Kaganovich demanding an increase in the tempo of grain procurements, and that was sent by the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Council of People's Commissars of the USSR to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR (v. 7, p. p. 305–306); a telegram of 21 November 1932, intensifying the grain procurements campaign, sent by V.M. Molotov to the

regional committees of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine (v. 7, p.p. 320–323); and other aforementioned documents (v. 7, p.p. 171–174, 175–179, 200; v. 14, p.p. 184–186; v. 11, p.p. 52–54; v. 98, p.p. 86; v. 13, p.p. 22–27; v. 288, p.p. 125; v. 32, p.p.111; v. 9, p.p. 151–152, 153–154).

The guilt of L.M. Kaganovich in organizing the commission of the crime of genocide is confirmed by material evidence:

Archival documents: a telegram ordering an increase in the tempo of grain procurements, signed by L.M. Kaganovich and V.M. Molotov and sent by the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Council of People's Commissars of the USSR to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR (v. 7, p.p. 305–306); a letter of 30 March 1933, informing about the famine and cannibalism in the village of Mezhyrichya and that was sent from the Pavlohradsky district Party committee to the Dnipropetrovsk regional Party committee (v. 8, p.p. 348–351); a decree of 29 December 1932, "On applying to the Dnipropetrovsk region measures applied to the Odessa region", adopted by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine with the participation of L.M. Kaganovich and ordering repressions, deportation beyond the borders of Ukraine and imprisonment in concentration camps of persons expelled from the Party (v.9, p. 63); a decree of 29 December 1932, "On grain procurement" adopted by the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine with the participation of L.M. Kaganovich, obligating Party organizations and local authorities to remove all grain from the collective farms, including seed grain reserves as part of grain procurements quota (v. 9, p.p. 64, 67), and other documents (v. 7, p. p 303–304; v. 9, p.p. 63–67, 153–154).

The guilt of P.P. Postyshev in organizing the commission of the crime of genocide is confirmed by material evidence:

Archival documents: a telegram of 8 December 1933, on the tempo of beet procurements warning regional leadership of judicial responsibility for not ensuring the collection of beet from the fields by the end of the ten day period ,signed by P.P. Postyshev and sent to the regional committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine (v. 322, p. p. 11–13); a copy of the telegram of 18 September 1932, from the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, signed by P.P. Postyshev and ordering the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to fully execute the export quota for the fourth quarter of 1932 (v. 9, p. p. 111–113); a letter of 22 April 1935, “On the state of population register in the Ukrainian SSR” from the Chief of the Office of Population Register of Ukrainian SSR, Asatkin, reporting a sharp increase in the death rate in Ukraine in 1932–1933 (v. 9, p.p. 268–270); a memorandum of 16 August 1933, on the state of food consumption among the populace and grain delivery in the collective farms of the Kyiv region sent from the Central Coordinating Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine (v. 8, p.p. 97–104); a letter of 12 March 1933, on the grave food situation and increased mortality in a number of districts of the region sent from the Kyiv regional department of the State Political Directorate to the Chief of the State Political Directorate of the Ukrainian SSR (v. 8, p.p. 220–226); a report of 14 March 1933, on the grave food situation in the village of Shaparske of Novopetrovsk district in the Donetsk region, sent from the State Political Directorate of the Ukrainian SSR to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine (v. 8, p.p. 227); and other above-mentioned documents (v. 98, p.p. 55, 106–107, 188; v. 9, p.p. 63–67).

The guilt of S.V. Kossior in organizing the commission of the crime of genocide is confirmed by material evidence:

Archival documents: a memorandum on giving permission to apply judicial measures against saboteurs, signed by S.V. Kossior

and sent by direct line from the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to the Chernihiv regional committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine (v. 317, p.p. 84–86); an extract from Protocol No. 90 of the meeting of the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine “On organizing grain procurements in the private farming sector,” dated December 11, 1932, signed by S.V. Kossior and sent to all regional committees of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine (v. 256, p.p. 131–134); a telegram of 5 January 1933, on terms and conditions for private farmers to become members of collective farms, signed by S.V. Kossior and sent from the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to the regional bureaus of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine (v. 317, p.p. 226); a decree of 9 August 1932, “On measures for fighting grain speculation,” signed by S.V. Kossior and sent from the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to the secretaries of regional organizational bureaus of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, ensuring that measures are implemented in the elimination of resellers of grain and flour, and imposing judicial responsibility upon those private farmers who were selling grain at farmers markets (v. 318, p.p. 239–241); and other documents (v. 7, p. p 61, 65–66, 67–71, 72–73, 74–75, 76–78, 79, 80–89, 94–95, 111, 170, 183–186, 189–191, 188, 202–203, 205, 243–254, 278–285, 345–346, 351, 381–383; v. 9, p. p 62; v. 32, p.p. 109; v. 98, pp 55; v. 135, p.p. 76–78; v. 12, p.p. 261; v. 256, p. p 131–134, 136).

The guilt of V.Ya. Chubar in organizing the commission of the crime of genocide is confirmed by material evidence:

Archival documents: a memorandum of 6 December 1933, delegating authorized persons to “blacklisted” villages for merciless struggle with saboteurs, “kulaks” and other anti-soviet elements, was signed by S.V.Kossior, Secretary of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and V.Ya. Chubar, Chairman of the Council of People’s Commissars of the Ukrainian SSR,

and sent from the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR to the regional committees of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and to the regional executive committees (v. 321, pp. 10–12); and other above-mentioned documents (v. 7, p.p. 111, 188; v 12, p.p. 261; v. 9, p.p. 74–76, 163–165; v. 14, p.p. 233–234, 235–236, 237; v. 15, p.p. 14–19; v. 256, p. p 131–134, 136).

The guilt of M.M. Khatayevich in organizing the commission of the crime of genocide is confirmed by material evidence:

Archival documents: a directive of 2 January 1933, on voluntary surrender of hidden grain by collective and private farmers, signed by M.M. Khatayevich and V.Ya. Chubar and sent from the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR to Party and Soviet bodies (v. 7, p. p. 165); a directive letter of 23 October 1932, signed by M.M. Khatayevich, instructing on measures to be taken in order to increase grain deliveries by private farmers, in particular by applying unconditional penalties and other means of influence, sent from the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to all regional, city and district Party committees (v. 7, p. p. 180–181); in connection with the mass flight of peasants from Ukraine, a directive of 23 January 1933, signed by M.M. Khatayevich and V.YA. Chubar, prohibiting peasants from leaving their places of permanent residence which was sent from the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR and issued in accordance with the directive of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Council of People's Commissars of the USSR (v. 9, p. p. 163–165); a memorandum of 20 April 1933, sent by the Pavlohrad district Party committee to the Dnipropetrovsk regional Party committee confirming that the regime was aware of the grave situation in the district (v. 8 p. p. 283–287); a letter of 4 March 1933, from M.M. Khatayevich, Secretary of the Dnipropetrovsk

regional Party committee to the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) confirming that J.V. Stalin was in fact informed about the grave food situation, people bloating of hunger and dying from starvation in the Ukrainian SSR (v.8, p. p. 330–337); a letter of 11 March 1933, from the Melitopol district Party committee to the Dnipropetrovsk regional Party committee about the worsening of food situation in the district (v. 8, p. p. 338–340); a report of 3 March 1933, from the Dnipropetrovsk regional Party committee to the Central Committee of the Communist Party (bilshovik) of Ukraine indicating that the regime was aware of the grave food situation and the death rate from starvation in the region (v. 8, p. p. 341–344); a special report of 12 March 1933, from the Katerynska railways transport division of the State Political Directorate to the Dnipropetrovsk regional Party committee indicating that there were deaths from starvation at railway stations (v. 8, p.p. 345–347); and other above-mentioned documents (v. 9, p.p. 74–76; v. 9, p.p. 163–165).

The following fact also evidences that the crime of genocide was directed specifically against a part of the Ukrainian national group. In accordance with the decisions of the Politburo of the Central Committee of the Soviet Communist Party and the Council of People's Commissars of the USSR, the organization of population resettlement from Russia and Belorussia to the Odessa, Dnipropetrovsk, Donetsk and Kharkiv regions of Ukraine where Ukrainians had been murdered by famine. This helped achieve an intended change in the ethnic composition of the rural population in Ukraine.

A letter on the resettlement of people from the Ivanovsk region (Russia) to Starobilsk area in Ukraine sent on October 13, 1933, by Maximov, Deputy Head of the Donetsk regional land administration, to the People's Commissariat of Land Affairs of the Ukrainian SSR, recommends that 3,500 families of resettled collective farmers be distributed between 14 districts of the Starobilsk group, which immediately needed additional settlers.

v. 14, p.p. 45–46

In compliance with the decree of 11 September 1933 “On additional settlement in steppe areas” adopted by the Politburo of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, 22 thousand families were ordered for relocation into the Dnipropetrovsk, Odessa and Donetsk regions in the fourth quarter of 1933. The decree of 31 August 1933, adopted by the Council of People’s Commissars of the USSR, instructed the All-Union Resettlement Committee to organize the resettlement of 15-20 thousand families to the steppe areas of Ukraine in the beginning of 1934;

v. 7, p.p. 363–366

In accordance with the decree of September 23, 1933 “On measures for additional settlement in steppe areas” adopted by the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine the decision was made to create under regional executive committees special commissions for resettlement.

v. l.p.p. 361–362

The mass deaths in Ukraine in 1932–1933 as a result of famine, exhaustion, malnutrition and consequent illnesses are confirmed by the conclusions of the forensic medical expert assessments carried out on the basis of archival documents with regard to the registration of deaths:

In the Vinnytsia region (v. 91, p.p. 10–135, 137–207, 209–255; v. 92, p.p. 1–85, 87–204, 206–268; v. 93, p.p. 2–96, 98–222, 224–259; v. 94., p.p. 1–242; v. 95, p.p. 2–251, v. 96, p.p. 1–230);

In the Dnipropetrovsk region (v. 103, p.p. 134–139);

In the Donetsk region (v. 117, p.p. 320–331);

In the Zhytomyr region (v. 133, p.p. 11–329);

In the Zaporizhya region (v. 140, p.p. 288–301);

In the city of Kyiv and the Kyiv region (v. 155, p.p. 10–109, 118–180);

In the Kirovohrad region (v. 162, p.p. 17–150);

In the Luhansk region (v. 174, p.p. 159–163);

In the Mykolaiv region (v. 227, p.p. 199–203);

In the Odessa region (v. 24, p.p. 303–316);

In the Poltava region (v. 254, p.p. 229–327);
In the Sumy region (v. 261, p.p. 126–128);
In Kharkiv city and region (v. 282, p.p. 67–241, v. 283,
p.p. 8–148);
In the Kherson region (v. 290, p.p. 134–136);
In the Khmelnytsky region (v. 300, p.p. 163–266);
In the Cherkasy region (v. 316, p.p. 297–302);
In the Chernihiv region (v. 325, p.p. 213–236).

According to the conclusions of the forensic medical expert assessment No.550 of 26 October 2009, food is one of indispensable sources of life support for the human organism. A human being can exist for a while without food.

An approximate limit of human endurance of hunger (with the consumption of water) for over eight weeks can be fatal. Starvation of a person, especially over a long period, causes alimentary (nourishment-linked) illnesses: vitamin deficiency, microelement deficiency, dystrophy, etc., which eventually result in death.

Death of a human being from hunger is determined by a shortage or lack in the daily intake of basic nutrients: protein, fat, carbohydrates, vitamins, microelements, which disrupt a person's metabolism.

If medical assistance is not provided in time to starving people in order to bring them out of their state of starvation, functional and organic disruptions in their bodies occur, eventually resulting in death.

v. 330, p.p. 113–116

According to the materials of the criminal case, the guilt of J.V. Stalin, V.M. Molotov, L.M. Kaganovich and the other aforementioned persons in organizing and committing genocide in Ukraine in 1932–1933 is also confirmed by material evidence in the form of archival documents, which attest to the implementation, at the local level, of the decisions made by the leadership of the bolshevik party:

According to a top secret Protocol No. 21 of the meeting of the Bureau of the Kyiv regional committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, "Performance of meat procurement plan", authorized officials and chiefs of grain procurements brigades in the district were given 48 hours to inform every village about the final meat procurement quota and every household about its particular obligations.

v. 144, p.p. 222–224

A decree of 16 February 1933, of the presidium of the Kyiv regional executive committee, "On the tempo of meat procurements in the region" recited unsatisfactory state of meat procurement in the first quarter of 1933: as of February 13, 1933 – 29.2%, and by sectors: state farms – 9.4%, collective live-stock farms – 2.3%, private farmers – 32.7%, collective farmers – 27.9%. A three day time limit was established for firm quotas of meat confiscation, using sanctions including fines and seizures.

v. 146, p.p. 42–43

A decree of 28 July 1933 of the Bureau of the Kyiv regional committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine containing reports on the tempo of grain procurements in the district, on unacceptable incidences of clipping ears of grain, on strengthening security measures, and on the implementation of the decree adopted on June 19, 1933, by the regional committee with regard to Borodianka district.

v. 144, p.p. 156–157

A decree "On grain procurement targets for January 1933," adopted by the Presidium of the Kyiv regional executive committee on January 7, 1933, requiring district executive committees to lead a decisive struggle against producers and sellers of hand-milled flour, including confiscation of all millstones and household mills, and imposing criminal responsibility for secretly milling grain;

v. 146, p.p. 60

A copy of the decree "On the transportation of grain from the hinterland," adopted by the commission of the Kyiv regional execu-

tive committee on December 21, 1932, and specifying the need to ensure unobstructed transportation of grain from outlying areas;

v. 146 p.p. 61

A copy of the decree “On the performance of grain procurements in the region,” adopted by the Presidium of the Kyiv regional executive committee on December 16, 1932. It allowed the use of repressions as set out in the instructions of the Council of People’s Commissars of the Ukrainian SSR on the organization of grain procurements. The regional prosecutor’s office was instructed to ensure immediate court proceedings of cases, and the district executive commissions should engage in a decisive struggle with people who ground grain on mills that were not part of the current network, and on hand mills, etc;

v. 146, p.p. 62–63

Secret circular № 168/76 “On intensifying the struggle of the militia with individuals who violate the Government decree banning the sale of new harvest grain before January 15, 1933,” passed by the Chief Administration of the Worker and Village Militia of the Ukrainian SSR on September 22, 1932. This prohibition deprived peasants of the possibility of obtaining grain vital for their survival;

v. 98, p.p. 72

A memorandum № 029933, signed by S.V. Kossior, Secretary General of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, and sent by direct line via a representative of the State Political Directorate to the secretaries of regional committees. It demanded intensification of repressive measures and an increase in the number of criminal cases against those hiding grain and hindering procurements. It also called for a swift enforcement of sentences in such cases;

v. 98, p.p. 87–88

A summary report of 17 January 1933, signed by Markitan, Secretary of the regional organizational bureau and sent from the

Chernihiv regional organizational bureau of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine. It contained the report on fulfilling grain procurements plan owing exclusively to the seizure of hidden grain;

v. 317, p.p. 31

An act of 18 February 1933, on the confiscation of “hidden grain” and other foodstuffs such as potatoes, wheat, corn, millet, flour, peas, sun flower seeds, in a total amount of 8.27 centners (1 centner equals 100 kilograms) from collective farmer P. Panasenko by the chairman of the Shyrokivske village council;

v. 98, p.p. 198

An act of 23 March 1933, on the confiscation of “hidden grain” and other foodstuffs: beans, potatoes, corn from K. and M. Vobyachenko by the chairman of the Novo-Mykolaivske village Council and the persons authorized by the district party committee;

v. 98, p.p. 198

A decree of 7 May 1932, “On the Drabivsk Case” adopted by the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and the Presidium of the Central Control Commission confirming the decision of the Kyiv regional committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to dissolve the Drabivsk bureau of the district Party committee, arrest its former leaders and purge the district Soviet apparatus, etc.;

v. 7, p.p. 338–340

A decree of 23 December 1932, on confiscating natural reserves from collective farms, including seed stocks, adopted by the Mykolaiv city committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine;

v. 212, p.p. 53–55

A decree of 31 December 1932, “On the imprisonment of former members of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine

in concentration camps” adopted by the Odessa regional executive committee. In accordance with this decree a decision was made to imprison for various terms 50 former Party members expelled by the decree of 30 December 1932, of the Odessa regional party committee “for sabotage of grain procurements and betrayal of Party interests”;

v. 212, p.p. 93

A decree of 23 November 1932, “On measures to intensify grain procurements in the Mykolaiv suburban area,” adopted by the City Party Committee prohibiting collective farms from freely using any available natural reserves;

v.214, p.p. 141–142

A telegram of 23 January 1933, “On applying repressive measures to ensure the realization of grain procurements plan,” sent by the Chernihiv regional organizational bureau of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, and signed by the Secretary Markitan. It demanded intensification of grain procurements by applying repressive measures in the Bobrovyts, Burynsk, Varvynsk, Bubnovsk, Nedrihailivsk, Prylutsk, and Romny districts of the Chernihiv region;

v. 317, p. p. 49

A letter № 1325/Т of 20 July 1933, from the Prosecutor of the Higher Court imposing criminal responsibility on collective and private farmers for clipping ears of grain on their own home plots;

v. 98, p. p. 172

A letter № 261-135-263 of 12 July 1933, from the prosecutor of Dnipropetrovsk region, the provisional head of the district court and the provisional chief of the Orginstr addressed to all prosecutors and judges of the Dnipropetrovsk region about the timely use of repressive measures;

v. 98, p. p. 173–176

Acts of 15 and 18 January 1933, and other documents, on the confiscation of all property from Makar Yablukov and Fedir Bahon for failure to fulfil the contracting quota and for hiding grain and potatoes under the stove;

v. 98, p.p. 178, 179

A complaint, dated July 30, 1932, of V. Ya. Myronenko, resident of Khotiv village of the Kyiv suburban area, to the All-Ukrainian Central Executive Committee concerning the forced collective farm expropriation of his livestock, dated July 30, 1932;

v. 146, p.p. 118–119

A letter № 886, sent from the chairman of the city council to all village councils of the district, concerning the intensification of work among private farmers in meeting grain procurements quota, and on immediate use of repressions against blacklisted collective farms;

v. 98, p.p. 181

An act on the confiscation and complete disposal of the property of P. Shevchenko for failure to meet grain procurements quota, adopted by the commission of the Novo-Oleksandrivsk village council on March 23, 1932;

v. 98, p.p. 182

A 1932 memo to Party members visiting villages in suburban areas to verify the progress of ongoing economic-political campaigns;

v. 147, p.p. 89–90

An operational report submitted by the head of the operational “troika” to the chief of the Mykolaiv district division of the State Political Directorate on granting permission to arrest and deportation of families subject to “dekulakization” and on evicting peasants from the villages administrated by the village councils of the Varvarivsky district

v.212, p.p. 81–83

A decree of 9 February 1932, “On creating regional executive committees on the territory of the Ukrainian SSR”, adopted at the IV Session of the All-Ukrainian Central Executive Committee of the XII assembly. According to this decree, five regions were created, namely: the Kharkiv, Kyiv, Vinnytsia, Dnipropetrovsk and Odessa regions, with relevant administrative and territorial units. The Donbas administrative and territorial units were also formed and were directly subordinate to the central authorities;

v. 11, p.p. 276–282

An order № 290/t of 2 April 1932, adopted by the Unified State Political Directorate (Moscow), “On allocating employees from the staff of economic units of district divisions and on vacating the position of authorized persons on economy matters.” The Order increases the attention by Soviet authorities, in particular by the Unified State Political Directorate, to the economy and agriculture in the Spring of 1932. New staff units were added to the district divisions of the Unified State Political Directorate which were assigned to specific branches of the national economy in view of the growth of industrial enterprises of local and all-Union significance. With the creation of a network of state owned farms and machine and tractor stations, authorized officials were assigned for economic duties in all district divisions;

v. 26, p.p. 114–117

An order № 0017 of 25 January 1933, issued by the Unified State Political Directorate (Moscow). “On establishing political units in machines- and tractors stations and in state owned farms, and on creating within these units the position of deputy head of the political division for work with the Unified State Political Directorate” According to this order, the Unified State Political Directorate, in implementing the decision of the Central Committee of the Soviet Communist Party (bolshevik), set up political divisions in each MTS, collective farm and state owned farm in order to fight on the spot every sign of counter-revolutionary behaviour.

v. 26 p. p. 44

A letter of 27 March 1933, of the secretary of the Odessa regional committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine to the Secretary of the Mykolaiv city party committee on the intensification of efforts against the decentralization of grain procurements in districts and the creation of “troika” composed of the secretary of the district party committee, the head of the district executive committee and the person authorized by the State Political Directorate

v. 212, p.p. 84–85

A resolution of 4 August 1932, by the bureau of Mykolaiv city committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, on imposing judicial responsibility on the leadership of the village of Balabanivka in the Mykolaiv region for disrupting grain procurements;

v. 212, p.p. 100–101

A circular № 164/SPO “On Chekist⁶ servicing the collective farms,” adopted by the State Political Directorate of Ukrainian SSR on June 19, 1933, and directed to all the heads of regional divisions, heads of city district divisions, representatives of the State Political Directorate in districts and deputy heads of political divisions in the MTS under the control of the State Political Directorate with an explanation of the provisions of the directive concerning the creation of a network of agents in the collective farms on the basis of the established plan

v. 26, p.p. 105

A circular № 308/SPO “On supporting the spring sowing” adopted by the State Political Directorate of the Ukrainian SSR on December 5, 1933, (Kharkiv) and sent to the heads of regional divisions, border detachments, road and transport agencies, city district divisions, district representatives of the State Political Directorate of the Ukrainian SSR, deputy heads of the political divisions of MTS and state owned farms. The Circular demanded that

⁶ state security personnel – transl. note.

they intensify the work of their agents and to create an agent apparatus to penetrate the counterrevolutionary underground and undercover plans and intentions of an organized counter-revolution;

v. 26, p. p.107–112

An order № 1138/c “On agent operational work in the villages” adopted by the State Political Directorate on December 8, 1932 (Moscow), stating that the so-called counter-revolutionary element had chosen to organize a sabotage of the grain procurements as the main form of struggle against the bolshevik regime and stressed the need to intensify the work of agents in villages;

v. 26, p.p. 38–41

An order № 0022 “On intensifying the agent operational work in the cities against the counter-revolutionary elements linked with the villages” adopted by the State Political Directorate on January 29, 1933 (Moscow), and other documents;

v. 26, p. 45

To ensure implementation of their criminal plans to perpetrate genocide, the authorities used measures to promote the creation of party activist units at the local level. Thus, the Decree of the Secretariat of the Mykolaiv city party committee, dated May 3, 1933, established the parameters for providing village leadership with food beginning from May until 15 July 1933.

v. 212, p. 143

A letter to A. Matveyev from his brother on 20 March 1932, in which he reports unlawful actions by the local authorities against poor households in the village and workers in the city, such as excessive taxes, confiscation of clothing, arrests for not paying taxes;

v.212, p.p. 117–120

An application from S. P. Havrylenko to the procurements department of the Mykolaiv city council, dated January 7, 1933, asking to return to underage orphans the grain confiscated from

him during a search by the brigade of the Bohoyavlensk village council;

v. 213, p. 20

Information about grain available in the Berezansk granary as of 21 September 1932;

v. 148, p. 69

Information that contains data on the amount of grain stored in the “Zahotzerno” granary of the Pereyaslavsk station as of 22 September 1932;

v. 148, p. 70

An informational review of data, by the Odessa office for grain export, “Exporthlib,” during the period from 16 to 21 November 1932, on the accumulation of grain and the implementation of plans for the loading of steamships with grain. According to this review, 15 grain loaded steamships were stationed at the 3 ports of the region, with 25,000 tonnes of grain loaded in Odessa, 32,000 tonnes in Mykolaiv and 12,000 tonnes in Kherson;

v.214, p.p. 43–47

A memo from the head of the social service group of the Kyiv municipal controlling commission of the worker-peasant inspection, “Zaslavsky”, to the regional controlling commission of worker-peasant inspection about the increase of the number of homeless children (abandoned) in Kyiv, especially those from 1 to 4 years old. According to the memo, beginning from January 1932, the number of these children increased every month: 34 (in January), 98 (in February), 103 (in March), 144 (in April), 227 (in May), 223 (in June). The review revealed unimaginable signs of neglect towards the children (dirt, a large pile up of bodies of dead children, etc). Almost all the children arrived from the countryside, and their numbers continued to increase every day: in May there were 502 children, in June – 1454 and in July – 852;

v. 144, p.p. 99–100

A decree of September 13, 1932 adopted by the Presidium of the board of the Kyiv municipal controlling commission “On caring homeless children in the “Okhmatdit”⁷ which noted abandonment of children up to four years old and increasing mortality among them. It stated that the administration of the “Okhmatdit” had issued a directive not to bury the bodies of dead children separately, but to gather them in a large number for a single mass burial;

v. 144, p.p. 96–98

Items 9 and 10 of the decree “On eliminating homelessness,” adopted by the presidium of the Kyiv city council of the XI convocation on February 3, 1933, noted a large influx of children from adjacent areas who made up 68% of the homeless;

v. 144, p.p. 210–211

A report on the work of the commission for fighting homelessness, operating under the Presidium of the Kyiv City Council, dated September 1 to November 6, 1932, stating that 2,368 homeless children had been found and accommodated; blockade units had been organized at railway junctions to stop the inflow of homeless children. According to the data from the State Sanitary Inspection, the inflow of the homeless was increasing by approximately 500 people a month. The quarantine reception centres were overloaded by around 200-300%;

v. 146, p.p. 180–184

Minutes of the meeting of the secretariat of the Mykolaiv city committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine on April 24, 1933, prohibiting the release of grain for public consumption on days that the collective farmers did not work in the fields. In addition, it was proposed to judicial bodies, State Political Directorate and local level police that the leadership of collective farms be held responsible for violating this prohibition;

v. 1, p.p. 154

⁷ A clinic for mother and child care – transl. note

An order .Na 15 of 15 January 1933, issued by the State Political Directorate of the Ukrainian SSR with regard to break outs by families (in groups) fleeing to Poland, and other similar orders concerning penetration by groups of the border on the Dniester river and attempts to flee to Poland (State Political Directorate Orders Jfa 247t and 16 248 dated June 7, 1933);

v. 26, p.p. 150–152, 153, 154 An order JvTe 645/c of July 14, 1932 (Moscow) “On increasing the number of border guards of the border patrol of the Unified State Political Directorate of the Belarusian SSR” issued by State Political Directorate, which increased the number of border guards of the border patrol of the State Political Directorate of the Belarusian SSR by 3,000. This document testifies to the fact that the abovementioned decision was taken in connection with the steady increase of the number of incidents of illegal border crossing by the starving population of Ukraine;

v. 26, p. 120

The crime of genocide in Ukraine is also confirmed by material proofs that evidence the export of grain from the country in 1932–1933:

A telegram N° 95628 sent from Moscow by the deputy chairman of the council of labour and defence of the USSR to the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and to the grain export agency “Exportkhliv” in Kharkiv on August 27, 1932, noting that only 20,000 tonnes of the 190 thousand tonnes of grain planned for shipment to the ports in August had actually been shipped. The party leadership in Ukraine was required to immediately ensure the shipment, by the end of the month, in the first instance of 30 thousand tonnes of wheat, 20 thousand tonnes of barley and 10 thousand tonnes of rye, as well as to speed up shipping of 170 thousand tonnes of barley.

v. 7, p.p. 216

A decree “On the lading of ships with grain for export” adopted by the Mykolaiv city Party committee on December 15, 1933,

set daily norms of grain delivery to elevators for subsequent lading onto ships in ports until December 25, 1933;

v. 212, p. 107

Information about ships passing through the Mykolaiv port from January to December 1932, carrying grain from Ukraine abroad;

v. 211, p.p. 177–184, 186–188 Information about ships laden with grain in Mykolaiv port during January–December 1933;

v. 211, p.p. 185, 189–196 A plan establishing the volumes of consignments of wheat and other cereals for the ports of the cities of Kherson and Mykolayiy for export shipments from the USSR in the third quarter of 1932. The data evidence the export of grain in the third quarter, as follows:

- 90 thousand tonnes from Kherson port. The destination: France, Italy, Egypt and Greece;

- 253 thousand tonnes from Mykolaiv port. The destination: North America, Germany, Holland;

v. 211, p.p. 199

Information about the loading of 339, 312, 675 kilograms of wheat, rye, barley, oats, corn, other cereals and grouts, onto ships in the seaport of Mykolaiv in 1933. The loading was completed in full with 41 vessels in Mykolayiv, with a loading of 14 other ships completed at other ports. 42 of these vessels were foreign ships bound for Western Europe, 6 ships for the Far East and 7 soviet ships were also bound for Western Europe;

v. 211, p.p. 208–211

A decree “On measures for loading export vessels with grain” adopted by the Mykolaiv Party committee on November 20, 1933, established a schedule of delivery of 6 thousand tonnes of grain per day to the elevator to ensure the loading of 5 ships stationed in port;

v. 214, p.p. 81

Other archival documents.

The struggle waged by the Stalinist totalitarian regime against the Ukrainian national liberation movement is also confirmed: by material evidence:

archival documents – group criminal cases brought by the State Political Directorate against the “Union of Liberation of Ukraine” (1929–1933); the “Counter-Revolutionary Subversive Organization in the Ukrainian Agriculture” (1930); the “Army Officers Counter-Revolutionary Organization” (1930–1931), the “Ukrainian National Centre” (1930–1932), the “Labour Peasant Party” (1931); the “Ukrainian Military Organization” (1932–1933), and others;
v. 22, p.p. 121–144

Furthermore, according to the Forensic Psychological Experts Conclusion № 10588, dated December 17, 2009, in the years 1932–1933 conditions of life in Ukraine that caused long-lasting hunger and deprived people from the access to food resulted in psychological changes of the populace, which could result in people committing acts of suicide, murder for the purpose of cannibalism, and necro-cannibalism.

Famine is one of the most potent factors that affects the psyche, mentality and behaviour of a person. The feeling of hunger and experience of hunger is a single psycho-physiological process.

People who endured the 1932–1933 Holodomor in Ukraine could suffer from mental breakdowns resulting from the loss of strength, exhaustion, apathy, and demoralization caused by long-lasting hunger.

v. 330, p.p. 126–130

According to the data, contained in the Conclusion № 02-15/409 of 30 November 2009, made by the Institute of Social and Political Psychology of the Academy of Sciences of Ukraine, during the years 1932–1933 a large number of people in Ukraine experienced severe physical and psychological suffering caused by ongoing malnutrition and famine.

Having features of political technology, the actions of the Stalinist totalitarian regime during the 1930s caused the mental breakdown of the population living on the territory of Ukraine.

This psychological collapse had long-term effects, including psychological trauma for the immediate victims and signs of trans-generational transfer to future generations (the peculiarities of these psychological effects and the methods to overcome them by the descendants of the third generation requires special research).

Starvation suppressed and weakened practically all factors that determine man's behaviour: self-preservation, risk threshold, reproductive/sexual appeal; religious, moral, and aesthetic feelings, etc.;

v. 330, p.p. 134–152

Confirming the intentional creation in Ukraine in 1932–1933 of living conditions calculated to destroy a part of the Ukrainian national group, are numerous established facts concerning such asocial phenomena as cannibalism. This is confirmed by material evidence – 1,022 criminal cases concerning cannibalism and necrocannibalism in various regions of Ukraine registered, and only in 1932 – 1933.

v. 24, p. p. 1–123, 124–246, v. 25, p.p. 106, 153

Death from famine in 1932–1933 is confirmed by material evidence such as 3,186 death register books for 1932–1933 remained in Ukraine and by the protocols of their review on the basis of which the fact of increased mortality rates caused by hunger and related diseases was established.

857 mass burial sites of victims of genocide have been identified in Ukraine:

v. 68, p. p 2–78, 82–85, 90–93, 98–101, 104–107, 110–114; v. 102, p. p 10–19; v. 127, p. 3; v. 139, p.p. 1–10; v. 151, p.p. 1–5, 7–13, 15–21, 23–28, 30–36, 38–45, 47–52, 54–59, 61–65, 67–73, 75–80, 82–86, 88–92, 94–99, 101–107, 109–114, 116–122, 124–129; v. 162, p.p. 1–12; v. 174, p.p. 8, 40, 47–49, 58, 92–99, 107, 111–114; v. 217, p.p. 1–159, v. 218, p.p. 1–177; v. 236, p.p. 1–174; v. 237,

p.p. 259–260 ; v. 250, p.p 1–297; v. 251 p.p. 1–257; v. 259, p.p. 1–95; v. 261, p. p. 52–59; v. 272, p.p. 1–257; v. 290, p.p. 2, 7–11; v. 299, p.p. 1–209; v. 301, p.p. 2–6; v. 326, p.p. 76–82, 87–93; v. 309, p.p. 1–208; v. 310, p.p. 1–240; v. 311, p.p. 1–214; v. 312, p.p. 1–247

In addition, the pre-trial investigation received documentary confirmation of events in the Ukrainian SSR during the Holodomor which are memorialized by reports of the Italian Consulates in Kharkiv, Kyiv, Odessa, Leningrad and the Italian Embassy in Moscow for 1932–1935. In particular, in the dispatch N° 474/106 of 31 May 1933 “Famine and the Ukrainian Question” sent by Sergio Gradenigo, the Italian Consule in Kharkiv, to the Embassy of Italy in Moscow it is noted that “Famine continues to wreak havoc among the people and one simply cannot fathom how the world can remain so indifferent to such a catastrophe and how the international press can stand quietly by in the presence of this massacre organized by the Soviet government. It is incontrovertible that this famine artificial and contrived to “teach the peasants a lesson” “The ethnographic material must be changed”, cynically stated one high-ranking official in the local State Political Directorate. Through barbaric requisitions the Moscow government has effectively engineered not so much a scarcity of food (which be putting it much too mildly) but rather a complete absence of every means of subsistence throughout the Ukrainian countryside, Kuban and the Middle Volga”;

v. 38, p.p. 1–6, 7–132, 133

Confirmation of the perpetration of genocide against a part of the Ukrainian national group is also found in documents of German diplomatic institutions in 1932–1933, containing reports about the actions of the bolshevik regime in the Ukrainian SSR, and other archival documents;

v. 39, p.p. 1–296

According to the data of the Conclusion of the forensic integrated historical and legal expertise, dated December 28, 2009,

during the second half of 1932 and the first half of 1933 the higher leadership of the USSR and the UkrSSR by deliberate and systematic actions committed a crime as defined in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine. The decisions passed and enforced by the higher party and soviet leadership were aimed at a total requisition of all foodstuffs and denial of any access to food, which led to the mass killing by hunger of a part of the Ukrainian national group as such, since the Ukrainians constituted an absolute majority of the rural population and an absolute majority of the Ukrainians were peasants.

Conditions of life deliberately created on the territory of the Soviet Ukraine were calculated to destroy a part of the Ukrainian village population as a substantial component of the Ukrainian national group, which constitute a crime of genocide as defined in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine.

v. 330, p.p. 175–251

Thus, the pre-trial investigation of the criminal case established that the crime of genocide in Ukraine during 1932–1933 was organized and perpetrated by the leaders of the Communist bolshevik party, who were members of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, namely: J.V. Stalin (Dzhughashvili), V.M. Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar and M.M. Khatayevich.

Based on the above and taking into account that the crime of genocide was organised and perpetrated by J.V.Stalin (Dzhughashvili), V.M.Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V.Kossior, V.Ya. Chubar and M.M.Khatayevich, who are dead and cannot therefore be brought to criminal responsibility; believing that the criminal investigation was necessary to establish all the circumstances of the committed crime; guided by Articles 1 and 2 of the UN Convention “On the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide”, dated December 9, 1948; Article 7 of

the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, dated November 4, 1950; the UN Convention “On the Non-Applicability of Statutory Limitations to War Crimes and Crimes Against Humanity”, dated November 26, 1968; Article 62 of the Constitution of Ukraine; para.8, sec.1, Article 6, para.2, sec.1, Article 130 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, the pre-trial investigatory body, having had its decision confirmed with the Prosecutor General’s Office of Ukraine, sent the criminal case for review by the Kyiv Court of Appeal in accordance with the current criminal procedure legislation.

The report of Prosecutor O.M. Dotsenko considers it necessary to close the criminal case on the basis of paragraph 8, section 1, Article 6 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine in view of the death of J.V. Stalin (Dzhugashvili), V.M. Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich, who, as stated in the Conclusion of the pre-trial investigatory body, committed a crime which falls under Article 442, sec. 1 of the Criminal Code of Ukraine. With this in mind, and having reviewed the materials of the case presented in the findings on the factual circumstances of organizing and perpetrating the crime of genocide against a part of the Ukrainian national group during 1932–1933 adopted by the pre-trial investigatory body on December 29, 2009, the Court of Appeal states as follows:

The appeals of H.O. Omelchenko and O.V. Chornovolenko, Members of Ukrainian Parliament; L.H. Lukyanenko, Chairman of the Association of Researchers of Holodomors in Ukraine; R.M. Krutsyk, Chairman of Vasyl Stus Memorial Association; I.R. Yukhnovsky, Director of the Ukrainian Institute of National Memory; and Petitions of the citizens of Ukraine A.N. Glukhovska, A.P. Nosenko, H.M. Vasylyeva, V.T. Solomka, M.Ye. Manko, P.A. Metla and H.K. Krasovska containing information about the crime of genocide, as well as sufficient factual data about the commission of the crime of genocide by means of an artificially created Holodomor on the territory of Ukraine during 1932–1933

served as reasons and grounds for bringing a criminal case concerning the perpetration of genocide in Ukraine in 1932–1933. These data were confirmed by information presented in the said appeals and petitions reviewed by the Security Service of Ukraine.

v.l,p.p.30-34

In accordance with the requirements of Article 97 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine and following paragraph 3, Article 24 of Law No. 2229-XII “On the Security Service of Ukraine”, dated March 25, 1992, the Security Service of Ukraine is also a body of inquiry and pre-trial investigation. Thus, its acceptance of the said Appeals and Petitions containing information about the crime of genocide has been legitimate. Taking into account the results of the pre-investigation review, the Security Service of Ukraine has initiated criminal proceedings based specifically upon the elements of crime as described in section 1, Article 442 and indicated by factual data revealed in the course of the pre-investigation review.

There are no grounds for alternative decision contemplated by Article 97 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, such as refusing to initiate this criminal case or sending the Petitions and Appeals that contain information about the crime of genocide to other law enforcement bodies state agencies and departments, since according to the provisions of Article 112, section 3, of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, in cases concerning the crime contemplated in Article 442 of the Criminal Code of Ukraine, pre-trial investigation is conducted by the investigators of the bodies of the Security Service of Ukraine.

On May 25, 2009 at their press conference, the heads and representatives of the Press Service of the Security Service of Ukraine announced that they had initiated a criminal case concerning the perpetration of genocide in Ukraine in 1932–1933, that is in light of the elements of the crime, as defined in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine.

Pursuant to Article 236–7 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, “a decision of the investigation body, of the investigating officer or the prosecutor to initiate a criminal case against a specific person or over the fact of commission of a crime may be appealed in a local court according to where the body is located, or where the work of the official who passed the decision was carried out, and in compliance with jurisdictional rules. “

There were no complaints filed against the Resolution of the investigators of the Chief Investigation Department of the Security Service of Ukraine of 22 May 2009, to initiate a criminal case concerning the fact of the commission of the crime of genocide as defined in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine, or against the Resolution adopted on 25 December 2009, regarding the initiation of a criminal case against J.V. Stalin (Dzhugashvili), V.M. Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich based on the elements of the crime as defined in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine.

Articles 213 and 214 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, set out the grounds and procedures for closing a criminal case at the pre-trial investigation stage, in particular under the circumstances stipulated in Article 6 of the Code.

According to section 1, paragraph 3 of Article 229 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, the Prosecutor or his deputy, after having examined a criminal case, closes it having reached a decision in compliance with the requirements of Article 214 of this Code.

Neither the pre-trial investigatory body, nor the Prosecutor availed themselves of the procedural powers vested in them, having come to the above-mentioned conclusion that the decision in the case should be made by the court.

The Court of Appeal is convinced that the decision of the pre-trial investigatory body to send this criminal case to the Kyiv Court of Appeal is lawful and well-founded on the following grounds.

For the Ukrainian criminal judicial practice this criminal case is absolutely unique and as such has specific procedural features.

The uniqueness and specific nature of this criminal case is explained by well-known procedural reasons, such as the fact of death of persons who perpetrated the crime of genocide. In this respect the case is subject to closure (section 1, paragraph 8 of Article 6 of the Code of Criminal Procedure) and by those gaps and shortcomings, which objectively exist in the criminal procedure legislation of Ukraine.

According to Article 62 of the Constitution of Ukraine, “a person is presumed innocent of the commission of a crime and can not be subjected to criminal punishment until his or her guilt is proved through lawful procedure and established by an order of the court.”

Thus, regardless of the fact that the people who, according to the conclusion of the pre-trial investigatory body, organized and directly perpetrated the crime of genocide with relation to a part of the Ukrainian national group are deceased, taking in account the legal significance of the decision of the pre-trial investigatory body and that the crime was committed specifically by J.V. Stalin (Dzhughashvili), V.M. Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich, the given decision should be reviewed by a court, since in accordance with section 2, Article 124, of the Constitution of Ukraine “the jurisdiction of the courts extends to all legal relations that arise in the State”..

Article VI of the UN Convention, “On the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide”, dated December 9, 1948, also provides that “persons charged with genocide or any of the other acts enumerated in article III (they are also reproduced in the disposition to Article 442, section 1 of the Criminal Code of Ukraine), shall be tried by a competent tribunal of the State in the territory of which the act was committed”.

Section 1, Article 442, of the Criminal Code of Ukraine sets forth various forms of punishment for the crime of genocide, including life imprisonment.

According to section 1, paragraph 2 of Article 34 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine courts of appeal of the regions, the autonomous republic of Crimea, the cities of Sevastopol and Kyiv are competent to examine criminal cases involving crimes, the commission of which is subject to life imprisonment.

Thus, the above-mentioned provisions of Ukrainian legislation and the 1948 UN Convention, ratified by the Ukr.SSR on 22 July 1954, evidence the equity and legal propriety that the court, in this case the Kyiv Court of Appeal, should specifically rule upon the issue concerning the review of the factual circumstances of commission of the crime of genocide against a part of the Ukrainian national group, the conclusions of the pre-trial investigatory body thereon, and the closure of the case.

Furthermore, provisions set out in Article VI of the 1948 UN Convention “On the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide” exclude the jurisdiction of the courts of other countries in the given criminal case, including the courts of the Russian Federation, despite the fact that implementation of a number of decisions adopted in Moscow in 1932–1933 caused man-made Holodomor in Ukraine, which was a means of perpetrating the crime of genocide against a part of the Ukrainian national group. Thus, the Russian Federation lacks the relevant jurisdiction in the case since the Convention requires that the case be examined “by a competent tribunal of the State in the territory of which the act was committed.”

As may be seen from the material of the case, the Security Service of Ukraine was guided by the aforementioned provisions of the Convention when opening the proceedings and investigating the criminal case under section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine. The reasoning of the pre-trial investigatory body with

regard to the retroactive applicability of Article 442 of the Criminal Code of Ukraine to the period of the commission of the crime of genocide by means of the Holodomor of 1932–1933 is based on the following provisions of domestic and international legislation:

Article 58 of the Constitution of Ukraine establishes the general rule, according to which *“laws and other normative legal acts have no retroactive force, except in instances where they mitigate or annul the responsibility of a person”*.

The mentioned constitutional provisions are reflected in Article 5 of the Criminal Code of Ukraine: *“Retroactive effect of the law on criminal responsibility in time”*.

At the same time, according to the requirements of section 5, Article 49 of the Criminal Code of Ukraine, the passage of time as a basis for waiver of criminal liability (as well as a basis for the establishment of the commission of a crime) *“shall not apply in the case of the commission of a crime against the peace and security of humanity as provided for in Articles 437 through 439 and section 1, Article 442 of this Code”*.

Article 442: *“Genocide”*, is contained in Chapter XX of the Criminal Code of Ukraine: *“Crimes against peace, humanity and international order”*.

The essence of the abovementioned domestic legislation which provides for criminal responsibility for the crime of genocide is based on and fully complies with the provisions of international law, which provides for criminal responsibility for crimes against peace and humanity.

Article 1 of Law of Ukraine #376-V *“On the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine”*, dated November 28, 2006, referring to the UN Convention, *“On the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide”*, dated December 9, 1948, states that *“the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine is an act of genocide of the Ukrainian people”*.

Article 7 of the European Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, dated November 4, 1950, provides that the principle of non-retroactivity of criminal law “shall not prejudice the trial and punishment of any person for any act or omission which, at the time when it was committed, was criminal according to the general principles of law recognized by civilized nations.”

The UN Convention “On the Non-applicability of Statutory Limitations to War Crimes and Crimes Against Humanity”, dated November 26, 1968 and ratified by the UkrSSR on March 25, 1969 provides that genocide is criminally punishable even if such acts do not constitute a violation of the domestic law of the country in which they were committed (Article 1 of the Convention).

According to Article 9 of the Constitution of Ukraine, the abovementioned international normative legal acts are parts of the national legislation of Ukraine since the Parliament of Ukraine agreed to make them binding. Their provisions comply with the substance of Articles 21 and 24 of the Constitution of Ukraine, according to which “*All people are free and equal in their dignity and rights. Human rights and freedoms are inalienable and inviolable*” (Article 21), “*the Constitutional rights and freedoms are guaranteed and shall not be abolished*” (Article 24, section 2).

Thus, there are no legal prohibitions for applying section 1 of Article 442 of the Criminal Code of Ukraine retroactively with respect to the actions of Stalin (Dzhugashvili), J.V., Molotov (Skriabin), V.M., Kaganovich, L.M., Postyshev, P.P., Kossior, S.V., Chubar, V.Ya., and Khatayevich, M.M. in organizing and directly committing genocide of a part of the Ukrainian national group by means of an artificially created Holodomor in Ukraine during 1932 and 1933 as is stated in the findings of the Chief Investigation Department of the Security Service of Ukraine.

This conclusion of the Court of Appeal is also based on the following:

The Preamble of the UN Convention “On the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide”, dated December 9, 1948, recognizes that “at all periods of history genocide has inflicted great losses on humanity” and expresses conviction that mankind should be liberated from such an “odious scourge”.

According to Article 1 of the Convention, genocide, whether committed in time of peace or in time of war, “*is a crime under international law and against which the Contracting Parties undertake to take measures to prevent and punish its commission.*”

Having reviewed the factual circumstances of the case set forth in the findings of the pre-trial investigatory body, the Court of Appeal, on the basis of a thorough analysis and comprehensive assessment of the gathered evidence in its entirety, finds that the conclusions set forth in these findings as to the commission, by Stalin (Dzhughashvili), J.V., Molotov (Skriabin), V.M., Kaganovich, L.M., Postyshev, P.P., Kossior, S.V., Chubar, V.Ya., and Khatayevich, M.M., of the crime correctly identified in accordance with section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine as genocide of a part of the Ukrainian national group, are substantiated and proven.

The substance and constituent elements of the crime of “genocide” are set out in the introductory part of Article II of the 1948 Convention, which states that “*genocide means . . . acts committed with the intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnic, racial or religious group, as such*”.

It is generally recognized in the doctrine and practice of international law that to qualify a criminal act as genocide it is necessary to prove that the person who committed the crime had special intent (*dolus specialis*) to destroy a group specified in the Convention and that the criminal behavior was directed against the defined group, as such.

Therefore genocide differs from other crimes against humanity, *first*, in the nature of the intent, rather than the number of vic-

tims; *secondly*, it is committed, not against people in general, but against a clearly defined group; and *thirdly* it is not directed just against individual members of the group, but primarily against the group, as such.

According to the disposition of section 1, Article 442, of the Criminal Code of Ukraine, the target of the given crime is the very existence of one or another national, ethnic, racial, or religious group.

Thus, the essence of genocide lies in the fact that the members of the groups, defined in the UN 1948 Convention “On the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide” and in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine, are destroyed, in whole or in part, because of their affiliation with such groups.

Thus, the ethnic composition of the perpetrators is not an element of the crime of genocide, and therefore it is not relevant to the determination that the illegal actions, committed by J. V. Stalin, L.M. Kaganovich, V.M. Molotov, P.P. Postyshev, V.Ya. Kossior, S.V. Chubar, and M.M. Khatayevich, as established by the pre-trial investigatory body, constituted the crime of genocide.

The established factual circumstances of the case prove that the criminal actions of the persons identified in the findings of the investigatory body were directed against the very existence of a part of the Ukrainian national group. The gathered and verified proofs confirm that the living conditions inflicted on the Ukrainian national group were meant to bring about its partial physical destruction by means of the Holodomor perpetrated in Ukraine, which resulted in the extermination of 3 million 941 thousand people.

According to the rules of relevant Ukrainian legislation and international law, a national group (nation) is what has developed historically, a stable community of people with a common territory, economics, their own language, specific features of life, culture, spirituality. The Ukrainian national group targeted in 1932–1933 fully corresponds to the above-mentioned definition.

The objective aspect of the crime of genocide, contemplated in Article 442, section 1 of Criminal Code of Ukraine, is also established in the case. It has been determined that the actions that resulted in artificially created living conditions led to the Holodomor of 1932–1933 destroyed a part of the Ukrainian national group.

The factual evidence gathered by the pre-trial investigatory body confirms that the crime of genocide organized and perpetrated by Stalin (Dzhughashvili, J. V., Molotov (Skriabin), V.M., Kaganovich, L.M., Postyshev, P.P., Kossior, S.V., Chubar, V.Ya., and Khatayevich, M.M. was directed specifically against a part of the Ukrainian nation and not against members of other national groups who also suffered from the Holodomor of 1932–33, but in much smaller numbers than ethnic Ukrainians.

It is uncontrovertibly proven that the Holodomor was planned by the above-mentioned persons and executed as one of the phases of a special operation against the Ukrainian national group as such, since only the Ukrainian nation, rather than ethnic minorities, is the subject of state-creating self-determination and only the Ukrainian nation could exercise the right to self-determination, confirmed by the Constitution of the USSR of 1924, by seceding from the USSR and establishing an independent Ukrainian State. For this reason the Ukrainian national group and its essential core – the Ukrainian peasantry became the focused target of the Holodomor of 1932–1933.

According to the circumstances of the case established by the pre-trial investigatory body, the leading roles in the ideological substantiation, planning, organization and commission of the crime of genocide were done by a non-Ukrainian international group composed of Stalin, Kaganovich, Molotov, Postyshev, Kossior, and Khatayevich.

The participation of V. Chubar, an ethnic Ukrainian, has no bearing on the qualification of the crime, perpetrated through the

artificially induced Holodomor of 1932–1933, as genocide, since neither domestic nor international criminal law, including the above-mentioned Convention, condition the qualification of a crime on the ethnicity of the perpetrators.

The 1948 UN Convention “On the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide” and the provisions of section 1, Article 442, of the Criminal Code of Ukraine do not link the qualification of specific cases of genocide with the nationality of persons who committed the crime.

Article IV of the 1948 UN Convention “On the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide” only stipulates that “*Persons committing genocide or any of the other acts enumerated in Article 3 shall be punished, whether they are constitutionally responsible rulers, public officials or private individuals.*”

The perpetrator of the crime as defined in Article 442 of the Criminal Code of Ukraine is generic.

It is of no significance whether such a crime was perpetrated by a representative of the so-called titled nation or national minority, of the European or Negroid race, or a believer or atheist. It is equally of no importance whether the perpetrator and the victims belong to one race, nationality, ethnicity or faith.

In the given criminal case, the pre-trial investigatory body has identified the following perpetrators of the crime contemplated in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine: J.V. Stalin (Dzhughashvili), V.M.Molotov (Skriabin), L.M.,Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich.

The Security Service of Ukraine, acting as the pre-trial investigatory body, has established that the chief ideologist and organizer of the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine as a means of committing the crime of genocide was J.V. Stalin. He played the leading role and a key role in masterminding the crime, establishing the means for its commission and in controlling its execution. As Secretary General of the Central Committee of the All-Union

Communist Party (bolshevik) that ruled the Politburo, Stalin conceived all principal Party decisions, set forth above, related to the Holodomor in Ukraine.

The Extraordinary Grain Procurements Commissions, established pursuant to the decisions of the Politburo of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and headed by Stalin's closest associates, were specialized integral elements of the centralized mechanism in the perpetration of the Holodomor in Ukraine.

V. Molotov (Skriabin), member of the Politburo of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), Chairman of the Council of People's Commissars of the USSR, was appointed head of the Procurement Commission for Ukraine. While membership of Molotov's commission was not clearly defined, L. Kaganovich participated in its work. L.

Kaganovich was member of the Politburo and Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik), and Head of the Central Committee section on Agriculture. He was from Ukraine, knew the country well and had been the Secretary General of the Central Committee of Communist Party of Ukraine in 1925–1928.

Together with L. Kaganovich, P. Postyshev performed special functions in Ukraine. In accordance with the Decree "On grain procurements in Ukraine" adopted by the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) and the Council of People's Commissars of the USSR on December 19, 1932, Kaganovich and Postyshev, together with the republic's leadership, were designated to use all necessary measures to ensure the fulfillment of the excessive grain procurements quotas, which was fatal for Ukraine's rural population. As has been established, it was precisely for that purpose that L. Kaganovich and P. Postyshev visited Ukraine on 20 – 29 December 1932. As of January 1933, P. Postyshev was appointed Second Secretary of the Central Committee of

the Communist Party (bolshevik) of Ukraine and First Secretary of the Kharkiv Regional Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine (while remaining Secretary of the Central Committee of the All-Union Communist Party (bolshevik) until February 1934).

As a close associate of J.V. Stalin, he [Postyshev] in fact controlled S. Kossior, First Secretary of the Central Committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine. By enforcing the fulfillment of unrealistic grain procurements quotas, and thereby, actually contributing to the organization of the Holodomor, Postyshev played a decisive role in crushing the “national deviation”, within the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, neutralizing representatives of the bolshevik party opposing the excessive grain procurements quota and subjecting them to repressions.

S. Kossior, First Secretary of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, V.Chubar, Chairman of the Council of People’s Commissars of the UkrSSR, and M. Khatayevich, Second Secretary of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine from October 1932 to January 1933 and First Secretary of the Dnipropetrovsk provincial committee of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine from January 29, 1933, along with other leaders of regional and district committees of the Communist Party (Bolshevik) of the Soviet Union and Ukraine, heads of regional executive committees, authorized officials of regional committees of the Communist Party (bolshevik) of Ukraine, and the leadership of the State Political

Directorate of the UkrSSR, were key organizers of the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine and direct perpetrators of the crime of genocide, committed against a part of the Ukrainian national group. The decision of December 28, 2009, ordered materials related to the other perpetrators to be separated from the criminal case into separate proceedings.

v.330, p.p. 252-253

In order to strengthen control over implementation of the criminal decisions of Stalin and of the Politburo and the Council of People's Commissars of the USSR subordinated to him, which were directed towards organizing and perpetrating the Holodomor in Ukraine, the top officials of the Ukrainian republican leadership were simultaneously members of the higher Party institutions. S. Kossior was a member of the Politburo of the Central Committee of All-Union Communist Party (bolshevik) since 1930, while V. Chubar was an associate member of the same body in 1926–1935.

Guilt, with respect to the subjective side of the crime set out in Article 442 of the Criminal Code of Ukraine, is characterized by direct intent.

The specific element of the crime of genocide in the form defined in section 1 of that Article is the following objective: the destruction, in whole or in part of any national, ethnic, racial, or religious group.

It has been proven that the parameters of the Holodomor in Ukraine comply with the requirements of the 1948 Convention.

The pre-trial investigatory body has fully and comprehensively established the specific intent of J.V. Stalin (Dzhugashvili), V.M. Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich to destroy in part specifically the Ukrainian (and not any other) national group. It has also been objectively proven that this intent applied specifically to a part of the Ukrainian national group as such.

The reasons and motives for committing the crime of genocide (suppression of the national liberation movement of the Ukrainian peasants and prevention of the rebuilding of an independent Ukrainian State), the question of where (the territory of Ukraine), and when (1932–1933) the crime was perpetrated are also confirmed in the materials of the case.

On the basis of thorough analysis and comprehensive assessment of the factual circumstances with regard to the commission

of the crime of genocide, the totality of the evidence that confirms this, and the conclusions that it was perpetrated by J.V. Stalin (Dzhugashvili), V.M. Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich with direct intent, namely in order to destroy in part the Ukrainian national group as represented by the Ukrainian peasantry, the Court of Appeal finds that the pre-trial investigatory body has established and proved the subjective side of the crime, as contemplated in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine.

Thus there are no legal grounds for closing the criminal case due to the lack of the event of the crime or the absence, in the actions of J.V. Stalin (Dzhugashvili), V.M. Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich, of the elements of the crime as provided in Article 442 (paragraphs 1 and 2, section 1, Article 6 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine).

According to Letter #5/1/122941 of the Department for the Defence of National Statehood of the Security Service of Ukraine, dated December 9, 2009, J.V. Stalin died on March 5, 1953, V.M. Molotov died on November 8, 1986, L.M. Kaganovich died on July 25, 1991, P.P. Postyshev died (executed by shooting) on February 26, 1939, S.V. Kossior died (executed by shooting) on February 26, 1939, V.Ya. Chubar died (executed by shooting) on February 26, 1939, and M.M. Khatayevich died (executed by shooting) on October 27, 1937.

v.329, p.p.158–159; v.10, p.p.138 In accordance with paragraph 8, section 1, Article 6 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, a criminal case initiated with respect to the deceased is subject to closure.

Pursuant to the requirement of Article 237 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine: “Issues which are ascertained by the judge during the preliminary review of a case”, the judge, especially, ascertains whether there *are grounds for closing the case*.

According to section 1, Article 248 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, “given the circumstances provided for by Article 6 of this Code, the judge in his or her motivated ruling closes the case”.

Having examined the case at the preliminary review stage, and having come to the conclusion about the necessity to close the criminal case on the abovementioned grounds, the

Court of Appeal states that this case cannot be scheduled for court consideration by a panel of judges since such examination with regard to people who are deceased is not anticipated by Ukraine’s current criminal procedure legislation with the exception of cases indicated in paragraph 8, section 1, Article 6 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, when such proceedings are necessary for the rehabilitation of the deceased persons, or the reinstatement of the case concerning other people due to newly discovered circumstances.

Charges against J.V. Stalin (Dzhugashvili), V.M. Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V. Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich under section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine were not presented by the pre-trial investigatory body and cannot be presented in view of their death. For this reason an indictment in this case was not issued.

There are no grounds for rehabilitation of J.V. Stalin (Dzhugashvili), V.M. Molotov (Skriabin), L.M. Kaganovich, P.P. Postyshev, S.V. Kossior, V.Ya. Chubar, and M.M. Khatayevich, and a sentence pertaining to them in this criminal case is not pronounced. Furthermore, the pre-trial investigatory body established and proved that they committed the crime as contemplated in section 1, Article 442 of the Criminal Code of Ukraine.

The Court of Appeal also points out the lack of grounds as set out Article 246 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine for returning this criminal case for further investigation, since given the specific features of the case, the pre-trial investigation has been

carried out fully and comprehensively and, the pre-trial investigatory body adopted, as already mentioned an objective and lawful decision to forward the criminal case for examination by Kyiv court of Appeal which it is required to close.

On the grounds thus given, guided by Article 6, section 1, item 6 and, Articles 240 and 248 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, the Court of Appeal

RULES

To close the criminal case due to the death of Stalin (Dzhughashvili), Joseph Vissarionovich; Molotov (Skriabin), Viaslav Mikhaylovich; Kaganovich, Lazar Moiseyevich; Postyshev, Pavel Petrovich; Kossior, Stanislav Vikentiyevich; Chubar, Vlas Yakovlevich; and Khatayevich, Mendel Markovich, who, according to the conclusion of the pre-trial investigatory body – Chief Investigation Department of the Security Service of Ukraine, with the purpose of suppressing the national liberation movement in Ukraine and preventing the restoration and consolidation of an independent Ukrainian State, masterminded the genocide of a part of Ukrainian national group by creating conditions of life calculated to bring about its destruction through the Holodomor of 1932–1933, which resulted at the destruction of 3 million 941 thousand people, that is they directly perpetrated the crime as defined in Article 442, section 1 of the Criminal Code of Ukraine.

This Ruling is subject to petition of appeal and to the Prosecutor's appeal before the Supreme Court of Ukraine, within seven days from the date of its adoption.

JUDGE

**Criminal Chamber
Kyiv Court of Appeal**

V. M. Skavronik

Д О Д А Т К И

У ПАРЕ вітають засудження Україною Голодомору

Брюссель. 19 січня [2010 року]. УНІАН. Президент Політичного комітету Парламентської Асамблеї Ради Європи (ПАРЄ) **Горан Ліндبلاد** вітає рішення українського суду про засудження Голодомору.

Про це він заявив в розмові з власним кореспондентом УНІАН в Брюсселі.

“Будь-які рішення судів є важливі. Ця справа є дуже важливою, коли суд України засудив Голодомор”, – сказав Президент Політичного комітету ПАРЄ.

Г. Ліндبلاد зазначив, що Голодомор був штучно створений комуністичним режимом.

“Був голод і в інших частинах Радянського Союзу, теж місцями штучний, однак це не йде в порівняння з Голодомором, коли така велика кількість людей була вбита, коли людям постійно відмовляли в користуванні продовольством, яке було викрадене у селян, яких називали “кулаками”, – сказав він.

Як повідомляв УНІАН, 13 січня ц. р. Апеляційний суд м. Києва визнав керівників більшовицького тоталітарного режиму винними у геноциді в Україні в 1932–1933 роках.

За даними СБУ, суд констатував, що Йосиф Сталін (Джугашвілі), В’ячеслав Молотов (Скрябін), Лазар Каганович, Павло Посишев, Станіслав Косіор, Влас Чубар і Мендель Хатаєвич скоїли злочин геноциду, передбачений Кримінальним кодексом України.

Водночас суд закрив кримінальну справу у зв’язку з їх смертю.

Юридична комісія ПАРЄ запропонувала визнати Голодомор геноцидом українців

Комітет ПАРЄ з правових питань та прав людини 28 січня 2010 року розглянув та схвалив доповідь Політичного комітету ПАРЄ з питань вшанування пам’яті жертв Голодомору. Доповідач з цього питання П.Роуен (Велика Британія) зазначив, що наявні численні документальні матеріали дають достатні підстави кваліфікувати Голодомор в Україні 1932–1933 років як цілеспрямований геноцид українського народу.

**МІНІСТЕРСТВО
ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ**

Михайлівська площа, 1
м. Київ.01018, Україна

“25” грудня 2009 р. № 203/17.800-3185
На № 6/5956 від 20.08.09
Служба безпеки України

На лист № 6/5956 від 20.08.2009 щодо надання сприяння у розслідуванні кримінальної справи щодо Голодомору 1932–1933 років в Україні як геноциду українського народу надсилаємо у додатку перелік держав, парламенти яких визнали Голодомор геноцидом українського народу, а також наявні на цей час в МЗС тексти відповідних рішень парламентів Еквадору, Польщі, Естонії, Колумбії, Латвії, Литви, Парагваю, Перу українською мовою.

Додаток: згадане, на 15 арк.

Директор
Департаменту культурного і
гуманітарного співробітництва

М.В. Скуратовський

**МІНІСТЕРСТВО
ЗАКОРДОННИХ СПРАВ
УКРАЇНИ**

Михайлівська площа, 1
м. Київ, 01018, Україна

tel. (38044) 238 17 77 fax. 238 18 88
e-mail. zsmfa@mfa.gov.ua
www.mfa.gov.ua

**MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS
OF UKRAINE**

1, Mykhaylivska sqr.,
Kyiv, 01018, Ukraine

«25» грудня 2009 р. № 2031 *17-880-3185*
На № 6/5956 від 20.08.09

Служба безпеки України

На лист № 6/5956 від 20.08.2009 щодо надання сприяння у розслідуванні кримінальної справи щодо Голодомору 1932-1933 років в Україні як геноциду українського народу надсилаємо у додатку перелік держав, парламенти яких визнали Голодомор геноцидом українського народу, а також наявні на цей час в МЗС тексти відповідних рішень парламентів Екватору, Польщі, Естонії, Колумбії, Латвії, Литви, Парагваю, Перу українською мовою.

Додаток: згадане, на *15* арк.

Директор
Департаменту культурного і
гуманітарного співробітництва

М.В.Скуратовський

4712
25 12 2009

**Документи про визнання Голодомору 1932–1933 рр.
актом геноциду українського народу
(станом на 25 грудня)**

№ №	Країна	Тип документу
I.	Естонія	Парламент Естонії прийняв 20.10.1993 р. Заяву, в якій засудив комуністичну політику геноциду в Україні.
2.	Австралія	Сенат Австралії визнав Голодомор в Україні актом геноциду у своїй Заяві від 28 10.1993 р. з приводу 60-річчя Голодомору в Україні. Сенат Парламенту Австралії ухвалив 31.10.2003 р. Резолюцію № 680, яка визнала події в Україні одним з найжахливіших проявів геноциду. 22 лютою 2008 р. Палата Представників Парламенту Австралії ухвалила Заяву, засуджуючу Голодомор 1932-33 рр. в Україні як геноцид українського народу,
3.	Канада	Сенат Канади в резолюції від 19.06.2003 р, закликав уряд Канади визнати Голодомор/геноцид в Україні. 29 травня 2008 р. Генерал-губернатором Канади М.Жан підписаний Закон, який встановлює четверту суботу листопада Днем пам'яті українського голоду та геноциду (Голодомору) та визнає український голод 1932-33 років актом геноциду
4.	США	19 квітня 1998 р. Спеціальна Комісія Конгресу США представила на розгляд Конгресу США висновки з питань дослідження Голодомору 1932–1933 рр., п. 16 яких засвідчує, що “Сталін і його оточення вчинили геноцид проти українців в 1932–1933 рр.”.

		<p>20 жовтня 2003 р. Палата Представників Конгресу США прийняла резолюцію № 356, у преамбульній частині якої говориться про вчинений у 1932-33 рр. Й.Сталіним і його оточенням геноцид проти українців, (у резолютивній частині документа термін “геноцид” не вживається).</p> <p>29 вересня 2006 р. Конгрес США ухвалив Резолюцію про виділення Уряду України ділянки землі у м.Вашингтон під побудову пам’ятника жертвам Голоду-геноциду 1932-33 років (16.11.2005 р. відповідну резолюцію ухвалила Палата представників Конгресу США, а 29.09.2006 її підтримав Сенат), визнавши тим самим Голодомор геноцидом українського народу. Відповідний закон Президент США підписав 13 жовтня 2006 року.</p> <p>25 вересня 2008 року Палата Представників Конгресу США ухвалила резолюцію щодо “Вшанування 75-ї річниці Голодомору 1932–1933 років в Україні”, в якій враховує висновок Комісії США про те, що “Сталін і його оточення здійснили акт геноциду проти українців”.</p>
5.	Угорщина	Державні Збори Угорщини Постановою № 129/2003 (XI.26) від 26.11.2003 р. засудили геноцид групи народів і висловили солідарність і співчуття рідним і близьким жертв Голодомору.
6.	Литва	Сейм Литви у заяві "Про вшанування жертв політичних репресій і голодомору в Україні в 1932–1933 роках" від 24.11.2005 р. визнав Голодомор ретельно спланованим геноцидом українського народу.
7.	Грузія	Парламент Грузії визнав Голодомор актом геноциду українського народу у Резолюції від 20.12.2005.

8.	Польща	Сенат Польщі ухвалив 16.03.2006 р. Постанову про річницю Великого Голоду в Україні висловивши солідарність з позицією України щодо визнання Голодомору актом геноциду. 4.12.2006 було прийнято Закон (Сейму РП), в якому Сейм Республіки Польща, приєднуючись до болю близьких жертв Великого Голоду в Україні, який у 1932–1933 роках коштував житло мільйонів мешканців українських сіл, засуджує тоталітарний режим, відповідальний за цей геноцид.
9.	Еквадор	30 жовтня 2007 р. Національний Конгрес Республіки Еквадор ухвалив Резолюцію, якою визнав Голодомор в Україні 1932–1933 рр. актом геноциду українського народу.
10.	Перу	21 червня 2007 р. Конгрес Республіки Перу ухвалив Резолюцію з нагоди 75-х роковин Голодомору в Україні 1932–1933 рр. У зазначеній Резолюції перуанський парламент висловлює солідарність з Українським народом у зв'язку із відзначенням у поточному році 75-річниці зазначеної трагедії та визнає її як акти геноциду.
11.	Парагвай	25 жовтня 2007 р. Сенат Національного конгресу Республіки Парагвай ухвалив декларацію “Про засудження Голодомору 1932–1933 рр. в Україні як акту геноциду українського народу та солідарність з його жертвами”, якою Голодомор в Україні визнано актом геноциду українського народу.
12.	Колумбія	10 грудня 2007 р. Палата Представників Конгресу Республіки Колумбія одногolosно ухвалила Резолюцію №079, якою визнала Голодомор в Україні актом геноциду українського народу.

13.	Мексика	19 лютого 2008 р. Палата Депутатів Національного Конгресу Мексики прийняла постанову у зв'язку з 75-ю річницею Голодомору в Україні у 1932–1933 рр., у якій зазначена подія розцінюється як акт геноциду.
14.	Латвія	13 березня 2008 р. Сейм Латвійської Республіки прийняв Декларацію “Про здійснені СРСР у 1932–1933 рр. репресії щодо українського народу”, якою підтримав пропозицію визнати Голодомор в Україні 1932–1933 рр. свідомим геноцидом сталінського режим)’ щодо українського народу.
Документи, що відображають відображають офіційну позицію країни		
1	Ватикан	У 2004 р. був оприлюднений офіційний документ Святого Престолу “Компендіум соціальної доктрини Церкви”. У част. 2, гл. 11, III с, п. 506 Компендіуму говориться про геноцид українців, який мав місце у XX ст.

З М І С Т

Передмова.	3
Деякі питання методики та тактики розслідування геноциду 1932–1933 років в Україні	10
Документи.	17
Додатки	
У ПАРЄ вітають засудження Україною Голодомору	172
Лист Міністерства закордонних справ України від 25 грудня 2009 р. № 203/17.800-3185	173
Документи про визнання Голодомору 1932–1933 рр. актом геноциду українського народу	175

ГОЛОДОМОР 1932–1933 РОКІВ В УКРАЇНІ

Матеріали кримінальної справи № 475

Художній редактор

Георгій Сергєєв

Коректори

Оксана Шевченко та Наталя Кунець

Комп'ютерна верстка

Ірина Стариковська

Підписано до друку 18.03.2014. Формат 60x90 1/16. Папір офсетний № 1.
Друк офсетний. Умовн. Друк. Арк. 11,25. Обл. вид. арк.9,99.

Видавець: ПП Наталя Брехуненко

Дистрибуція: тел. (04597) 61-350, (044) 279-08-53,
факс (044) 278-08-63, моб. 0676562149
e-mail: wbrekhunenko@ukr.net

ТОВ "Друкарня «Рута»
10014, м. Кам'янець-Подільський, вул. Пархоменка, 1.

